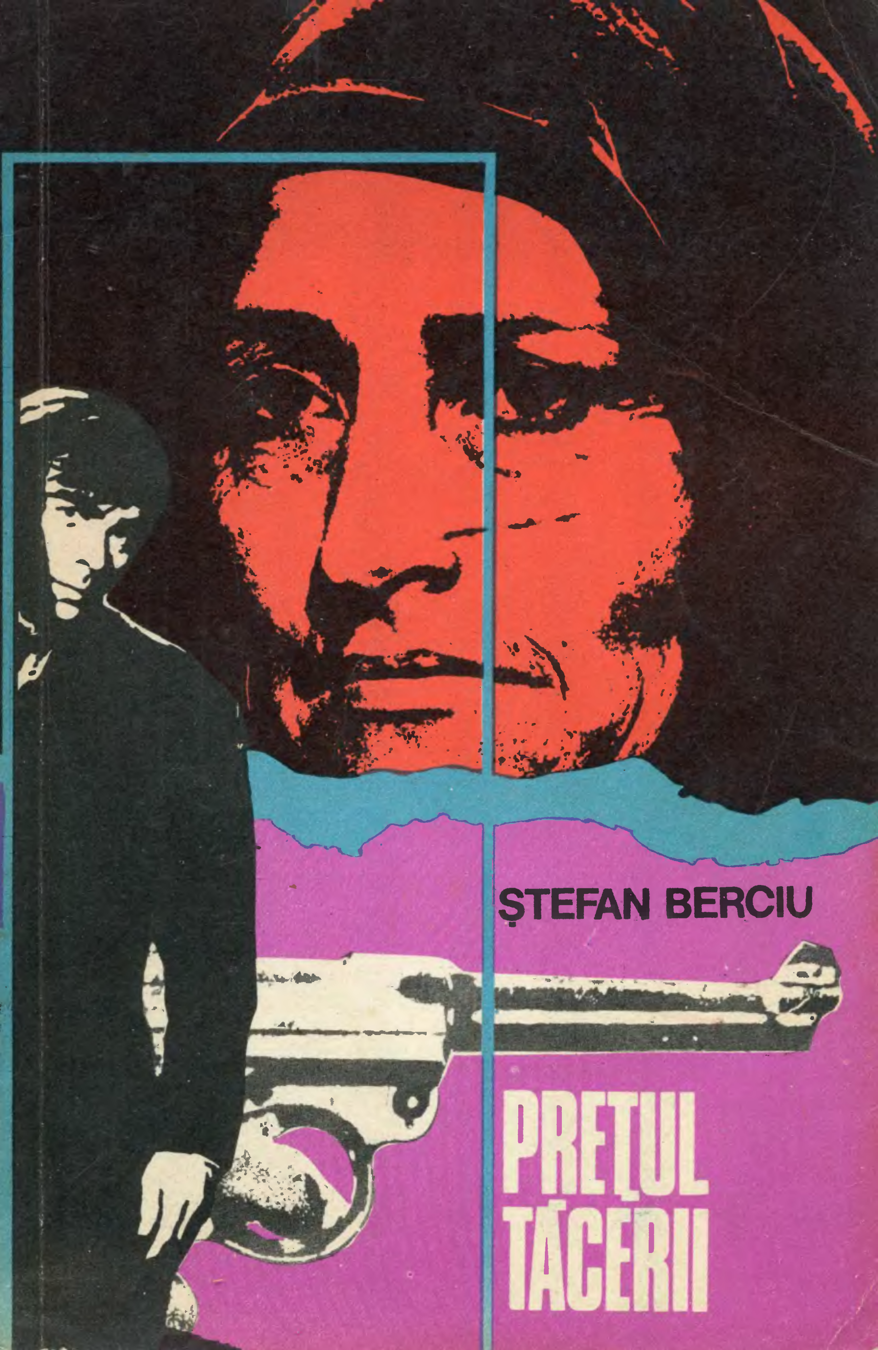

ȘTEFAN BERCIU

PREȚUL TĂCERII

ȘTEFAN BERCIU

PREȚUL TĂCERII

roman

EDITURA MILITARĂ – 1974

Coperta :
AL. ANDREI

Capitolul I

JOC PRIMEJDIOS

O ploaie rece, ca de toamnă, se abătuse asupra orașului. Stropii mici și repezi răsunau pe acoperișurile caselor păstrînd o cadență obositor de regulată, ceea ce făcea ca liniștea orașului, adăpostit de văile a doi munți, să capete ecou în loc să se tulbure. Zarea era cenușie. Sus, de jur împrejur, munții cu arborii desfrunziți. Arborii țineau crengile întinse, aidoma brațelor descărnate ale unor înfometați pe care doar nădejdea adusă de palele vîntului le mai anima din cînd în cînd.

Străzile, altădată neîncăpătoare de forfota oamenilor, păreau acum pustii ; era război și cei mai mulți dintre bărbații care nu fuseseră trimiși pe front erau ținuți să lucreze aproape fără întrerupere pentru mașina de război fascistă. Ici și colo cîte o femeie care se întorcea de la muncă ori își aducea copilul de la școală. Într-un colț de stradă, unde se afla o veche cîrciumă, cîțiva bătrîni stăteau rezemați de oblonul care camufla lumina ce răzbătea în vitrină. Nu spuneau nimic și nu se priveau unul pe celălalt. Cîțiva trecători se perindară pe dinaintea bătrînilor ; trecătorii erau oameni necăjiți, cu fețele supte de pe urma lipsurilor și cu frunțile încrețite de grija zilei de mîine. Fiecare salută grupul bătrînilor, în felul lui, fie murmurînd un „bună seara“, fie dînd numai din cap. Şi bătrînii răspunseră tuturor, petrecîndu-i, o vreme, cu privirile, fără însă ca vreunul dintre ei să-şi întoarcă capul, poate de teamă să nu întîlnească ochii celui de-alături şi astfel să se simtă obligat a spune ceva.

Deodată, se făcu auzit zgomotul unui motor de motocicletă care părea să se apropie de ei, în plină viteză ; abia atunci, bătrînii se priviră. După cîteva secunde, la celălalt capăt al străzii, dinspre piaţa centrală a oraşului, apăru farul camuflat al unei motociclete.

— Bruta ! strigă gîtuit de furie unul dintre bătrîni.

Ceilalţi îl încercuiră cu grabă, vrînd parcă să acopere ecoul strigătului cu trupurile lor firave.

Un scrîşnet puternic de frîne, un derapaj demn de un acrobat şi bărbatul de pe motocicletă coborî, venind spre ei. Motociclistul era înalt cu umeri laţi şi un grumaz ca de taur pe care stătea mîndru şi dîrz capul unui copil al cărui chip părea brăzdat prea de timpuriu.

— Bună seara ! strigă tînărul.

Nici unul dintre bătrîni nu-i răspunse.

— Ei ! chicoti motociclistul, străduindu-se să glumească, da’ ce v-aţi adunat aşa... cap în cap ?

— Ia ! Aşa fac oile cînd simt lupul, răspunse bătrînul care strigase „Brută“ mai înainte.

— Se simte rău, interveni un altul. Din cauza asta ne-am adunat în jurul lui, domnule comisar.

Tînărul se apropie de cel care-i spusese „comisar“ şi-l bătu pe umăr.

— Credeam că pentru dumneata, nene Iosife, ca şi pentru dumneavoastră, bătrînii oraşului, am rămas tot Vlad ; Vlad Toican...

O vreme, nimeni nu spuse nici o vorbă. Ploaia continua să biciuie oblonul cîrciumii, dincolo de care se auzeau glasurile cîtorva oameni încinşi de băutură.

Mîinile mari şi puternice ale comisarului alunecară peste hainele bătrînilor.

— Nu mai staţi în ploaie ; cred că apa v-a pătruns pînă în suflet.

— Acolo n-ajunge ea ; ne apără amarul, spuse cel care-l numise „Brută“.

Polițistul se prefăcu a nu fi auzit nimic și continuă :

— Uite, dacă vreți, haidem înăuntru ; fac cinste.

— Cu ce bani ? întrebă răzvrătitul.

— Ce vorbă-i asta ? Cu banii mei, moș Ticău.

Bătrînul se smulse de lîngă ceilalți și veni atîta de aproape de el, încît Vlad trebui să se dea un pas înapoi. Privirile bătrînului ardeau.

— Cum crezi tu că vreunul dintre noi s-ar apropia de banii tăi blestemați, cîtă vreme maică-ta nici nu vrea s-audă de tine ? Îți închipui că am uitat cum te-a gonit pînă și de la mormîntul lui tat'tu, cînd te-a găsit la cimitir ?

Moș Iosif îl dădu la o parte pe Ticău și interveni :

— Iacă, eu am să-ți spun așa cum vrei tu, pe nume, dar să ai înțelegere pentru bătrînul ăsta nenorocit ; știi, i-au arestat nepotul și de patru zile nu-i om. Poate că din cauza asta nu știe ce vorbește și, în loc să te roage să-l ajuți cum oi putea, spune...

— Da nu mă mai îngenunchia dinaintea lui, strigă moș Ticău.

Din depărtare se auziră niște fluierături ; două scurte și una prelungă. Apoi, semnalul se repetă și, după o vreme, răspunsul se făcu auzit. Era gardianul-șef care-și controla oamenii din posturile de noapte.

— Văd că nu sînteți oameni de înțeles, spuse comisarul și ridică un braț, desenînd în aer un semicerc. Hai ! Plecați fiecare pe la casele dumneavoastră.

Nimeni nu se mișcă din loc.

Pe stradă își făcu apariția o patrulă germană, însoțită de un comisar ajutor. Șeful patrulei, un ofițer tînăr, grăsuliu și cu niște ochi decolorați ca ai unui pește bine fiert, se îndreptă spre grupul celor ce se aflau lîngă oblonul cîrciumei. Cînd ajunse numai la cîțiva metri de ei, aprinse o lanternă puternică al cărei fascicul de culoare violetă își lărgi treptat conul de lumină pînă cînd cuprinse fețele tuturor.

— E stare de asediu ! strigă în românește ofițerul hitlerist. Sînteți șase inși în grupul ăsta și mai mult de trei, la un loc, n-aveți voie. Actele !

Bătrînii începură să se scotocească prin buzunare, părînd mai degrabă resemnați decît îngrijorați de ceea ce putea să urmeze.

— Mărgărit! strigă Vlad Toican și comisarul ajutor care însoțea patrula germană își recunoscu superiorul.

— Am onoarea, domnule comisar.

— Spune-i cine sînt și faceți cale-ntoarsă.

Ofițerul german păru descumpănit de tonul ferm al uriașului dar, ca să nu plece chiar fără să se arate cît de cît important, îl întrebă pe Mărgărit :

— Dumnealui este tot de la Siguranță ?

— Tot, tot de la Siguranță, se precipită însoțitorul ; e șeful meu, mai adăugă el.

Șeful patrulei făcu un semn și plecă urmat de oamenii săi, iar bătrînii se priviră nedumeriți.

Dar abia făcură hitleriștii cîțiva pași, că Vlad strigă în urechile moșnegilor :

— Așa să faceți ! În fiecare seară, la ora asta, să vă găsesc aici ! Auziți ?

— Auzim, răspunseră, aproape în cor, bătrînii.

— Și-acum, duceți-vă acasă... că vă ia mama dracului !

De la oarecare distanță răsunară hohotele de rîs ale oamenilor din patrula germană.

— Brută ! strigă moș Ticău și Vlad plecă de lîngă ei ca un cîine gonit cu pietre.

— Ai văzut ? interveni bătrînul Iosif, caută să intre pe sub pielea oamenilor trăgîndu-i la băutură... Asta trebuie s-o afle tot orașul...

— Da, da, întări un al treilea moșneag. Așa să facem ca oamenii să nu-i cadă în cursă și să nu...

Dar vorbele celui de-al treilea fură acoperite de răpăitul motocicletei care se depărta într-o goană nebună.

Într-un tîrziu, unul dintre bătrîni îl întrebă pe Ticău :

— Adevărat, mă ?

— Ce ?

— Păi... ce spuneai tu.

— Păi, ce spuneam ?

— Că l-a gonit mamă-sa din cimitir...

Moș Ticău îl privi atent, ca și cum ar fi vrut să vadă dacă nu cumva, pînă atunci, stătuse de vorbă cu unul care nu-l cunoștea.

— Am mințit eu vreodată ?

Celălalt clătină stînjenit capul.

— Atunci ?

— Na ! Iaca, parcă nu-mi venea să crez ; că, de ! oricum, el o ține pă mă-sa.

— Pă mă-sa ? strigă revoltat moș Iosif. Haida de ! Ți-au albit mustățile degeaba. Măi omule, ai uitat-o pe coana Vetuța ? Nevasta dulgherului, ăl de-a murit acu'v'o șase ani ?

— Bruta, s-o ție el pă ea ? interveni și mai revoltat, bătrînul Ticău. Ea l-a ținut pă el la ăle școli, dar rău a făcut că, uite, vezi, nu la toți le priește cartea.

— Și văduvă, cînd te gîndești, adăugă cel care nu vorbise deloc pînă atunci. Ehei, continuă el cu emoție, cînd am vrut eu s-o iau mi-a răspuns că mă prețuiește dar s-o înțeleg că ea a avut un bărbat și că acuma are copil de dus la liman. Că mortul, înainte să-nchiză ochii, i-ar fi spus : „Cu tine fă ce vrei, dar pă băiat să nu-l scoți din școală și dacă o fi nevoie, să rîmi pămîntul cu unghiile“. Și ea l-a ascultat.

— S-a zbătut ca un bărbat, ba chiar ca doi, preciză Iosif. Nimeni n-a auzit-o tînguindu-se și nici unul din orașul ăsta nu poate spune că Vetuța i-a cerut un cap de ață, fie și cu împrumut.

— Și cum adică... el nu-i duce, nu-i dă chiar nimic maică-si ? întrebă cel care nu putea, parcă, să renunțe la îndoielile sale.

— Așa gîndește tot orașul, vorbi Iosif. Și știi de ce ? Pentru că nici tu și nici ăilalți n-ați aflat ceea ce am aflat eu, chiar de la gardianul care-i slujește acolo, la birouri, pe comisari.

Celălalt se arătă surprins și Iosif continuă :

— Îl cheamă Ilinca ; vine cu nevastă-sa pe la o fină de-a noastră, moldoveancă ca și el. Ei bine, chiar Ilinca ăsta i-a spus finei mele că bătrîna l-a dat pe ușă-afară cu pachetele pe care i le trimisese Vlad, de sărbători. Adică... nu l-a dat tocmai afară, dar i-a spus că nu le primește nici în ruptul capului. Mai mult, coana Vetuța l-a rugat să-i spună lui Vlad că dacă mai trece noaptea prin fața casei sale o să-i scoată cîinele pe stradă, pentru că îl face să latre pînă la ziuă.

— Nu-l primește în casă? întrebă fostul pretendent la mîna coanei Vetuța.

— Nu; și nici măcar nu-l lasă să-și vadă cîinele.

— Ha! Ha! chicoti moșneagul neîncrezător, dar nu se gîndește că ea nu-i decît o biată femeie și că bruta aia de fiu-su poate s-o și deporteze, dacă vrea?

— Ești prost! mormăi moș Ticău. Nici atîta lucru n-ai aflat încă? Toate bestiile sau... mă rog, aproape toate, au ceva sfînt; după cum se vede și ticălosul ăsta, are. Altminteri, cum îți explici că la forța și la ticăloșia lui i-ar sta ceva în cale, să n-o fărîme? De ce crezi că ar veni el noapte de noapte, furișîndu-se ca hoții pe lîngă zidurile caselor, doar ca să mîngîie poarta casei în care nu e primit? Toți criminalii, toate năpîrcile de pe lume au ceva de care nu se ating și asta... de teamă să nu spurce. Și bruta asta, la fel.

Bătrînii sporovoiau, continuînd să meargă cu pași rari și legănați părînd că nu voiau să se grăbească de teama singurătății și a tăcerii care-i aștepta acasă cînd, zgomotul asurzitor al motocicletei pe care tot orașul o cunoștea, se apropie iarăși de ei. Aceeași frînă bruscă, același simulacru de derapaj acrobatic, aidoma celui auzit cu un sfert de oră mai devreme, și vocea groasă a lui Vlad li se adresă pe un ton de poruncă:

— Am spus să vă duceți acasă.

Bătrînii îl priviră cu oarecare teamă.

— Păi... asta facem, răspunse Iosif și, gîndind că e bine să explice întîrzierea, adăugă: Să crezi că am vrea să umblăm mai repede numai că... nu ne prea ajută picioarele.

Vlad descălecă și, după ce își rezemă motocicleta de bordura trotuarului, veni spre bătrîni. Privi încruntat pe fiecare dintre ei și apoi urlă gîtuit de furie:

— Sînteți nebuni, ori numai răi? Vreți să vă calc în picioare? Acasă! Marș acasă!

* * *

Chestura de Siguranță din orașul cufundat între văile munților își avea reședința într-o clădire veche, cu două etaje, situată pe o străduță liniștită, nu prea departe de piața centrală. Imobilul avea optsprezece camere, o curte imensă cu două intrări și patru garaje, dintre care trei fuseseră amenajate imediat după rechiziționarea casei.

La parter funcționa secretariatul și cabinetul chestorului Marius Borcea, iar la fiecare dintre cele două etaje, cîte o brigadă condusă de un comisar șef care avea în subordine doi comisari, cinci comisari ajutori și numeroși detectivi — echivalenții agenților din cadrul poliției de drept comun. De cîteva luni, conducerea primei brigăzi era girată de comisarul Mihai Popic, vechi polițist, în ale cărui state de serviciu apăreau destul de rar mari realizări, dar care excela prin corectitudine și supunere oarbă față de superiori.

În realitate, Popic nu fusese predat de către un chestor celuilalt, odată cu inventarul clădirii, și cu recomandarea „te poți bizui pe el ; este un foarte bun om de casă", așa cum ar fi fost ispitit să creadă cineva care s-ar fi mulțumit să-l cunoască superficial. El stăpînea temeinic toate metodele și stilurile privind culegerea de informații, modalitățile de recrutare și plasare a provocatorilor și spărgătorilor de grevă printre muncitori. Avea „antene" în toate mediile sociale, pentru că dintre cei douăzeci de ani de serviciu, primii șase și-i petrecuse în poliția judiciară, unde avusese de-a face cu tot felul de oameni. Era de o meticulozitate vecină cu mania, ajungînd ca evidențele lui personale să întreacă cu mult pe cele stabilite de Direcția generală a Siguranței, din anii 1940—1944. Fișele și clasoarele lui alfabetice nu cuprindeau doar numele comuniştilor și utecìştilor, ci chiar şi pe ale celor care ar fi fost predispuși să sprijine mișcarea antifascistă, iar includerea cuiva în fișierul său se putea datora celor mai vagi indicii. Ordonat din fire, disciplinat prin educația primită în timpul anilor cît fusese copil de trupă, Popic folosea din plin aceste calități pentru a suplini lipsa unei inteligențe deosebite. Autodidact prin voință, ajunsese să cunoască patru limbi ; citea publicații de specialitate străine, întreținea corespondență cu mari personalități din diferite aparate polițienești din lume, era la curent cu tot ce apărea nou în profesie și nu ezita nici o clipă să-și impresioneze șefii cu ceea ce el afla primul.

Pentru oamenii din oraș, comisarul Mihai Popic era pur și simplu „domnul Mihai". Toți știau cu ce se ocupă, dar mai știau că ușa lui era deschisă oricăruia dintre ei. Și mulți dintre locuitorii orașului se duceau la el, cînd se întîmpla ca vreunul dintre ai lor să fie arestat pentru că, uneori, cînd putea — spunea el — îi ajuta. Pe băiatul unei spălătorese de la baia comunală, care dezertase de pe front, l-a scăpat de Curtea Marțială ; pe un comunist, Dinu Vanghele, l-a scos din mîinile anchetatorilor dar cînd acela nu s-a „potolit", Popic n-a mai avut ce face și mulți dintre oameni socotiră că, și așa, domnul Mihai se expusese destul. Mai mult, oamenii îl prețuiau și pentru faptul că îl înlăturase pe fostul său șef de brigadă, un tip vîndut fasciștilor, abuziv, provocator și șperțar. Popic nu discuta cu nimeni treburile lui de serviciu, dar oamenii aflaseră că el descoperise un adevărat complot pe care-l organizase fostul său șef împotriva chestorului Marius Borcea și, denunțîndu-l, acela fusese trimis pe front, în prima linie. De atunci, orașul părea să respire ceva mai ușurat, dar asta pînă acum două luni cînd, printre subordonații săi apăru comisarul Vlad Toican.

La aflarea acestei vești, lumea se miră foarte mult, întrebîndu-se cum era cu putință ca unul de-ai lor să-și aleagă o asemenea meserie. Toți știau că Vlad urmase filozofia, că obținuse titlul de doctor, dar cei mai vîrstnici susțineau că ori îi luase Dumnezeu mințile pe front, ori acceptase postul acela în Siguranță, atît pentru a scăpa de linia întîia cît și pentru a fi alături de coana Vetuța : „Prea e cu ochi și cu sprîncene că a venit, tocmai aici, să facă pe polițaiul. La urma urmei, bine că i-a dus de nas, și-apoi, poate că ne-o fi și nouă de vreun ajutor că doar e de-al nostru", spuneau cei mai mulți. Curînd aveau să-și dea seama că greșiseră. Aflară că băiatul dulgherului era de o cruzime cum prin părțile acelea, nu mai fusese nimeni altul ; dintre cei pe care îi aresta ori numai îi cerceta el, puțini mai erau văzuți în viață, dacă nu cumva luau drumul balamucului sau spitalului.

Popic, deși era șeful lui Vlad, ajunsese să-și mărturisească teama de el, în fața oricui i-ar fi cerut o mînă de ajutor. Se scuza, motivînd că Vlad Toican era omul chestorului sau, chiar că pînă și chestorul se temea de el.

În seara aceea, Mihai era de serviciu și se grăbea s-ajungă la chestură înainte de orele opt. Abia avusese timp să facă o baie și să-și bea ceaiul, că și porni grăbit spre birou. Pe drum, întîlnise grupul bătrînilor care zoreau pașii spre casă. Toți se descoperiseră și Mihai făcu la fel. Cu toată graba, se opri lîngă ei, dar, imediat, privi speriat înapoi.

— E pe-aici, îl preveni moş Iosif.

— Cine ? se prefăcu Popic, nedumerit.

— Bruta ! răspunse bătrînul Ticău.

Domnul Mihai își lipi arătătorul mîinii stîngi de buze. în semn de teamă.

— Știm, știm, domnule Mihai, că toți vă temeți de el.

Popic nu răspunse, mulțumindu-se doar să le arunce o privire tristă. Apoi oftă şi se uită, precaut, de jur împrejur.

— Află, domnule Ticău, că nepotul dumitale e încă la mine, în anchetă.

— Slavă domnului ! murmură bătrînul.

— Da, dar nu știu dacă nu i-o da brutei prin minte să se ocupe el însuși de bietul băiat. Cît pot... știi și dumneata...

— N-ar mai apuca ziua de mîine ! murmură bunicul celui arestat.

Popic îi salută cu respect și se depărtă de ei.

Îndată ce ajunse la chestură, își aminti că nu mai avea țigări și sună. În prag apăru gardianul care făcea de serviciu la cabinetul șefului de brigadă, și din cînd în cînd, mai făcea și mici comisioane comisarilor.

— Ilinca !

— Poruncă ! strigă bătrînul gardian.

— Țigări ! ordonă Popic și-i azvîrli o bancnotă.

Celălalt luă banii și vru să plece.

— Ascultă, adăugă șeful brigăzii, să nu te mai prind că umbli fără manta.

Gardianul îl privi cu recunoștință și-l asigură mutește că-l va asculta.

Rămas singur, Popic se apucă de lucru. Spre deosebire de colegii săi care, cînd erau de serviciu, citeau, ascultau muzică și-l trimiteau pe Ilinca să le comande o cină copioasă la restaurantul lui Ceafdaridis, el își revedea lucrările, elabora noi planuri sau măcar variante la vechile planuri — mai ales la cele alcătuite de chestor — pentru o cît mai sigură vînătoare de suspecți. Făcea această treabă cu o deosebită conștiinciozitate și, după o noapte de lucru, istovit și încercănat ca vai de el, prezenta lucrarea chestorului Marius Borcea care, după ce o examina atent, își freca palmele în semn de satisfacție și exlama, invariabil : „Ahaha ! Aha ! Ha, ha !“ Dar, după cîteva zile, cele mai multe dintre planurile lui Popic se dovedeau inutile, acțiunile descrise acolo cu atîta migală — infructuoase, iar eșecurile — de mare răsunet.

Chestorul era un intelectual ratat ; cîndva, dorise să devină sculptor și pentru asta urmase chiar școala superioară de arte frumoase dar, într-un tîrziu, adică pe la treizeci de ani, tatăl său — văzînd cît era de nechemat pentru artă — hotărî să-i dea o meserie. Astfel, în mai puțin de trei ani, cu dispense și alte asemenea treburi, Marius Borcea se trezi licențiat în drept și înscris în baroul avocaților dintr-un județ în care un unchi al său era prefect. Dar, cum norocul nu se ține chiar în totdeauna scai de om, la numai cîteva luni de la începerea războiului, dizgrația în care căzuse unchiul făcu posibilă concentrarea și trimiterea lui Marius pe front. Învățat să doarmă pînă la amiază, n-auzi goarna în dimineața în care unitatea lui fu trimisă, în grabă, pe linia întîi. După o oră de la plecarea întregului batalion, un colonel de intendență care venise să inventarieze și să preia materialele lăsate de cei care plecaseră, îl găsi pe Borcea, dormind. Întrebat, cum se face că el nu plecase odată cu ceilalți, Borcea — căpitan pe atunci — răspunse, indignat : „Dar cît este ceasul ?“ și cînd află că era ora șase, exclamă batjocoritor : „Într-adevăr, asta-i o oră bună pentru declarat război“. După aceea, se întoarse pe cealaltă parte și vru să-și continue somnul, dar se trezi în fața unui tribunal militar și fu expediat cu primul tren pe front. După o lună și jumătate, unchiul își redobîndi grația celor mari și, odată cu asta, fu promovat într-o funcție importantă chiar la Marele stat major. Bine-înțeles, urmă ordinul de rechemare pentru Marius și, imediat după asta, înscăunarea lui ca șef al unei Chesturi de Siguranță. Fricos și comod, Marius Borcea găsi un mare suport în comisarul Popic Mihai care, chiar din prima zi, se oferise să-l inițieze în problemele mari ale activității de siguranță. „Dumneavoastră trebuie să aveți doar cunoștințe de principiu privind anumite treburi pur practice pentru că, în rest, ca om de drept, nu o să vă învățăm noi ce trebuie și ce nu trebuie să facă chestura". Popic nu uita niciodată să-și mărturisească inferioritatea intelectuală, strecurînd cu mult tact, faptul că Borcea era licențiat în drept. Borcea îi încredințase lui Popic, conducerea brigăzii — ca girant pentru că din cauza lipsei studiilor, nu-l putea numi în postul titular. Intervențiile lui, arătînd și exagerînd chiar meritele profesionale ale lui Popic, se dovediră infructuoase.

Mihai știa toate astea și nu scăpa nici un prilej ça să-și arate recunoștiința și devotamentul față de chestor. Îi făcea pe plac, riscîndu-și chiar postul — punea în libertate la cererea lui oameni de a căror vinovăție nu se îndoise nici măcar o singură clipă, îi rezolva lucrările curente, îi sugera dispoziții și ordine privind și funcționarea celeilalte brigăzi, într-un cuvînt, îl scutea aproape de toate îndatoririle reclamate de funcția lui, căutînd cu tot dinadinsul să-i devină indispensabil, și astfel totul să treacă prin mîinile sale.

În seara aceea, Mihai se pregătea pentru o muncă intensă. Cu cîteva zile mai înainte, fusese arestat, pentru a doua oară, Voicu Ticău, suspect de activitate ilegală în cadrul Uniunii Tineretului Comunist. Prima dată, cu aproape un an în urmă, agenții lui Popic îl informaseră că acest tînăr frecventa casa unui bătrîn invalid din primul război mondial, care adăpostise doi comuniști. Popic n-a vrut să acționeze atunci dar fostul său șef aflase și el de Voicu Ticău și hotărîse arestarea suspectului. Șeful l-a bătut crunt, dar tînărul părea să nu fi avut altceva de mărturisit, decît faptul că îl vizitase de cîteva ori pe bătrînul invalid, trimis fiind de bunicul său. Cum chiar în acea perioadă chestorul îl destituise pe fostul șef al primei brigăzi, Popic îl puse în libertate pe Voicu, fără să renunțe la supravegherea lui. Perseverența îmbinată cu răbdare, îi adusese lui Popic știrea că Voicu Ticău își continua vizitele în casa invalidului, dar mult mai rar și, mai ales, cu foarte multă prudență. Recurse la fel și fel de tertipuri pentru a-i controla locuința și chiar buzunarele, dar fără nici un rezultat. Acuma, pentru a doua oară îl arestase de teamă ca nu cumva tînărul să încapă pe mîna lui Vlad Toican. De cîtva timp, Vlad îi dădea a înțelege că Voicu, în libertate, face mai mulți bani decît Voicu, arestat, și Mihai pricepu că noul lui subaltern intenționa să-l recruteze. Se grăbise, poate, dar nu voia ca celălalt să aibă o realizare dintr-o acțiune care să-i scape printre degete și, după ce obținu încuviințarea chestorului, îl arestă.

Făcuse tot ce-i stătea în putere ca Vlad să nu fie la brigadă, în seara aceea, explicîndu-i lui Borcea că Voicu nu se va „sparge" în fața brutalității și că el avea de gînd, pur și simplu, să încerce o apropiere și, implicit, o „întoarcere" a vederilor utecistului. Chestorul se declară de acord, asigurîndu-l că nici chiar el nu-l va stingheri în seara aceea, iar dacă s-ar fi ivit cel mai neînsemnat impediment, îl putea suna la orice oră. Încrederea lui Borcea îl măgulise într-atîta, încît avea de gînd să facă orice pentru ca să nu se dezmintă. Scoase dosarul în care se aflau cîteva însemnări și denunțuri privind activitatea tînărului Voicu Ticău, se așeză leneș într-un fotoliu și aprinse lampa de birou. Își închise ochii, apăsîndu-și-i ușor, cu degetele, de parcă pleoapele nu i-ar fi asigurat întunericul de care avea nevoie pentru a se concentra. Rămase așa cîteva clipe, apoi își dezveli pleoapele, continuînd, însă să țină ochii închiși. După o vreme, deschise dosarul și începu să-l răsfoiască, pipăind conturul fiecărei file, de parcă ar fi vrut să descopere adevărul care s-ar fi ascuns dincolo de muchiile lor. Într-un tîrziu, degetele sale se opriră asupra unei foi cartonate, mai groasă ca celelalte. Privi atent fotografia celui pe care avea de gînd să-l cerceteze, să-l „întoarcă" și să-l „spargă" — adică, să-l determine la mărturisiri complete. Poza arăta un grup de tineri ucenici, ținîndu-se de mîini, într-un decor binecunoscut comisarului : o poiană de la marginea orașului unde, înainte de începerea războiului, oamenii își petreceau duminicile din timpul verii. Fotografia purta patina celor patru ani care își așternuseră urmele pe culorile vii în care o pictase cel ce o meșterise și, verdele frunzelor, mai sensibil, probabil, apărea doar ca niște pete, din loc în loc. Băieții erau tunși scurt, aveau obrajii supți iar unii dintre ei, chiar riduri timpurii, pe care fotograful nu se străduise să le acopere în vreun fel. Doar ochii erau luminoși, larg deschiși spre viață și dacă-i priveai mai atent, oarecum veseli. Popic examină chipul tînărului al cărui cap era însemnat cu o cruce, chiar de către delatorul care-i procurase fotografia. Cel însemnat era Voicu. Rămase concentrat asupra acelui chip, de parcă spera să-i transmită, prin telepatie, ceea ce trebuia să răspundă la interogatoriu. De fapt, nu dorea ca discuția lui cu tînărul Voicu Ticău să capete nici cel mai vag caracter oficial și pentru asta, avea de gînd să-i sugereze că el, Mihai Popic, nu voia decît să-l ajute, oferindu-i o mică șansă de a scăpa de niște urmări foarte grave. Impresia pe care i-o făcuse Voicu Ticău, cu ocazia primei lor întîlniri, îl neliniștea ; văzuse cît de rezistent era la bătaie, cîtă dîrzenie în a nega totul, dar mai ales, neîncrederea de care dăduse dovadă față de trucurile lor. Mihai știa că îl așteaptă o noapte de luptă a nervilor dar spera că, pînă în cele din urmă, băiatul o să-și dea seama, dacă nu de adevărul spuselor sale, măcar de logica argumentelor pe care i le va înfățișa spre a-l salva de la o eventuală deportare. Într-un tîrziu, renunță să-i mai privească fotografia și închise dosarul. Își pipăi buzunarele și, negăsind nici o țigară, își aduse aminte că-l trimisese pe gardianul Ilinca să-i cumpere. Întinse mîna stîngă pentru ca manșeta cămășii să se ridice de deasupra ceasului și văzu că trecuse aproape o jumătate de oră de cînd venise la serviciu. Se ridică, nervos, de pe fotoliu și făcu cîțiva pași prin încăpere cînd, în ușa care dădea spre coridorul de serviciu, răsunară cîteva ciocănituri. Mihai se opri în dreptul ferestrei și strigă :

— Hai ! Intră odată, moș Ilinca...

Ușa se deschise încet și în prag apăru o tînără femeie purtînd uniforma armatei germane.

Mihai se repezi în întîmpinarea vizitatoarei și, vorbind precipitat, o invită să intre cît mai de grabă în biroul lui. Nu prea știa să se poarte cu femeile pentru că în viața lui particulară avusese foarte puțin de-a face cu ele ; pînă la acea vîrstă amprenta educației „copilului de trupă“ rămăsese aproape intactă, plus complexele pe care și le făcea singur, considerînd că aspectul său fizic nu-l îndreptățea să fie luat drept cuceritor. Din pricina asta evita să lucreze cu femei și ajunsese pînă acolo, încît renunțase la niște agente de mîna întîi. De astă dată, o bună parte din stîngăcia lui părea înlăturată de faptul că tînăra vizitatoare purta o uniformă. Dar starea aceasta dură doar cîteva clipe ; fata își scoase boneta și valul de păr blond care se lăsă pe umeri, acoperindu-i epoleții, produse o oarecare tulburare asupra lui Popic.

— Plouă îngrozitor ! spuse tînăra.

— Da, da, bîigui comisarul.

Ea îl privi atentă și, vrînd să-i alunge încordarea ce i-o citea pe față, chicoti vesel.

— Deranjez, mein Komisar ?

Mihai se fîstîci de tot. Se retrase cîțiva pași, ca și cînd apropierea lui i-ar fi sugerat vizitatoarei fie lipsă de spațiu, fie o gravă impolitețe. Zîmbi stingherit și o invită să se așeze.

— Ați crezut că altcineva, cînd eu bătut în ușa tumnevostre, spuse ea vesel.

Comisarul păru fericit de noua intervenție a musafirei sale și poate pentru prima dată, rîse împreună cu o femeie pe care abia atunci o vedea.

— Da, într-adevăr. Îl așteptam pe gardianul care păzeşte ușa biroului meu.

Tînăra femeie aruncă o privire circulară în jurul încăperii și apoi se întoarse brusc spre el.

— Vedeți, mein Herr ? spuse ea, grav și, după o lungă pauză, cu o discretă cochetărie, continuă : Acuma, păzitorul tumnevostre v-a părăsit și... tumnevostre sinteți o prada sigură pentru mine.

Popic rîse din nou, părînd că jocul femeii îl amuza cu-adevărat.

— Desigur... ați sosit de curînd în orașul nostru...

Fata se arătă nedumerită, lăsînd să se întrevadă chiar o ușoară urmă de nemulțumire față de spusele comisarului și, aproape smulgîndu-și nasturii de la pelerina de ploaie, scoase, violent, dintr-un buzunar interior un portvizit din piele de culoare neagră, pe care-l aruncă pe birou.

— Hîrtiile mele, mein Komisar !

Polițistul își dădu seama că tînăra femeie se supărase și căută să-i explice că în intențiile lui n-a fost nici cea mai mică umbră de îndoială asupra calității ei oficiale. Mai mult, o asigură că nu avea de gînd nici măcar să-i privească actele dar, dacă ea dorea să-l ajute la îndeplinirea unei simple formalități, trebuia să-i spună numele.

— Așa obișnuim, se scuză el. Vedeți, este aici un registru în care... din dispoziția comună a Chesturii noastre și a șefului garnizoanei dumneavoastră, notăm numele celor care vin la noi, cu diferite treburi de serviciu.

Chipul tinerei se mai înseninase.

— Notați ! Oberführer Sonia Schip.

Mihai notă numele și gradul femeii, iar după o tăcere care amenința să nu se mai sfîrșească, propuse vizitatoarei să-și scoată pelerina.

Ea privi covorul și văzu că apa se scurgea fără încetare de pe haina ei de ploaie. Zîmbi și își înclină ușor capul în semn de scuză.

— N-am de gînd să rămîn prea mult, Herr...

— Oo ! se precipită Mihai, tinerețea dumneavoastră și... și vizita atîta de neașteptată... am uitat să mă prezint : sînt comisarul Mihai Popic !

— Papic ! repetă ea, vrînd parcă să-și amintească dacă mai auzise în vreo altă împrejurare, numele acela.

— Popic ! nu... Papic, o corectă el, zîmbind, și se grăbi să adauge : Conduc... adică girez conducerea primei brigăzi a acestei Chesturi dar... în seara asta, sînt de serviciu nu numai pe brigada mea ci...

— Über alles...

— Exact, exact ; peste tot, peste toate brigăzile... așa că vă pot sta la dispoziție cu orice vă interesează...

Comisarul vru s-o întrebe direct, care era scopul vizitei sale dar imediat își spuse că o asemenea întrebare ar putea părea nepoliticoasă și se hotărî să atace prin învăluire.

— Aș dori să vă ofer o cafea...

— Asta cere timp.

— Sper să mai rămîneți...

— Puțin, puțin.

— V-aș propune altceva... ceva tare...

Tînăra izbucni în rîs.

— Prefer, strigă ea, apoi se grăbi să joace un moment penibil și murmură : Știu că asta nu face o bună impresie la bărbați, dar pentru mine acuma, este nevoie de alcool.

Popic se grăbi să scoată din casa de bani o sticlă de coniac „Courvoisier“, din care îl trata doar pe chestorul Marius Borcea. Umplu pe jumătate două boluri de cristal și le ridică, interpunîndu-le între lumina plafonierei și vizitatoare, pentru ca limpezimea și culoarea băuturii să fie cît mai bine puse în valoare.

Tînăra privi atent. Întinse o mînă cu un ușor tremur al degetelor și, apucînd paharul, îl duse repede la nas. Inspiră profund și lacom aroma băuturii. Comisarul observă mimica tipică băutorului din obicei, iar tremurul degetelor avide și crispate în jurul paharului îl făcu să priceapă că avea de-a face cu o alcoolică inveterată. Continuă s-o observe atent, căutînd să-și ascundă privirile dar, curînd își dădu seama că nu avea nevoie să fie discret pentru că fata, îndată ce își lipise buzele de bol, căpătă o stranie fixitate a privirilor. Sorbea cîte puțin și la intervale mari de timp. După o vreme, Mihai se simți de-a dreptul tulburat de spectacolul pe care tînăra femeie i-l oferea. O senzație necunoscută pînă atunci, amenința să pună stăpînire pe el, pînă-ntr-atîta, încît să-i întunece judecata. Se strădui să-și mențină o oarecare limpezime a minții, dar jocul acelor degete lungi, delicate și ușor tremurătoare părea să-l subjuge din ce în ce mai mult.

— Meine Frau... îndrăzni el, curiozitatea... curiozitatea... numai curiozitatea mă îndeamnă să vă întreb : ce misiune importantă aveți și... mai ales, cu ce vă pot ajuta ?

Femeia păru să nu-l fi auzit. Ochii ei continuau să privească același punct fix ; buzele ei rămăseseră lipite de marginea paharului, răsfrînte ca într-un sărut, iar nările fremătau pătimaș, adulmecînd cu nesaț mirosul de care se agățaseră, parcă, pentru totdeauna.

Mihai păru mulțumit că mirajul nu se destrămase dar, de undeva, din adîncul ființei sale, ceva pe care nu-l mai putea defini nici măcar ca intuiție, continua să-l alarmeze și o stranie idee de primejdie începu să-i încolțească în minte. Într-un tîrziu, izbuti să repete întrebarea privitoare la misiunea ei.

Tînăra îl privi cu aer incert, vrînd parcă să-și aducă aminte cine era omul de dinaintea ei, dacă nu chiar și unde se afla. Și privirile acelea tulburi, desprinse de real, îl neliniștiră și mai mult pe Popic.

— De ce vorbiți atît de încet ? îl mustră ea.

Comisarul veni mai aproape de ea, considerînd că remarca ei fusese îndreptățită, poate ; nu știa nici el prea bine cît de tare ori cît de încet vorbise și se hotărî, de data asta, să se facă bine auzit. Repetă încă odată întrebarea, rostind, cu claritate, fiecare cuvînt.

Tînăra zîmbi și apoi, fără să se uite la el, îi răspunse :

— Vorbe mari, Herr Komisar... Vorbe mari.

Își îndreptă bustul și, făcînd un vizibil efort de voință, puse bolul cu coniac pe birou. După aceea se ridică și, privindu-și interlocutorul, cu o oarecare cochetărie, preciză :

— Herr Komisar, greșeală... mare greșeală pe care eu... vinovat. Acum cîteva săptămîni am avut nevoie oameni pentru încărcat magazii... depozit. Angajat patru bărbați, întîmplător. Unul a dispărut ; două zile... Lipsesc niște materiale. Ceilalți spun că... fugitul e comunist.

— Cum îl cheamă ? întrebă Popic.

Femeia nu răspunse imediat. Își privi interlocutorul cu o insistență care putea fi interpretată drept ezitare, dacă nu chiar lipsă de încredere, dar prin pauza ostentativ prelungită, ea dorea să sublinieze cît de importantă era aflarea dispărutului.

— Ion Badea, răspunse femeia, în cele din urmă, aproape în șoaptă.

Popic se încruntă. Curînd, trăsăturile feței sale căpătară adîncimi și contururi neobservate pînă atunci ; încordarea la care își supunea memoria devenise evidentă. După o vreme, se îndreptă spre casa de fier care rămăsese deschisă, și trase un sertar lung și îngust, unde erau păstrate fișele suspecților. Puse sertarul pe masa lui de lucru și bombăni :

— N-am auzit pe nici unul dintre agenții mei rostind acest nume.

Se aplecă deasupra sertarului și începu să verifice un teanc de fișe. Cîteva ciocănituri în ușă îl făcură însă să-și întrerupă căutarea. Strigă enervat :

— Intră !

Ușa se deschise și în prag apăru gardianul.

— Dom' comisar, țigările !

Popic îl privi furios și izbucni :

— O oră ! O oră ți-a trebuit !?

Bătrînul rămăsese uluit ; nu-l văzuse niciodată așa de furios și mai ales nu-l auzise, pînă atunci, strigînd ca un scos din minți. Numai bruta aceea de Vlad Toican urla ca o fiară chiar și cînd vorbea cu logodnica lui, dar domnul Mihai n-avea asemenea apucături. Privi la femeia în uniformă și se gîndi că răbufnirea comisarului se datora, desigur, unor treburi încurcate cu care venise ea.

— N-a... n-am găsit prin apropiere, bîigui gardianul.

Mihai păru stingherit de spaima pe care o trădau privirile lui Ilinca. Uitîndu-se în altă parte, continuă să-l certe, dar de data asta, cu oarecare blîndețe :

— Iar ai scăpat caii...

Gardianul simți schimbarea atitudinii superiorului său și se grăbi să-și recunoască vina, într-o măsură în care, consecințele să nu fie prea grave.

— Una mică, dom' comisar ; mică de tot.

Comisarul privi spre vizitatoarea lui și se strădui să zîmbească. Părea oarecum eliberat de starea pe care i-o produse atitudinea ei stranie de adineauri, dar ținea cu tot dinadinsul să nu trădeze faptul că strigătul acela către gardian îl ajutase să se despovăreze de tulburarea care încă îi mai umbrea judecata și voința.

Tînăra zîmbi și ea, dar el simți nevoia să continue răfuiala începută, pentru a-i întări convingerea că izbucnirea de mai înainte se datorase numai și numai întîrzierii gardianului.

— Ilinca... Ilincaaaa... O să te vezi la pensie, cînd ți-oi vedea ceafa.

Celălalt își dădu seama că supărarea bunului domn Mihai trecuse dar, din bun simț, aduse o nouă scuză cu privire la întîrzierea sa.

— Şi-apoi, dom' comisar, m-a mai ținut de vorbă şi dom' primar.

Popic izbucni în rîs.

— Haide ! Haide, moş Ilinca, spune-mi că domnul primar te-a băgat în vreo cîrciumă şi că ați băut împreună.

Bătrînul începu să rîdă dar se opri repede speriat parcă de necuviința veseliei sale.

— Ba, să vedeți, nu cu mine avea treabă, ci chiar cu' mneavoastră, numai că... nu i-ați răspuns la telefon.

Comisarul ridică receptorul telefonului care avea legătură cu oraşul şi, timp de cîteva secunde, ascultă încordat.

— Moşule !

— Poruncă !

— Du-te imediat... dar, imediat — accentuă el, cu vădită insinuare — la Telefoane. Dacă nu-i dirigintele, vezi care-i mai mare şi, numai cu ăla să vorbeşti.

Gardianul puse pachetul cu țigări pe birou şi, fără să salute, măcar, se grăbi să plece.

Mihai reîncepu verificarea teancului de fişe.

— Va să zică... asta era... cauza ! exclamă tînăra.

— Poftiți ?

Cauza ! Parcă, aşa se spune.

Bărbatul o privi nedumerit şi ea pricepu că el, absorbit de preocuparea aceea migăloasă, nu dăduse atenție spuselor sale.

— Am vrut să-mi anunț vizita la telefon, dar...

— Înțeleg, înțeleg, spuse Popic şi arătă telefonul de pe masa lui de lucru, cu un gest dispreţuitor. Şi cînd vă gîndiți că nu-i prima dată. Dar asta, numai de cîteva zile, adăugă el, precipitat, dorind să explice că acolo, în oraşul acela păzit de el lucrurile — în general — merg bine.

După aceea reluă verificarea fişelor şi, timp de cîteva secunde, în încăpere nu se mai auzi decît foşnetul cartoanelor.

Tînăra privea cu încordare lucrul comisarului şi cînd acesta termină, ea întrebă, nu fără oarecare emoție :

— L-ați găsit ?

— Nu, răspunse Popic, pe un ton care nu ascundea regretul.

Femeia făcu cîțiva pași, privind absent covorul ; părea că se gîndește la ceva anume și că întîrzierea mărturisirii acelor gînduri se datora unei ezitări produsă de o anume incertitudine.

— Herr Komisar, unul dintre oamenii care lucrează la depozitul nostru pretinde că doar o singură persoană ne-ar putea duce pe urmele lui Badea.

— Cine ?

— Un anume Voicu Tarcău...

Comisarul tresări și după cîteva clipe preciză :

— Meine Frau, se numește Voicu Ticău și, în momentul acesta se află aici, la noi.

— În arest ?

Popic zîmbi.

— Nu tocmai ; de aseară, e la camera de chibzuință.

Figura tinerei se crispă, căpătînd o expresie dură.

— Chibazințe ? ! Ce-i aia chibazință ?

— Chibzuință ! preciză el, și apoi se grăbi să-i explice : Este o încăpere unde arestatul e lăsat să se gîndească la situația lui, și, din cînd în cînd „ajutat“, chiar.

Ea îl fulgeră cu o privire care produse asupra lui Popic o oarecare neliniște.

— Bătaie ?

— M'da... bîigui comisarul, neștiind dacă făcea bine ori nu, confirmînd presupunerile vizitatoarei sale.

Tînăra rîse straniu și făcu un gest care voia să însemne că pentru ea, procedeul amintit, n-avea nici un fel de importanță.

— Rezultatul ? ! întrebă femeia, cu o oarecare ironie.

Popic păru descumpănit de noua atitudine a vizitatoarei sale și își spuse că trebuie să-i expună exact ceea ce urma să obțină de la Voicu. Mai întîi prezentă datele biografice ale arestatului, presupusele și, mai ales, incertele acuzații — de loc probabile pînă la acea dată — iar la urmă, pe larg, planul de anchetă psihologică pe care intenționa să-l realizeze tocmai în seara aceea. Apoi o asigură că va insista și asupra relației lui Ticău cu Badea — cel căutat de ea.

Femeia nu se arătă prea încrezătoare în șansele unei asemenea cercetări, mărturisindu-i chiar că îi era cu neputință să împărtășească optimismul lui.

— Poate că n-ar fi rău să-l punem în fața unor nume legate de activitatea lui directă, sugeră ea.

Mihai se grăbi să-i explice că, pe lîngă alte procedee, îl folosise și pe acela propus de ea, dar totul se dovedise zadarnic. De data asta trebuia să procedeze altfel, cu foarte mult tact, prin învăluire...

Apoi comisarul reluă teza anchetei pur psihologice și, observînd atenția cu care era ascultat, se simți dator să expună procedeul, în amănunțime. Astfel, preciză că el personal nu-i lovește niciodată pe arestați și, ori de cîte ori cineva i se plînge că a fost supus unei astfel de tratament, face imediat o cercetare, chiar în prezența reclamantului.

— Știți, asta produce un efect psihologic deosebit asupra celui pe care urmează să-l cercetezi.

Tînăra zîmbi admirativ. Dacă asta păru să-i facă mare plăcere lui Popic, interesul arătat de ea îl îndemnă să-și expună, mai departe, metoda. Îi spuse că ajungea să-și dojenească subalternii și chiar să-i sancționeze dacă aveau de gînd să mai recurgă la sisteme neomenești de anchetă și, după aceea, sfătuia arestatul să nu mărturisească nimic, nimănui, în afară de el.

— De asemenea, dau ordin tuturor celor care vin în contact cu arestatul, să refuze, pur și simplu, să-i asculte mărturisirile, iar dacă acela își manifestă în mod expres o asemenea dorință, să fie condus imediat la mine.

Pe urmă, îi preciză că, îndată ce ajunge în celulă, arestatul este din nou „ajutat“ să chibzuiască și, tot așa, rezistența omului slăbește — mai ales, rezistența morală — pînă cînd, nevoia — la început a unui sprijin vag și mai apoi chiar a unui confesor — se face simțită. Într-un cuvînt, disperarea și suferințele, îl determină să se mărturisească unui om pe care l-a văzut dispus să-l ajute. Într-o asemenea stare dorea el să-l aducă pe Voicu Ticău.

— Așadar, vreți să spuneți că două-trei întrebări pe care doresc să pun pentru comunistul Tărcău, strică restul anchetei psihologice ? Da ?

Popic era surprins de interpretarea pe care tînăra vizitatoare o dăduse spuselor sale. Deci, femeia credea că el, prin tot ce-i îndrugase, nu făcuse altceva decît să evite o confruntare între Voicu și armata germană. Se strădui să găsească măcar un singur argument care să o convingă pe interlocutoarea lui de contrariul părerii ce și-o formase dar nu fu în stare să articuleze nici măcar un cuvînt. Femeia observă încurcătura în care îl aruncase și se grăbi să profite de noua lui stare.

— Doresc... vreau... vreau să vă cer o favoare, Herr Komisar.

Tonul ei părea să exprime, într-adevăr, o rugăminte, dar Popic, poate tocmai din pricina asta, se simți derutat. Nu-i venea să creadă că atitudinea ei de vădită nemulțumire se transformase, cel puțin formal, într-una prietenoasă. Cîteva clipe fu ispitit să considere că schimbarea vizitatoarei nu era altceva decît o variație a aceluiași joc în care, fără voia lui, el trebuia să se lase angajat. Apoi se gîndi că viciul fusese factorul hotărîtor al noului soi de relații pe care femeia îl oferea și se grăbi spre sticla de „Courvoisier“.

Femeia zîmbi și, apucînd bolul de cristal, i-l întinse cu grabă iar el îl umplu, din nou, pînă la jumătate.

— Asta este gest drăguț, murmură tînăra ; eu, însă, doream să vă cer un lucru mult mai puțin important.

Bărbatul o privi nedumerit și ea se grăbi să-i explice :

— O simplă colaborare.

— Sînt cu totul la dispoziția dumneavoastră.

Interlocutoarea rîse cu oarecare cochetărie și puse paharul pe birou.

— Vreau... ca în prezența tumnevostră, bine-nțeles, să pun cîteva întrebare pentru Voicu Tarcău...

Mihai respiră ușurat.

— Imediat, imediat, se precipită el și părăsi, grăbit, biroul.

Rămasă singură, vizitatoarea privi cu un aer distrat pereții și mobilele iar într-un tîrziu, se așeză pe un fotoliu, ținînd cu amîndouă mîinile paharul cu băutură.

Ușa se deschise violent și în încăpere năvăli un tînăr, îmbrîncit de cineva care, probabil, se afla în spatele lui.

După cîteva clipe apăru și Popic.

— Tocmai voia să se culce...

Femeia ridică privirea doar pe jumătate în direcția în care se afla arestatul.

În fața ei se găsea un tînăr abia trecut de douăzeci de ani, cu un păr negru, des și cîrlionțat care-i încadra fața smeadă și suptă. Ochii îi sticleau de parcă ar fi avut febră, iar mîinile i se tot agitau stingherite, poate, de strînsoarea prea brutală a cătușelor. O cămașă albă dintr-o țesătură rară, ca aceea din care se fac dosurile fețelor de pernă, atîrna ferfenițată peste trupul lui tînăr și slab, iar din loc în loc albul era brăzdat de pete roșii, care aveau forme și dimensiuni curioase.

— E cam șifonat băiatul, spuse Popic pe un ton familiar. I s-a rupt cămășuța, i s-a spart puțin, căpșorul... De ! Vezi, dacă n-ai fost cuminte ?

— Privește-mă, domnule ! porunci femeia.

Voicu se încăpățîna să se uite în altă direcție.

— N-auzi, Voicule ? interveni comisarul și apoi se grăbi să-i șoptească : Ești nebun ? Nu-ți dai seama în fața cui te afli ?

— Dar ce se întîmplă ? strigă femeia.

— Aa ! Nimic, nimic, meine Frau, se precipită comisarul, l-am întrebat dacă nu cumva l-a supărat faptul că i-ați spus „domnule“...

Femeia se ridică de pe fotoliu și veni' spre ei :

— Herr Komisar, rog să scoteți catușe !

Popic făcu un pas înapoi și, cu oarecare hotărîre în glas, spuse că regulamentul interzicea o asemenea faptă.

Atunci femeia scoase un pistol de campanie „Mauser“ și-l îndreptă spre Voicu.

— Noi nu exercităm presiuni asupra arestaților, în timp de anchetă.

Comisarul se sili să rîdă și, gîndind că altminteri, cine știe ce complicații mai puteau surveni, scoase cătușele arestatului.

— Domnule Voicu ! spuse repede femeia, acum, că sînteți în deplină libertate, ne puteți vorbi despre „Pisica sălbatică“.

Tînărul își privea mîinile, părînd că imaginea urmelor pe care cătușele le imprimaseră adînc în carne, îl absorbea într-atîta, încît nu auzise. După cîteva clipe de tăcere, în timpul cărora ochii lui alergară cînd pe de-asupra unei mobile, cînd de-a lungul vreunui perete, Voicu o întrebă grav :

— În deplină libertate ?

— Așa cum am spus. Dar începe odată ! Domnul comisar abia așteaptă.

În secunda următoare, Voicu se năpusti asupra lui Popic, doborîndu-l cu o lovitură puternică. Femeia îl ajută să-i pună un căluș în gură și, după ce-l legară fedeleș, ieșiră în fugă.

Afară, în stradă, un automobil de culoare închisă, aștepta, cu motorul în funcțiune. Îndată ce Voicu și tînăra în uniformă apărură, automobilul demară puternic spre ei.

Capitolul II

BRUTA

Nici nu se crăpase bine de ziuă, cînd măsurile de încercuire a întregului ținut fură terminate. Prinderea tînărului utecist Voicu Ticău era o chestiune de viață și de moarte, atît pentru comisarul Mihai Popic — a cărui carieră era grav compromisă — cît și pentru chestorul Marius Borcea, al cărui prestigiu se afla în joc. Încă de la miezul nopții, inspectoratele învecinate fuseseră alertate și dispozitivele de urmărire și prindere intrară în acțiune. Gările, șoselele, punctele obligatorii pentru intrarea sau ieșirea din numeroase localități erau străjuite de jandarmi și polițiști, aceștia din urmă deghizați în cele mai diferite chipuri.

Agenții, delatorii și provocatorii Siguranței fuseseră treziți și trimiși în misiune, în toiul nopții.

Cel care avea să afle ultimul, era șeful inspectoratului de Siguranță pe raza căruia se afla chestura condusă de Marius Borcea, mult temutul inspector Rudi Nardeș.

Popic era disperat. Și așa, inspectorul îi aruncase în față, de cîteva ori, anumite îndoieli pe care le avea cu privire la conștiinciozitatea lui dar acuma, în fața acestui groaznic eșec profesional, se putea aștepta la tot ce era mai rău. Primul gînd al comisarului se îndreptă spre cel mai inteligent și mai capabil colaborator al său, Puiu

Gorun, încredințat fiind că, dintre toți oamenii din lume, acela i-l putea readuce pe Voicu Ticău.

Chestorul Borcea, după ce ascultase povestea aceea, din cale-afară de penibilă, în legătură cu evadarea utecistului, părăsi biroul lui Popic fără nici un cuvînt de îmbărbătare, iar în decursul orelor care se scurseseră de atunci, nu-i mai călcă pragul. Atitudinea chestorului îl nelinişti pe Mihai dar faptul că şeful său nu-l stingherea în discuția lui cu Puiu Gorun, îl mulțumea, oarecum.

Gorun venise la chestură de-ndată ce Popic îi telefonase, crezînd că, dacă fusese chemat acolo și nu în altă parte, era nevoie de el doar ca să fie introdus într-o celulă cu vreun arestat care se încăpățîna să-și mărturisească vinovăția şi, astfel, Siguranța să afle, prin el ceea ce nu izbutise prin bătaie ori prin alte mijloace. Lucra de aproape un an cu Popic şi-i făcuse reale servicii, bine-nțeles, contra unor anumite sume de bani.

În noaptea aceea venise buimac de somn și de băutură. Chefuise două zile la rînd cu niște hoți care abia se eliberaseră, ce-i drept înainte de termen, dintr-o închisoare care urma să capete altă destinație. Hoții atribuiau punerea lor în libertate, înainte de împlinirea sorocului, doar intervențiilor domnului procuror, calitate sub care Gorun se prezentase familiilor acelor borfași, de-ndată ce aflase că autoritățile aveau de gînd să se descotorosească de ei. Acuma, Puiu Gorun funcționa ca asistent la o catedră a unui conservator de artă dramatică și, pozînd ca profesor nevoiaș, medita — în afara școlii — pe cei dornici să candideze.

Popic își pusese toate speranțele în el, crezînd că infailibilul său agent îl va scoate din impas. Îndată ce delatorul intră în birou, comisarul nu ezită să-i mărturisească situația lui disperată.

Celălalt se așeză tacticos pe un scaun, își sprijini un cot de marginea biroului, iar capul și-l lăsă pe palmă. Părea că privește în jos iar Popic, observîndu-l, în așteptarea ideii salvatoare, văzu că ochii agentului erau închiși.

Comisarul crezu mai întîi că Gorun se concentrase în exclusivitate asupra situației la care el îi ceruse să mediteze, dar într-un tîrziu constată cu stupefacție că interlocutorul său ațipise. Atunci, nervii lui, și așa ajunși la capătul puterilor, nu mai rezistară și comisarul izbucni într-un urlet disperat :

— Hei ! Ești oare, atîta de inconștient ?

Delatorul tresări și, după ce se uită la el cu un aer tîmp, bombăni, pe jumătate adormit :

— Ce dracu se-ntîmplă ?

Popic se năpusti asupra lui și-l smulse de pe scaun. Agentul, de-ndată ce simți că strînsoarea mîinilor comisarului slăbise, își puse la punct ținuta. Era un tip pedant și, dacă doreai să-l scoți cu-adevărat din fire, n-aveai decît să-i arunci o scamă pe haine.

— Ți-am spus totul... absolut totul, domnule Gorun, se tîngui Popic.

— Domnule comisar, fac și eu ce pot, îi replică agentul și imediat, se duse spre oglindă pentru a-și verifica poziția exactă a cravatei.

Polițistul veni în spatele lui și, prin oglindă, căută să-i întîlnească privirea. Dar celălalt i-o evită.

— Puiule ! Uită-te în ochii mei.

Agentul se-ntoarse brusc spre polițist și-l privi cu un aer nedumerit.

— La urma urmei, nici nu mi-ați spus exact ce doriți de la mine.

— Mihai se întoarse cu spatele la el și-i răspunse șoptit :

— Îl vreau pe Voicu Ticău.

Gorun își reluă locul pe scaunul pe care stătuse mai înainte și spre disperarea comisarului, își pironi privirea asupra unghiilor sale, bine lustruite, încăpățînîndu-se să tacă.

Asta păru să-l irite pe Popic și, răbdarea lui avea să sfîrșească, din nou, într-un strigăt :

— Ești singurul care mă poate ajuta. Ești cel mai bun agent al brigăzii mele... Poți să mă ajuți ; trebuie să mă ajuți.

— Aștept să vă liniștiți, domnule comisar. Dacă și eu m-aș înfierbînta la fel de repede, amîndoi n-am avea decît de pierdut.

Popic îl privi uluit. Tulburarea judecății sale nu-i îngăduia în clipa aceea, nici cel mai mic raționament asupra calculelor pe care Gorun le insinua. În mintea lui nu-și mai avea loc nici o altă preocupare decît aceea privind readucerea lui Voicu în beciul Siguranței.

Delatorul, însă, părea insensibil la rugămințile lui Popic. Așa proceda mai întotdeauna cînd era vorba de o situație deosebită — fie prin importanță, fie datorită urgenței — nu de alta, dar ca să mărească prețul serviciului pe care urma să-l împlinească.

— Cît ? murmură, într-un tîrziu, comisarul.

Celălalt rîse nervos și, după ce izbi cu pumnul în masă, răspunse pe un ton care nu ascundea batjocura :

— Vă pripiți.

— Cît ceri ? insistă Mihai, neluînd în seamă obrăznicia delatorului.

Gorun se ridică de pe scaun și începu să măsoare încăperea cu pași mici, vrînd parcă, să-i sugereze astfel omului de dinaintea sa cu cîtă minuțiozitate gîndea la ceea ce urma să întreprindă. După o vreme se opri și spuse, cu oarecare gravitate în glas, că orice sumă i s-ar oferi, n-ar echivala nici pe departe cu sacrificiul pe care trebuia să-l facă.

Popic spuse gîtuit de desnădejde că dacă în cîteva ore nu va izbuti să-l aresteze pe Voicu Tilcău, cariera sa era grav compromisă.

Atunci, delatorul adoptă altă tactică. Prefăcîndu-se că, deși era gata să cedeze în fața rugăminților comisarului, îi mărturisi cît de mare avea să fie greșeala readucerii lui Voicu — la Siguranță — în loc de a folosi acea împrejurare pentru depistarea unui foarte periculos comunist, ceferistul Ion Tudose.

Polițistul se tulbură în fața acelui argument, iar Gorun, observînd efectul spuselor sale se grăbi să insiste :

— Gîndiți-vă că fără Voicu în libertate, ne va fi imposibil să stabilim dacă Ion Tudose este comunistul care activează sub numele conspirativ „Mocanu“.

Comisarul știa cît preț puneau superiorii săi pe acel „Mocanu“, iar părerea lui Gorun, cu privire la faptul că sub acest nume ar fi putut activa modestul cantonier Ion Tudose, îi fusese împărtășită și de alți agenți.

Tudose ducea o viață modestă, părînd că în afara slujbei pe care o făcea conștiincios, marea lui preocupare era să-și îngrijească singurul copil, o fată de nouăsprezece ani — Olga. Rămăsese văduv chiar de la nașterea fetiței și o crescuse singur. Era un bărbat frumos și puternic, căruia multe dintre femeile din oraș îi dădeau tîrcoale, dar nici cea mai frumoasă dintre ele nu se putea lăuda că i-a trecut, vreodată, pragul.

Popic tocmai își rememora toate acestea, cînd Gorun îl prinse de o mînecă, dorind să-l facă atent la ceea ce avea să-i mai spună :

— Și-apoi... puștoaica lui, s-ar putea să știe cîte ceva din activitatea lui taică-său...

— O cunoști ?

— Eu să n-o cunosc ? chicoti delatorul. E studentă la conservator iar eu... îi sînt asistent... De la o vreme, pare să se fi îndrăgostit puțin de mine dar... nu suficient ca să aibă totală încredere. Dacă ați ști, domnule comisar, cît de greu scot cîte ceva de la ea ! Aa ! Mai fac eu pe nebunul : îi spun cît sufăr din pricina acestor vremuri, cît de mult mă doare faptul că sînt un democrat dezorientat... și cîte altele dar...

— Atunci, te poți folosi de ea pentru descoperirea activității lui Ion Tudose, iar pe Voicu... mi-l poți vinde chiar acum.

Gorun sări în picioare și se agăță disperat de comisar.

— Ce-mi cereți dumneavoastră, e o treabă complet de-a'ndoaselea. Nu-l pot sacrifica, orbește, pe Ion Tudose ; dacă el este una și aceeași persoană cu Mocanu ? Fără Voicu, în libertate, îmi este greu... foarte greu...

— Puiule ! Ai cîștigat destui bani pe lîngă mine...

— Dar v-am și servit ; șaisprezece arestări... și... numai oameni... unul și unul.

— Acuma, acuma cît vrei ?

— Sînt și eu om ; am și eu un suflet, se tîngui Gorun.

Celălalt insistă cu disperare.

— Cît ?

— Fata aia mă iubește... Gîndiți-vă, domnule comisar!

— Cît ? Cît ? Cît ceri ?

* * *

Chestorul Marius Borcea se instalase în biroul comisarului Vlad Toican și, ore în șir își descărcase mînia asupra lui de parcă el, și nu Popic, ar fi fost cel vinovat de evadarea lui Voicu Ticău. O vreme, ce-i drept, Borcea păru să fi renunțat la monologul său disperat, dar după aceea, furia lui izbucni cu și mai mare intensitate. Începu să se plimbe prin birou, strigînd cît putea de tare că pentru faptul acela incalificabil, avea de gînd să-i dea afară din serviciu pe toți, ba chiar să-i și trimită pe front.

Vlad îl urmărea atent, cîntărindu-i fiecare vorbă, iar atitudinea asta, mai ales din partea unei brute, părea să-l întărîte și mai mult pe chestor. Într-un tîrziu, cînd Borcea se aștepta mai puțin, Vlad spuse la rîndul său.

— Domnule chestor ! Destul !

Marius Borcea făcu un pas înapoi și-l privi cu oarecare teamă.

— Ce-ai spus ?

— Demnitatea mea de bun român se opune acestui fel de a mi se vorbi.

Superiorul păru și mai intrigat. Nimeni, nici măcar cei de care depindea el, nu-i vorbiseră pe un asemenea ton. Știa că bruta de Vlad Toican era violent, impulsiv, dur și obraznic, dar el trecea peste toate astea pentru că pe de-o parte, în relațiile lor directe nu avusese asemenea manifestări, iar pe de altă parte, cultura, imaginația și perseverența tînărului comisar — doctor în filozofie — îi impuneau. De data asta, însă, ieșirea — necontrolată, poate — a subalternului său, îl neliniștise într-atîta, încît, aproape mecanic, bîigui în semn de revoltă :

— Bravo ! Bravo, Vlade !

Bruta părea să nu-l fi auzit și, mai revoltat ca pînă atunci, continuă să strige, gesticulînd, agitat :

— Dacă sînt vinovat, pedepsiți-mă, dar nu mă umiliți !

— Mă mir că nu scoți pistolul...

Toican gîndi că atinsese punctul maxim al tensiunii și, cu o abilitate deosebită își doză glasul ca să exprime o oarecare cedare, iar privirile sale renunțară să mai înfrunte uluiala exprimată de cele ale chestorului.

— Cu tot respectul pe care vi-l datorez, vă cer să mă cruțați de asemenea umilințe.

Atunci, Borcea se simți mai la largul său și consideră că e momentul să coboare mînia subordonatului său, cu încă o treaptă, iar pentru asta, îi aminti că el, Marius Borcea, îl adusese de pe front și, pe deasupra, îi mai dăduse și slujba aceea care-l punea la adăpost de multe neplăceri. Dar efectul scontat de inspector se dovedi cu totul nefavorabil lui.

Vlad făcu un pas spre el și, cu brațele ridicate, spuse furios și disprețuitor :

— M-ați scăpat de front ? Dar eu v-am salvat de la moarte !

Chestorul se-ntoarse brusc, părînd că nu mai putea răspunde nimic. Apoi, după o vreme, simțind nevoia unei comunicări, șopti, fără să-și privească interlocutorul :

— „Domnule comisar Toican !“... Așa-ți place ?

Vlad îi răspunse, tot în șoaptă :

— Nu v-am pretins asta.

— Atunci ?

Bruta tăcu vreme de cîteva secunde, timp în care judecata sa lucra febril ; analiza situația, elabora ipoteze privind atitudinea lui pentru clipele ce aveau să urmeze și selecționa pînă și tonul care trebuia să-i mărturisească gîndurile. Se îndreptă spre Marius și, căutîndu-i privirea, spuse pe un glas sugrumat, parcă, de emoție :

— Nu vreau să-mi spuneți „domnule comisar“ ci... singurul lucru pe care mi-l doresc, este... este... să mă prețuiți atîta... atîta cît vă iubesc eu.

Chestorul se simți mulțumit dar continuă să-l dojenească. De data asta, tonul său era ca cel al unui părinte care își mustră fiul iubit.

— Potaie ! Asta ești : o potaie ordinară ; stricat și bețiv.

Apoi continuă să-i spună că el era informat cu privire la faptul că ziua, la birou, făcea, pe sfîntul, plîngîndu-se că ar avea un ulcer, dar, în schimb, nopțile și le petrecea prin cîrciumi.

Departe de a se arăta pocăit, Vlad ripostă în fața chestorului și, cu oarecare ostentație, îl întrebă :

— Domnule ! Ce prețuiește mai mult ? Să intri într-o tavernă și să-ți întrebi conștiința, sau să te prosterni într-o biserică, cu sufletul închis ? Vedeți, în clipe de grea cumpănă, eu mă gîndeam la Omar Khayyam. Încercați și dumneavoastră să faceți la fel, fiindcă pînă atunci...

Fraza îi fu curmată de indignarea celuilalt care îi aruncă în față că situația lor era identică cu aceea a unor șobolani sortiți să ardă de vii. Îi aminti cîteva dintre ultimele sabotaje, răspîndiri de manifeste — una, chiar de ziua Conducătorului — prevenirea unor deținători ai unui post de radio emisie-recepție, clandestin, și sfîrși prin a se lamenta, disperat, de evadarea lui Voicu Ticău. Borcea se temea de reacția inspectorului-șef Rudi Nardeș. Nu știa dacă trebuia să-i prezinte faptul cu toate amănuntele ; ar fi dorit să evite măcar unele, pe care le considera penibile. Toate urletele sale de mai înainte, nu erau altceva decît rezultatul fricii sau poate acela al neputinței de a-și mărturisi frica.

Vlad simțea nevoia să-și aducă superiorul cît mai aproape de pragul mărturisirii, chibzuind minuțios și precaut fiecare element care se ivea în relația lor, din clipa aceea. Știa că o teamă generează ori poate fi generată de altă teamă, dar insistențele și abilele sale manevre de pînă atunci nu-l lămuriseră îndeajuns asupra fricii lui Borcea. Strădaniile sale erau îndreptate spre investigarea naturii și mai ales a originii acelei temeri, adică, dacă chestorul mărturisise adevărat că singura teamă era aceea față de inspectorul sef sau el se temea de propria lui frică. Oricare ar fi fost situația, bruta urmărea să-i sugereze superiorului său că nu se va putea elibera din starea aceea decît dacă va înțelege că se temea de el însuși. Altminteri, Toican știa că pentru surpriza pe care i-o pregătise, chestorul nu va reacționa așa cum dorea el și-atunci, planul său de prevenire nu avea să capete, niciodată, aureola pe care el și-o dorea. Totul era să-l aducă pe Borcea la o situație atîta de disperată, încît să recunoască teama de a-și mărturisi teama. Abia atunci, cînd îl va simți umilit, disperat, prăbușit, el — bruta — îi va oferi soluția salvatoare, iar prețul pe care îl va cere avea să i se pară, celuilalt, prea mic pentru ceea ce dobîndea.

— Exagerați domnule chestor, murmură el timid. Marius tresări și-i aruncă o privire aiurită.

— Ce fac ?

— Am spus că exagerați, continuă subordonatul pe același ton. Toate eșecurile pe care le-ați enunțat mai înainte, trebuie considerate ca evenimente ce pot surveni, firesc, în activitatea oricărui alt organ de Siguranță. În consecință, nu trebuie să dramatizați.

Borcea părea oarecum convins, ori dorea să se lase convins de aceste argumente, pentru că starea lui îi cerea un suport, oricît de mic. Clătină capul în semn de resemnare, fără însă a mărturisi acceptarea argumentelor, dar Vlad înțelese că superiorul său ajunsese, exact, pe marginea acelei prăpăstii în care se oglindea disperarea. N-ar fi avut decît să-l întoarcă cu fața într-acolo, dar socoti că nu sosise încă momentul — pentru că omul care urma să-i facă jocul, trebuia să se destindă pînă în clipa hotărîtoare. Clipa aceea trebuia să-l găsească total nepregătit, așa încît, șocul pricinuit de vederea iminentei prăbușiri să-și producă efectul dorit. Și-apoi, nu el, Vlad Toican, avea să-l facă atent în legătură cu limita la care ajunsese, pentru că dacă ar fi procedat așa, valoarea șocului s-ar fi redus și, implicit, s-ar fi redus meritul salvatorului ca și importanța răsplatei urmărite. Una este să conduci pe cineva pînă la marginea prăpastiei iar cînd ajunge acolo să-l faci atent, și alta cînd, deja căzut, îl salvezi tu însuți. Vlad privea ușa care dădea spre coridorul de serviciu. Știa că șeful inspectorului trebuia să sosească din clipă în clipă și se gîndi că cel care-i va anunța venirea va produce, odată cu asta, șocul dorit.

Chestorul tocmai își aprindea o țigară, cînd ușa spre care privirile lui Vlad erau ațintite, se întredeschise ușor.

— Doamna secretară a fost anunțată că mașina domnului inspector șef a plecat spre noi, spuse gardianul Ilinca.

Borcea se întoarse spre ușă și privirile sale căpătară o expresie de groază.

Toican respiră ușurat ; șocul pe care el mizase atît de mult, se produsese. În ochii inspectorului se citea spaima. Borcea văzuse deja prăpastia, iar Vlad socoti că pentru împlinirea dorinței sale sosise momentul hotărîtor. Pentru a marca și mai mult ajutorul pe care avea să i-l acorde chestorului, își dădu seama că starea de primejdie trebuie subliniată la maximum și, pentru asta, era nevoie ca — mai înainte să-l salveze — să-i arate faptul că altul, în locul său, l-ar fi putut îmbrînci spre adîncuri.

— De ! Trebuia să vă aşteptați la asta.

— Cineva, cineva trebuie să plătească, bîigui Marius, cuprins de panică.

— Cine ? întrebă Vlad, pe un ton dur.

Borcea privi de jur-împrejur ca o fiară încolțită și, după ce se asigură că nimeni altcineva, în afară de el și de Vlad, nu mai era acolo, șopti gîtuit de frică.

— Popic ! Numai el e de vină ; îl dau pe mîna lui Nardeş și gata.

După aceea căută privirea lui Toican și cînd i-o întîlni, citi în ea un amestec de dezaprobare și compasiune.

— Nu-i bine, murmură bruta.

De afară, răzbătu scrîşnetul frînelor unei mașini.

— A venit ! strigă chestorul apucîndu-l de un braț.

Vlad îl privi indiferent, iar celălalt îl zgîlții cu deznădejde, repetînd prostește :

— A venit, a venit...

Bruta își smulse brațul din strînsoarea crispată a mîinilor lui Borcea și spuse precipitat :

— Dați-mi conducerea brigăzii și salvez situația.

— Cum ?

— În cîteva minute, Voicu Ticău ar putea fi aici.

Marius Borcea se uită la el cu un aer tîmp. S-ar fi așteptat la orice alt răspuns, dar la o soluție radicală, nu. Vorbele lui Toican continuau să-i răsune în urechi, însă el părea să nu le fi priceput, imediat, sensul. Abia după cîteva secunde, cînd pașii inspectorului răsunară pe coridor, Borcea își dădu seama, cu-adevărat, de importanța ofertei pe care i-o făcuse bruta și-i strigă șoptit :

— Dacă faci asta, te avansez pe loc... Te fac...

Cîteva ciocănituri nervoase în tăblia ușii, puseră capăt promisiunii ce se dorea continuată.

— Bună ziua, domnilor ! tună inspectorul Rudi Nardeş.

Chestorul și Toican răspunseră aproape în șoaptă.

Rudi era un tip uscățiv, cu o ținută ireproșabilă și o atitudine dură. Tonul pe care-l folosea întotdeauna era acela de poruncă ; niciodată nu angaja şi nu se lăsa angajat în discuţii care nu priveau probleme de serviciu. Provenea dintr-o familie de profesori a căror specialitate era sociologia ; ambii părinţi, odată cu instaurarea regimului de dictatură antonesciană, se dedicaseră unor studii care promovau teoria superiorităţii arienilor în raport cu toate celelalte rase. Rudi însuşi era un discipol al acelei concepţii şi, ori de cîte ori avea prilejul să deporteze, să schingiuiască sau numai să cerceteze un „nearian“, o făcea, dacă nu din sadism, în orice caz, cu multă plăcere. Structural, era un om rezervat ; nu lega prietenii nici cu intimii săi colaboratori. Nici măcar nu dădea mîna cu cineva, decît în situaţii cu totul deosebite : de pildă, dacă vreunul dintre subordonaţi pleca pe front sau dacă cineva din anturajul său foarte apropiat primea felicitări pentru vreun oarecare merit. Altminteri, nu. Şi totuşi, în dimineaţa aceea, dădu mîna cu Marius dar privi cu o ciudată insistenţă pe Vlad.

— Pe domnul comisar nu-l cunosc.

Bruta îi înfruntă privirea şi se prezentă.

— Este şi dumnealui vinovat pentru evadarea comunistului Voicu Ticău ? întrebă Rudi pe chestor.

Borcea părea că nu putea răspunde, în ciuda unor vădite eforturi pe care le făcea.

Atunci, Vlad — care observase starea de emoţie a şefului său — răspunse, zîmbind ostentativ :

— Bine-nţeles ; în cea mai mare măsură.

Nardeş îl privi contrariat şi cu o insistentă luare-aminte.

— Situaţia vă amuză ?

— N-am avut plăcerea să lucrez cu dumneavoastră, aşa încît s-ar putea ca răspunsul meu să vi se pară nepotrivit ; oricum, îmi asum riscul să nu vă fiu pe plac dar să vă răspund sincer : DA !

Şeful inspectoratului de Siguranţă tresări. Era pentru prima dată cînd un subordonat îndrăznea să discute cu el aproape de la egal la egal. Făcu cîţiva paşi prin încăpere, vrînd să cîştige timp pentru a recapitula fiecare vorbă rostită de Toican şi ajunse la concluzia că, formal măcar, spusele comisarului nu-i îndreptăţeau adoptarea unei atitudini de punere la punct. Cu toate că nu-şi dădea prea bine seama de ce anume, siguranța și tonul degajat al tînărului polițist îl incitase la discuție. Probabil că pînă la Vlad nici nu avusese prilejul ca cineva să îndrăznească să discute liber cu el. Își îngădui chiar să zîmbească, dar nu izbuti să înlăture duritatea tonului pe care avea să rostească „Sper să-mi explicați“, așa încît Vlad încercă senzația că se afla în fața unui monstru.

Marius Borcea privea mut acea scenă de tatonare care, mult mai tîrziu și fără știrea lui, avea să se transforme într-o ciudată colaborare.

— Cine-l avea în anchetă pe Voicu Ticău ? întrebă Rudi.

— Domnul comisar Popic... Mihai Popic ! răspunse prompt, chestorul.

Apoi întîlnind privirile reprobatoare ale lui Vlad, se grăbi să adauge :

— ...care, care s-a bucurat de toată încrederea noastră dar...

— Aparent, da ; Popic e de vină, interveni Vlad.

Nardeş care tocmai în clipa aceea își scotea mănușile, se întoarse brusc spre comisar și întrebă :

— Aparent ! ? Cum aparent ?

Spre surprinderea lui Marius, Vlad zîmbi din nou și se grăbi să-l invite pe inspector să se așeze. După aceea își scoase tabachera de aur și-i oferi musafirului țigări.

Rudi era dominat de aerul degajat al tînărului, și, în ciuda unei rezistențe lăuntrice care-l făcea refractar la tot ce era uzanță de civilizație, nu refuză.

— Domnule inspector, reluă Vlad, lui Popic i s-a întîmplat acest mare, foarte mare eșec profesional numai dintr-un sentiment de ascultare a îndemnurilor la încredere și colaborare cu aliații noștri germani... Gîndiți-vă, la vederea unei uniforme a armatei germane, încrederea lui n-a mai avut margini și...

Celălalt se încruntă, neliniștit de sensul acelei pauze pe care Vlad, pentru a-i da importanța dorită, o însoți cu o largă deschidere a brațelor, vrînd să sublinieze că, la auzul celor ce vor urma, toți trebuiau să se abandoneze, ca în fața unor stări sortite de implacabilul atotputernic.

— Domnule inspector, cînd dumneavoastră tocmai soseați la reşedința noastră, eu căutam să-l conving pe domnul chestor că n-ar trebui să facem caz din întîmplarea asta pentru că... n-am realiza altceva decît să semănăm neîncredere printre colegii noștri și... nimeni n-ar cîștiga nimic ; nici noi și nici aliații noștri. Dimpotrivă !

Borcea urmărea cu teamă pe Rudi a cărui privire se pironise în ochii lui Vlad, căutînd parcă să pătrundă dincolo de aparenta și derutanta expresie de sinceritate și inocență copilărească.

— Un mic șantaj ? mîrîi Nardeș, gesticulînd amenințător.

Toican sări de pe scaun iar reacția lui violentă îl contrarie pe interlocutor.

— Am crezut că formularea mea împacă, deopotrivă, și interesul nostru și interesul dumneavoastră. Dacă nu considerați salvator punctul meu de vedere, sînt gata să-mi ofer serviciile într-o comisie de anchetă contra lui Popic.

Rudi își dădu seama că n-avea de ales. Se strădui să zîmbească și apoi, precipitat, îl asigură pe Vlad că formularea motivării celor petrecute îl satisfăcea.

Comisarul, însă, păru nemulțumit de spusele inspectorului și preciză că formularea nu trebuia socotită ca o chestiune de circumstanță, pentru că el era convins de buna-credință a lui Popic, față de care, nu se sfii să mărturisească, nutrea un josnic sentiment de invidie pentru excepționalele lui calități profesionale. Spusese totul atîta de repede încît respirația părea că amenință să i se curme. Își privi ceasul și, ridicîndu-se de pe scaun, făcu semn celorlalți să păstreze liniște. Apucă mînerul clanței și-l apăsă violent, deschizînd brusc ușa : în prag se afla moș Ilinca.

— Au venit băieții mei ?

— Chiar acușica, răspunse gardianul fîstîcit. Chiar acușica veneam eu la dumneavoastră, ca să vă spun că l-au adus pe ăla de l-a scos nemțoaica de-aici.

Chestorul se repezi la Vlad, cu mîna întinsă.

— Pentru prinderea comunistului Voicu Ticău... te felicit, domnule comisar șef !

Cu o prefăcătorie revoltătoare, bruta făcu un pas înapoi și, pe un ton care voia cu orice preț să marcheze o situație penibilă, bîigui :

— Domnule chestor... eu sînt numai... comisar...

— Din clipa asta, eşti comisar şef şi preiei conducerea brigăzii, strigă, entuziasmat, Borcea.

Bătrînul gardian se cutremură la gîndul că, de-acum înainte bruta aceea — izgonit şi hulit de propria-i mamă — avea să-i fie şef. Îl ura şi mai mult ca pînă atunci, mai ales pentru că îi luase locul bunului domn Mihai, și nedreptatea asta îi umplu ochii de lacrimi. Trase uşa şi, odată ajuns pe coridorul de serviciu, privi îndelung scaunul pe care dom' şef Popic i-l aşezase în dreptul intrării biroului său. După ce își mai reveni, începu să chibzuiască dacă se cuvenea să mute scaunul acela în fața ușii celuilalt birou și, într-un tîrziu, hotărî să-l restituie celui care i-l dăduse iar el, aşa bătrîn cum era, va sta numai în picioare la uşa brutei.

Din biroul lui Vlad nu mai răzbătea nici o şoaptă şi Ilinca își spuse că de-acum încolo, totul avea să fie taină, ticăloșie și moarte. Dar, dincolo de pereții care îl despărțeau pe gardian de cei trei oameni, Vlad cerşea îndurare pentru Popic. La început, nici chestorul şi nici Rudi nu consimțiră la menținerea lui în serviciu, dar cînd tonul brutei încetă să mai fie al unui milog şi căpătă nuanțe de o anume insinuare, atît inspectorul cît şi Borcea deveniră atenți. Noul şef al brigăzii nu spunea nimic precis cu privire la intențiile sale față de Popic astfel că Nardeș consideră că bruta, prin menținerea celui vinovat de evadarea lui Ticău, dorea să-l supravegheze, iar chestorul, pentru care Mihai Popic reprezenta o mare utilitate, fu dispus să creadă că insistența lui Vlad era un frumos gest colegial.

— Vă cer această favoare ; Popic este demoralizat.

— Ce putem face ? întrebă Marius Borcea, nedeslipindu-și privirile din cele ale lui Nardeș.

— Aprobați ca tot el să continue cercetarea lui Voicu.

Rudi se încruntă, părînd concentrat asupra propunerii dar, de fapt el se gîndea la ceea ce ar fi urmărit Vlad.

Borcea se aplecă spre inspector și-l întrebă, în șoaptă :

— Considerați util ?

Rudi privi lung spre Vlad și, după o clipă chestorul observă că în ochii celor două fiare se aprinseră aceleași scîntei.

— Sînteți șeful brigăzii și... puteți hotărî dar... cînd vă veți convinge de nesinceritatea domnului Popic, vă rog să-mi comunicați, conchise inspectorul.

Toican zîmbi. Așadar, Rudi îi fixase prețul pentru a-i da mînă liberă ; libertatea lui de acțiune în cadrul brigăzii de Siguranță, trebuia plătită cu ținerea la curent a inspectorului, peste capul chestorului Borcea, cu tot ceea ce avea să se întîmple. Colaborarea păru a-l bucura într-atîta, încît se ridică în picioare, luă o poziție ultrareglementară și, pe un ton solemn, îl asigură pe inspector de ascultare, devoțiune și promptitudine în raportarea tuturor evenimentelor. Nardeș îi mulțumi și, după ce-l asigură de prețuirea și încrederea sa, părăsi biroul, însoțit de chestor.

Rămas singur, Toican se trînti pe fotoliul de lîngă fereastră și închise ochii. Auzea ropotul ploii torențiale care izbea geamurile. Simțea nevoia să iasă din birou și să umble prin ploaie, pentru că bucuria care-i umplea sufletul de pe urma izbînzii repurtate îl neliniștea, iar pereții încăperii îi dădeau o ciudată senzație de sufocare.

După o vreme, în tăblia ușii se auziră cîteva ciocănituri și el tresări. Vru să răspundă dar jocul de mai înainte îl obosise într-atîta încît îi fu cu neputință să articuleze măcar o silabă. Ciocăniturile se repetară și abia într-un tîrziu, izbuti să strige, dacă vorba lui gîtuită se mai putea numi strigăt :

— Intră ! Intră !

Ușa se deschise timid ; apăru Popic. După ce trecu pragul, rămase lipit de perete, în așteptare. Apoi văzînd că Toican nu spune nimic, își făcu curaj și murmură :

— Vă mulțumesc, domnule comisar șef !

Vlad se ridică de pe fotoliu și veni spre el.

— Ești nebun ? ...Mi-e frică de tine.

— De ce ? De ce vorbiți așa ?

Bruta se repezi și-l îmbrățișă.

— Să nu mă umilești...

— Eu... eu ? bîigui Mihai.

— Atunci, pentru ce dracu bați la ușă și nu-mi spui pe nume ?

— Am... am crezut...

— Ești un idiot.

Îl luă de umeri și-l așeză pe fotoliul de lîngă fereastră.

— Mi-a spus chestorul...

— N-aveam ce face ; pe tine, oricum nu te-ar mai fi lăsat la cîrmă și... cine știe ce cîine ne-ar fi dat ca șef.

Popic îl privi cu recunoștință. El știa că Vlad îi salvase, în ultimă instanță, libertatea, dar nici prin minte nu-i trecea că bruta făcuse asta numai fiindcă avea nevoie de el. Convins de bunele intenții ale noului său șef, se grăbi să-i mulțumească.

Celălalt îl privi neîncrezător și izbucni în rîs.

— Doar pentru asta ai venit ?

— În primul rînd, pentru asta.

— Și în al doilea ?

— Vlade ! Este prima dată cînd ajung într-un mare impas cu un agent excepțional, ca Puiu Gorun.

Șeful, cu multe menajamente, îl sfătui să nu se lase cuprins de niște impresii, explicîndu-i că neîncrederea în propriile-i forțe se datora proastei lui stări.

— E vorba de un caz important : Ion Tudose. Gorun îl lucrează de aproape o lună.

— Dacă-l dai peste cap pe Tudose, ți-ai spălat toate păcatele.

— Da, vezi tu... impasul, starea mea proastă, despre care vorbeai adineauri... îmi impune să mă verific.

Vlad îl privi atent, dorind să desprindă ce se ascundea în spatele acelei propuneri de colaborare ; Popic voia doar să-i flateze vanitatea ori, pur și simplu, să angajeze și pe altcineva în cunoașterea exactă a cazului Tudose. Oricum, el ca șef al brigăzii putea cere orice act și explicație, dar micile amănunte ale unei afaceri n-avea cum să le afle decît fiindu-i mărturisite de omul care lucra direct. Avea, oare, Popic nevoie ca el să știe din vreme totul, absolut totul, în legătură cu Ion Tudose ? Nu era oare o cursă ? Ori, măcar o încercare ? Chibzui cîteva clipe și-apoi, cu un entuziasm bine jucat, spuse :

— Trimite-l la mine și, în timp ce eu îl voi tatona, tu caută să afli de la Voicu Ticău cine este femeia care l-a ajutat să evadeze... și de unde și-a procurat uniforma germană.

Popic ieși grăbit din birou.

Rămas singur, Vlad se așeză la birou și scoase o sticlă cu lapte.Privi conținutul acela alb-opac și se strîmbă. Ușa se deschise și își făcu apariția Popic, însoțindu-l pe Puiu Gorun.

— Domnul comisar șef Vlad Toican a vrut să te cunoască.

— Puiu Gorun ! se prezentă delatorul, pe un ton care nu ascundea plictiseala pricinuită de întrevedere.

Mihai se grăbi să dispară, iar Puiu se așeză pe un fotoliu.

— Nu v-am invitat să luați loc, spuse în șoaptă bruta.

Celălalt nici nu se sinchisi ; ba mai mult, vrînd să-și pună la punct amfitrionul, ripostă, în batjocură, cum că un om de lume se simte, oriunde, ca la el acasă.

— Aici, eu hotărăsc regula !

Derutat de atitudinea lui Toican, delatorul se ridică de pe fotoliu, avînd însă grijă să nu se grăbească.

Vlad își turnă lapte într-un pahar, în timp ce Gorun se îndrepta spre ușă.

— Acum, vă puteți așeza.

Celălalt nu părea încă dispus să cedeze ; toți cei cu care mai colaborase pînă atunci se purtaseră față de el cu foarte multe menajamente. Fără prea multă încredere, mai făcu o încercare de punere la punct a noului șef și, cu mîna pe clanță, spuse pe un ton plictisit :

— Poate că nu mai sînt dispus.

Bruta nici măcar nu-l învrednici cu o privire, iar delatorul, văzînd că nu se afla în fața unui Popic ci a unei forțe de care nu se mai izbise, nu îndrăzni să plece și așteptă. Vlad își sorbea, exasperant de încet, laptele, vrînd cu tot dinadinsul, să pună la încercare răbdarea musafirului. Apoi, după ce goli paharul, plictisit parcă de jocul de-a cine-i mai tare, puse capăt tăcerii.

— Am spus să vă așezați.

Cu pași mecanici, Puiu se îndreptă spre fotoliu.

— Nu vă cunosc profesia, domnule Gorun.

— Asistent la Conservator...

Șeful brigăzii îl privi drept în ochi, pentru prima dată.

— Nu-mi amintesc să fi văzut asta, printre datele din cazierul dumneavoastră.

— Ca asistent, lucrez doar de o lună și jumătate.

— Dar, ca escroc ?

Gorun nu era obişnuit să i se vorbească pe un asemenea ton și, mai ales de către un om care avea nevoie de serviciile lui. Își privi încruntat interlocutorul, fără să-i ascundă indignarea ce i-o provocase, dar în clipa următoare se cutremură pur și simplu, dîndu-și seama că ochii șefului brigăzii exprimau o ură de moarte.

— V-am întrebat de cînd lucrați ca escroc ? insistă Vlad.

Delatorul se gîndi că cel mai bun lucru pe care-l avea de făcut era să se prefacă a fi acceptat jocul. Încercă să abată discuția, dacă nu pe altă pantă, cel puțin pe alt plan de relații și, pe jumătate în glumă, pe jumătate în serios, prinse a se tîngui de faptul că „domnul comisar șef“ dorea, chiar de la bun început să-l arunce în gloata delicvenților de rînd.

— Te pomenești că la dumneata, infracțiunea pe care o profesezi are o rațiune superioară ?

— Oricît vi s-ar părea de bizar, rațiunea pe care ați intuit-o există și... este chiar de natură divină. „Celui ce n-are, i se va lua și ceea ce crede că are“. Eu nu înșel decît pe cei nevoiaşi, preciză musafirul.

— Ești îngrozitor ! exclamă Vlad și rîse silit.

Gorun își aprinse o țigară.

— Nu ți-am permis să fumezi, domnule Gorun.

Puiu ezită cîteva clipe, după care strivi țigara în scrumieră.

Brutalitatea cu care îl trata namila asta cu faimă de călău, îl paraliza. În fața oricărui alt om ar fi protestat, dar bruta îi inspira o teamă ciudată, nu atît prin faptul că îl trata disprețuitor, ci prin instabilitatea comportării ; cînd rîdea și se arăta interesat și chiar amuzat de spusele lui, cînd — pe neașteptate — îl plesnea cu cîte o punere la punct, precizîndu-i ca unui idiot, unde îi era locul, ceea ce îl deruta și îl îngrijora, în egală măsură. Așa se întîmplă și după ce stinsese țigara.

— Acuma, pentru că vreau eu poți fuma, Gorune...

Încetase, deci, să-i mai spună „domnule Gorun“. Din clipa aceea, delatorul își dădu seama că se putea aștepta la orice, dar avea de gînd să lupte cu niște arme pe care celălalt nu le avea.

— Nu țin neapărat să fumez, domnule șef.

Toican își mai umplu paharul cu lapte și, fără să-l privească, murmură :

— Am spus că poți fuma.

Gorun își aprinse țigara și, după o îndelungată tăcere, începu să vorbească despre un concert pe care îl ascultase cu cîteva zile în urmă. Își observa atent interlocutorul și avu grijă ca ultima lui frază să fie formulată în așa fel, încît celălalt să se simtă obligat fie să răspundă, fie să ridice din umeri.

Bruta se dezlănțui. Ascultase concertul. După o severă critică privind interpretarea solistului, analiză cu minuțiozitate sensurile bucăților prezentate, explicîndu-i că nu numai interpretul, dar chiar și el, Puiu Gorun, avea o înțelegere muzicală destul de limitată.

— Să nu mai spui prostii, ce dracu, doar ești profesor !

— De artă dramatică, se grăbi să precizeze Puiu.

Vlad rîse din toată inima.

— Mă ! Ori ești un om de spirit, ori un dobitoc fără margini. Oricum, ai haz, pe cinstea mea ! Dar, mă întreb, ce dracu-or învăța copiii ăia de la tine ?

— Mișcare, mișcare scenică.

Un nou hohot de rîs.

— Mișcare scenică ! De la tine ! Păi tu te-ai văzut măcar cum mergi ? Parc-ai fi marea noastră actriță Doina Arutescu ; doar pe aia am mai văzut-o mișcîndu-și picioarele joia, și trupul sîmbăta, cînd trebuie să se deplaseze dintr-un punct fix într-altul. Hai ? Parcă așa sună definiția mișcării ? Sau lecția asta o predă alt colaborator al nostru ?

Se ridică de la birou și veni lîngă el :

— Gorune ! Ce necazuri îți face domnul comisar Popic ?

Batjocura marcată din plin, prin însăși formularea întrebării, nu-l mai impresionă pe delator. Considera că ultima frază a brutei nu era decît continuarea jocului de pedeapsă la care trebuia supus, ca represalii față de atitudinea avută față de Popic. Așadar, neputinciosul acela se folosea de forța și inteligența diabolică a brutei pentru a-și răzbuna insuccesul de adineaori, uitînd cîte servicii îi făcuse, de cînd lucra pentru el. Îl privi atent pe Vlad și se hotărî ca, la rîndul său, să se răzbune pe Popic. Oricum, nu întrevedea nici o scăpare din ghearele brutei ; odată cu serviciile pe care urma să i le facă, avea de gînd să-l umilească pe celălalt, demonstrînd noului șef al brigăzii că avea un subordonat incapabil.

— Te-am întrebat, ce necazuri îți face domnul comisar Popic ?

Dumnealui ? Dumnealui, mie ? Nuu... nici unul. Desigur, vreți să spuneți că eu i-am făcut, dar...

Gorun nu mai avu timpul necesar picurării veninului destinat să otrăvească — dacă nu relațiile dintre Vlad și Popic — cel puțin — aprecierea de care presupunea că subalternul se bucură în ochii șefului ; Vlad îl înșfăcă zdravăn de umeri și-l azvîrli ca pe o cîrpă, spre peretele opus celui lîngă care se afla.

— Cu mine să nu faci pe deșteptul. Îți închipui că am ajuns ca un delator ordinar să-mi răstălmăcească vorbele ? Scoală-n picioare, cînd îți vorbesc !

Gorun se ridică cu atîta greutate, încît bruta păru că regretă violența de mai-nainte.

— Hai, așează-te, om de caracter.

Puiu era năucit. Nu-și putea da seama cu ce îl întărîtase într-un asemenea hal ; îndrăzni să-i spună că nu dorea să-l supere, dar ar fi dorit să priceapă cum trebuie să se poarte spre a-l mulțumi.

— Un singur lucru trebuie să pricepi, spuse Vlad. De astăzi, eu sînt șeful brigăzii ; eu conduc, eu apreciez, eu hotărăsc.

Agentul bîigui un „da“ abia perceptibil, iar celălalt îi porunci să se ridice și să repete, în poziție de drepți, ceea ce înțelesese. Cu voința anihilată, se supuse ordinului brutei și repetă „de azi înainte, dumneavoastră sînteți șeful, dumneavoastră hotărîți...“

Vlad izbucni într-un rîs batjocoritor.

— Măi, Gorune, mă uit la tine și caut să mă conving de faptul că, în ciuda tîmpeniei tale, ai putea deveni un denunțător valoros. Vezi tu, ție, pe lîngă cultură îți lipsește și bunul simț... Ei, dacă la asta adaugi și lipsa de stil, din toată personalitatea ta rămîne un biet gunoi.

După o vreme, îl luă prin surprindere: Ce-i cu Ion Tudose ?

Puiu se grăbi să-și ofere serviciile și, precipitat, răspunse că i-l putea „da“ oricînd. Apoi, se strădui să-i explice încăpățînarea lui Popic cu privire la arestarea lui Ticău, precizînd că, pentru o mai sigură și chiar mai urgentă demascare a lui Tudose, el opinase în favoarea menținerii lui Voicu în libertate.

— Voicu, domnule comisar șef, este sursa mea cea mai sigură de informații în legătură cu activitatea lui Ion Tudose, cantonierul...

— Dar altă sursă, mai puțin sigură, nu cunoști ?

Un rînjet se așternu pe fața delatorului și, după ce-i aruncă interlocutorului său o privire insinuantă și băloasă, mărturisi, cu aerul că-i făcea o mare confidență :

— Ba da... ar mai fi o sursă : fiica lui. Este studentă la conservator unde eu funcționez ca asistent.

După aceea, simulă o anume frămîntare și sfîrși prin a-i spune că fata îl admira îndeajuns, ca relațiile lui cu ea să poată îmbrăca haina celei mai desăvîrșite apropieri.

Bruta se repezi la el cu un strigăt :

— Nu !

Pe urmă, se depărtă cîțiva pași și, fără să-l slăbească din ochi, continuă pe un ton scăzut :

— Dacă ați face pasul ăsta, domnule Gorun, mă tem că s-ar putea să obțineți — atît dumneavoastră cît și noi, — o reacție cu totul contrară așteptărilor noastre.

Gorun păru atîta de surprins de acea schimbare de ton, încît nu-și putu mărturisi accepțiunea, dar Vlad atribui tăcerii sale semnificația unui dezacord.

— Procedați așa cum credeți de cuviință, dar dacă lucrurile vor lua o întorsătură proastă, vă previn, domnule Gorun, că rămîneți singur răspunzător.

Celălalt se grăbi să-l asigure că va ține seama de părerea lui, iar Vlad își exprimă dorința unor permanente consultări cu privire la cazul Tudose.

— Vă promit, domnule comisar șef.

Pe urmă îl întrebă dacă era de acord să culeagă informații de la Voicu Ticău, promițînd că se va strădui să-l găsească cît mai repede. Bruta îl întrerupse, spunîndu-i că nu avea pentru ce să se ostenească, întrucît Voicu se afla deja în arest.

Delatorul zîmbi neîncrezător și atunci, șeful brigăzii îl strigă pe gardian.

Ilinca se prezentă îndată, iar Vlad îi porunci să-l conducă pe domnul profesor Gorun la beci.

— Spune-i șefului de arest că am dat ordin ca domnul profesor să fie introdus în celula lui Voicu Ticău, dar mai înainte de asta să i se facă toaleta.

Bătrînul înclină capul, în semn de ascultare.

— Domnule comisar șef, mie... niciodată, nu mi s-au dat hainele la etuvă, protestă Gorun.

Vlad îl privi atent, vrînd, parcă, să se convingă de faptul că celălalt nu făcea pe prostul și, izbucni în rîs. Se apropie de el, îi puse o mînă pe umăr și începu să-i explice despre ce era vorba, pe un ton foarte șoptit :

— Dumneata ai obligația să nu ascunzi nimic, dar pentru ca lucrurile să meargă bine, nici noi nu trebuie să avem secrete față de dumneata. Uite, vreau să-ți arăt de cîtă încredere te bucuri din partea mea. Am să-ți destăinui că, la noi „toaleta“ are o altă semnificație decît cea obișnuită.

Făcu o pauză în timpul căreia își compuse o mască ce trebuia să exprime importanța și gravitatea destăinuirii propriu-zise :

— Vezi dumneata, la noi, „toaleta“ înseamnă tratamentul pe care îl aplicăm celor îndărătnici.

Puiu se dădu speriat înapoi, dar bruta, cu o bucurie sălbatică, își continuă explicația pe un ton și mai coborît, insinuînd — pe lîngă batjocură — dorința de a-și convinge interlocutorul prin argumente de o elementară logică.

— Altminteri, dragă domnule Gorun, cum vrei să creadă utecistul ăla, că ești de-al lui ?

— Bine, dar... bîigui celălalt, fără să-și poată continua protestul.

Vlad îl mîngîie :

— Ce dracu, domnule Corun !? Dumneata, profesor, artist... să n-ai atîta imaginație ?

Apoi, comisarul șef îi întoarse spatele și oftă cu un aer atît de obosit, de parcă strădaniile depuse pînă atunci, ca să-și convingă partenerul să accepte regulile jocului, îl aduseseră la capătul puterilor.

— Ilinca !

— Poruncă !

— Spune-i lui Vătășescu să nu exagereze...

Se apropie de Gorun și-i examină chipul cu o minuțiozitate care celuilalt i se păru nefirească și continuă să explice gardianului, amănunțit, ceea ce dorea :

— O arcadă spartă... cîțiva pumni peste pomeții obrajilor... cîte douăzeci... nu, nu... cîte zece bastoane la fiecare palmă și nasul ; tăcu o vreme și apoi izbucni ca și cum s-ar fi aflat în fața unei mari revelații : Nasul ! Da, da, nasul, trebuie neapărat aranjat !

Privirea disperată a delatorului implora îndurare, dar bruta îl mîngîie din nou, încurajîndu-l :

— Lasă frate, nu-i mare lucru... Un pic de rafinament, ce dracu ?

După aceea, făcu un semn și gardianul îl scoase din birou pe Gorun, conducîndu-l la arest.

* * *

Popic se strădui să afle identitatea femeii care-l ajutase pe Voicu să evadeze, dar tînărul susținea că n-o văzuse în viața lui.

— Bine, se prefăcu polițistul că acceptă această versiune, dar, după ce ați plecat de-aici, unde v-ați dus ?

— Eu... acolo unde am fost găsit, iar femeia... drept să vă spun... parcă a înghițit-o pămîntul ; îndată ce am ajuns în stradă, a și dispărut.

— Dar uniforma... uniforma germană, de unde și-o fi procurat-o ?

Voicu se încruntă, vrînd să arate cît de concentrat era și, după o lungă meditație, răspunse firesc :

— Domnule comisar, eu cred că și-a cumpărat-o, pentru că părea o fată cinstită.

Popic sări de pe scaun și veni spre el, înfuriat :

— Mă crezi idiot ?

Tînărul negă, gesticulînd cu amîndouă miinile, bine prinse în niște cătușe foarte subțiri, care îi pătrunseseră adînc în carne.

Comisarul îl pălmui pentru prima oară și, imediat după aceea, își întoarse privirea în altă parte, cu un aer jenat, părînd că regretă gestul acela necontrolat.

— Îmi pare rău, mărturisi el, într-un tîrziu.

Băiatul făcu un pas spre el :

— N-am vrut să vă supăr dar... am crezut că, între noi, mai putem glumi.

Polițistul îl înhăță de gît, vrînd parcă să înăbușe nu numai cele ce aveau să urmeze, ci chiar și ecoul spuselor de mai înainte.

— Între noi ? Cum vine asta... „între noi“ ? întrebă el în șoaptă.

Voicu, gîtuit aproape, își ridică mîinile încătușate cît putu de sus, iar celălalt înțelese că pentru a i se răspunde, trebuia să slăbească strînsoarea.

— Vă numiți, ori nu vă numiți, Mihai Popic ?

— Da, spuse comisarul ; așa mă numesc.

— Ei bine, femeia mi-a spus că numai în dumneavoastră mă pot încrede, pentru că sînteți de-al nostru.

— Cine este femeia ? întrebă disperat, Popic.

Tînărul îl privi cu oarecare ironie.

— Dacă insistați atîta, am să vă spun de la cine puteți afla totul. Cunosc un om care știe foarte multe despre activitatea ei.

— Numele și adresa.

— Dinu Vanghele, penitenciarul Aiud... deținut politic.

Polițistul tresări și făcu un pas înapoi, de parcă ar fi vrut să se depărteze de o primejdie.

— Cel mai bun prieten al dumneavoastră, din copilărie. Se spune că... l-ați ajutat foarte mult.

Mihai se așeză pe un fotoliu și își lăsă capul în palme.

— Ești josnic, măi Voicule ! Atîta pot să-ți spun.

— Ajutați-mă să scap de-aici !

— Te-aș fi ajutat... Pe tine, oricum te-aș fi ajutat... Nu trebuia să recurgi la șantaj...

Își ridică privirile asupra arestatului și după o ezitare șopti :

— Pregătește-te pentru o nouă evadare... Dar, de data asta, să dispari din oraș.

* * *

După-amiază, ploaia se transformă în lapoviță.

Singur, la o masă de lîngă fereastra restaurantului, Vlad privea forfota străzii. Patronul se apropie de el și-i șopti :

— Domnul comisar-șef dorește altceva ?

Vlad tresări. Văzu că aburii nu se mai ridicau din farfurie și înțelese că mîncarea îi fusese adusă mai de mult, iar patronul intervenise de teamă că lui nu i-ar fi plăcut. Fără să-l privească, îl apucă de braț silindu-l să se așeze lîngă el.

Patronul îl întrebă nedumerit :

— S-a întîmplat ceva ?

— Nu, nimic, oftă Vlad, nimic deosebit, domnule Gașpar.

Ceilalți consumatori — majoritatea, lumea bună a orașului — priveau încordarea care se așternuse pe fața brutei, căutînd să înțeleagă pricina. Unii gîndeau că domnul Gașpar avea să suporte consecințele nemulțumirii care tulburase dejunul temutului polițist, iar alții continuau să nu-și mărturisească deocamdată, vreo părere, mulțumindu-se doar să observe scena aceea mută dintre cei doi bărbați.

Patronul se ridică timid de pe scaun și, retrăgîndu-se, murmură :

— Am să vă aduc, chiar eu, mîncarea dumneavoastră preferată ; imediat, imediat.

Bruta îl privi cu aerul că nu pricepuse nimic din amabilitatea lui exagerată. Apoi își întoarse capul spre fereastră și continuă să se uite la ceva, sau cineva anume, pe care doar el îl vedea. După cîteva clipe, patronul — urmat de doi chelneri — aduceau alt meniu pentru omul care devenise spaima și stăpînul orașului.

Grăbiți, oamenii puseră farfuriile și tacîmurile într-o ordine anume, dar bruta împinse masa de dinaintea lui și se năpusti spre ușă. Un chelner luă șuba căptușită cu blană de jder, alergînd după clientul atotputernic. Bruta se răsuci spre el :

— Mulțumesc, dar mă întorc.

Chelnerul se înclină. Nici ei şi nici ceilalţi oameni din local, nu numai că nu auziseră o vorbă bună din partea brutei, dar nici măcar nu şi-ar fi imaginat că era capabil s-o rostească.

Curioşi, clienţii se ridicară de pe locurile lor şi se-mbulziră spre ferestrele care dădeau în stradă. Voiau să vadă ce anume-l stîrnise pe poliţist să-şi amîne masa, toţi ştiindu-l cît era de gurmand.

Un domn între două vîrste, cu pieptul plin de decoraţii, izbi cu pumnul în spătarul unui scaun de lîngă el şi zise :

— E nemaipomenit ticălosul ăsta. Priviţi !

— Domnule colonel, interveni patronul, vrînd să liniştească mînia respectabilului om. Vă rog...

— Mizerabil ! Este un om mizerabil ! Nu-i ajunge că i-a omorît băiatul ?

— Domnule colonel ! strigă, din nou, Gaşpar, gîtuit de spaimă.

Dar furia bărbatului continuă să se dezlănţuie.

— Sînt erou, domnule Gaşpar ; mie nu-mi poate face nimic. De ce a arestat-o pe bătrîna aceea ?

— Nenorocita ! exclamă o clientă.

Pe celălalt trotuar, o bătrînă cocîrjită, acoperită cu o broboadă subţire şi peticită, tîra după ea un băieţel de vreo cinci ani.

Bruta puse o labă grea pe umărul bătrînei şi copilul privea curios namila care-i oprise din drum.

— E nepoţelul ei, spuse un bărbat trecut de şaizeci de ani.

Toate privirile se-ntoarseră spre el, respectatul profesor Iulian Orza.

— Interveniţi, îl implorară cîteva femei. I-aţi fost profesor, l-aţi îndemnat să urmeze facultatea...

— Pe dumneavoastră vă respectă, spuse Gaşpar, dornic să pună capăt cît mai repede discuţiei.

Profesorul bătu în retragere :

— Acum cîteva săptămîni, chiar şi pe mine m-a anchetat.

— Îl împuşc, strigă colonelul dînd la iveală un pistol. şi părăsi localul.

Privirile tuturor urmăreau cu groază apropierea eroului de grupul celor trei. Salvatorul, însă, rămase la cîțiva pași de ceilalți, părînd că ascultă discuția lor, în timp ce în local unii consumatori pronosticau că Vlad avea de gînd să-l ia ostatec, pe băiețel, pentru ca bătrîna, astfel constrînsă, să-i divulge pe tovarășii de luptă ai fiului ei, despre care se zvonise că bruta l-ar fi ucis luna trecută.

— De ce-l porți cu piciorușele goale, aproape goale ?

— Fiindcă n-am bani de încălțări.

— Atunci, lasă-mă să-i cumpăr eu.

Bătrîna își înălță ochii spre el.

— Și cînd i-o fărîma, cine o să-i mai cumpere ?

— Tat'su...

Ochii bătrînei se umplură de lacrimi. Bruta înșfăcă copilul, săltîndu-l pe grumazul lui puternic și plecă cu el, urmat de bătrînă.

— V-am spus eu !? strigă cel care elaborase ipoteza privind luarea copilului drept ostatec.

Dar clienții văzură că bruta nu-și purtă ostatecul decît cîțiva metri, oprindu-se în fața unui magazin de încălțăminte.

Colonelul îi urmărea de-aproape.

Ușa magazinului era încuiată, dar înăuntru cineva făcea ordine prin rafturi.

Vlad bătu în vitrină și vînzătorul strigă că abia peste o jumătate de oră avea să deschidă. O lovitură năprasnică, și cele două uși de la intrare se prăbușiră.

Băiatul dinăuntru îngheță de spaimă.

— N-a... n-am știut că sînteți dumneavoastră...

Trecătorii, atrași de zgomotul geamurilor sfărîmate, se îmbulziră în fața magazinului.

— Plecați ! urlă bruta, și oamenii o luară care-încotro. Să-mi dai ghetuțe pentru copilul ăsta, se adresă el vînzătorului.

După aceea, așeză băiețelul pe un scaun și își scoase batista de un alb imaculat.

Copilul întinse amîndouă picioarele spre namila care îngenunchiase dinaintea lui, de parcă ar fi știut ce rost anume avea să capete batista aceea, atîta de elegantă.

Labele mari ale brutei prinseră a descălța copilul cu atîta gingășie și neîndemînare, încît bătrîna izbucni în rîs.

— Dacă nu trageți mai tare de șireturi, apăi nici c-o să iasă gheata, îl îndemnă ea și vru să-l ajute, dar domnul acela cu statura de uriaș, căruia părea să nu-i pese de nimeni, nu-i dădu ascultare ci, așezîndu-se pe dușumeaua prăvăliei, sprijini picioarele băiețașului de haina lui frumoasă.

După ce izbuti să-l descalțe, șterse cu mare grijă fiecare deget al piciorușelor ce se lăfăiau neastîmpărate în palmele lui imense și, mai înainte să le încalțe, își lipi obrazul de ele.

Copilul chicoti vesel, părînd că barba uriașului care stătea prosternat la picioarele lui, îl gîdilase.

— Tot reci sînt, îl mustră bruta și copilul rîse din nou. Și oamenii care, între timp, intraseră în magazin, văzură că omul care speriase orașul, rîdea.

Colonelul părăsi pragul magazinului și se întoarse în local, unde, toată lumea îl asaltă cu întrebări. Tăcu o vreme, părînd încurcat nu atît de curiozitatea celor din jurul lui cît, mai mult, de faptul că nu-și găsea cuvintele potrivite să redea tulburarea ce-l stăpînea.

— Atîta pot să vă spun : sînt un idiot bătrîn.

După aceea, le povesti cele întîmplate acolo, în stradă, pînă cînd statura lui Vlad acoperi canatul ușii pe care, un picolo o dădu de perete. Clienții se ridicară de pe scaune. Nimeni nu-și reluă locul, pînă cînd bruta nu se așeză la masa lui.

— Dacă... domnul comisar-șef, binevoiește, aș contribui și eu la ofranda pentru copilul acela.

Vlad îl privi lung și trist.

— Ați umblat vreodată desculț, domnule Gașpar ?

Toți ceilalți ascultau cu răsuflarea întretăiată.

— Nu, bîigui patronul.

— Atunci, oferta dumitale este zadarnică.

Celălalt păru nedumerit și Vlad continuă :

— Nimeni nu poate oferi cu-adevărat, decît ceea ce i-a lipsit cu-adevărat.

Colonelul bătu frenetic din palme și ceilalți clienți îl imitară.

— Sînt fostul lui dascăl, spuse profesorul Orza de la o masă situată în spatele celei la care se așezase polițistul.

Toate privirile se-ndreptară spre cel care vorbise.

— Știu la ce urmări mă pot aștepta dar, ca dascăl, ca purtător de lumină și de adevăr, simt că este de datoria mea să nu-mi las concetățenii pradă unei efuziuni de penibil sentimentalism... mai ales, mai ales... continuă el, — că totul n-a fost decît o farsă. Să vă intre bine-n cap : o canalie nu poate fi om, dar cînd într-o canalie își găsește locul și un escroc, atunci primejdia este și mai mare.

Vlad se ridică de pe scaun și se-ntoarse spre Orza. Își privi fostul profesor cu un aer tîmp și ridică brațele, nu în semn de amenințare, ci pentru ca să-l implore să tacă, însă dascălul continuă :

— Uitați-vă la el și huliți-l în loc să-i aplaudați faptele. Apoi i se adresă direct : crezi că nu știu pentru ce ai făcut asta ? Pentru ca să te bagi pe sub pielea acelei mame nefericite. Adăugă resemnat : acuma n-ai decît să mă arestezi încă odată.

Vlad își luă șuba pe braț și părăsi localul, cu aerul omului înfrînt de adevărul care-i fusese zvîrlit în obraz.

Cînd ajunse la brigadă, chestorul și inspectorul Nardeș îl așteptau în biroul lui, discutînd neexecutarea unor deportări.

Rudi, de-ndată ce Toican își făcu apariția, spuse plin de indignare :

— Am dat instrucțiuni pentru deportarea tuturor celor care au insultat armata germană și aflu că nu s-au respectat.

Șeful brigăzii se dezbrăcă tacticos și apoi se așeză la masa lui de lucru. Își scoase niște dosare și începu să le frunzărească fără interes.

— Ai auzit, Toicane ? interveni chestorul care nu dorea să-l întărîte pe inspector și mai mult.

Vlad înclină capul de cîteva ori, fără să răspundă.

— Domnul comisar șef se gîndește, desigur, la cu totul altceva, șopti Rudi, chestorului, suficient de tare ca Vlad să poată auzi.

Cel vizat rîse și, continuînd să-și răsfoiască hîrtiile, replică :

— Pe cine dracu să mai deportez ?

Inspectorul sări ca ars :

— Obăgilă !

— L-am împușcat.

— Motronea !

, — Și pe ăsta.

— Todea !

— Curățat, alaltăieri.

— Familia țiganului Căldăraru ?

Vlad se ridică de la masa lui de lucru și, ocolind biroul, își luă un scaun, așezîndu-se foarte aproape de ceilalți doi. Pe urmă, le spuse aproape în șoaptă :

— Domnilor, cu țiganul ăsta am planuri mari.

Inspectorul și Borcea se priviră nedumeriți.

— M-am gîndit să-l strecor... printre muncitorii de la depou.

— Un hoț ? Un spărgător ? interveni chestorul.

— Este un lăcătuș de mîna-ntîi.

— Cine-ar avea încredere într-un țigan ? întrebă Rudi.

— Eu ! răspunse șeful brigăzii.

— Mă rog... cum credeți... capitulă inspectorul, dar cine-l plasează ?

— Vlad, preciză Borcea. De multe ori, seara ia masa la directorul depoului, Rovan. Și-apoi, fiica directorului, domnișoara Ela Rovan... nu-i refuză nimic lui Vlad... V-am informat chiar... că, de dragul lui, fiica domnului Rovan patronează o casă capcană pentru noi...

Nardeș ridică umerii în semn de nehotărîre.

— La urma urmei, țiganul poate fi un post de observare, în exteriorul depoului, domnule inspector, propuse comisarul șef.

— Asta mai curînd...

Vlad îl strigă pe Ilinca și, de-ndată ce gardianul apăru în prag, îi ordonă :

— Bagă-l pe țigan !

În clipa următoare, bătrînul îl aducea pe Titi Căldăraru, un țigan de vreo treizeci de ani, îmbrăcat cu o haină mult prea mare pentru statura lui plăpîndă ;

pantalonul însă, părea să fi aparținut unui adolescent, pentru că era atîta de strîmt pe noul lui posesor, încît, pe alocuri, crăpase.

Pe un ton de reproş, Vlad îl întîmpină pe noul sosit :

— Ziua bună !

Intimidat de mărimile în fața cărora îl adusese ironia soartei, Titi se pierdu cu totul, privind speriat, cînd la unul, cînd la altul.

— Aș ! Nu-i bună, dom' comisar...

— Bă, boule, aşa se zice, îl mustră Vlad.

Titi făcu un pas înapoi și, susținîndu-i privirea, răspunse :

— Nu sînt bou, domnu șefu, da' n-am manere.

Era atîta tristețe și disperare în ochii mari şi negri ai țiganului, încît bruta păru incapabilă să-l mai privească.

— Cred şi eu, vita dracului, că dac' aveai manere, nu spuneai prostii.

Țiganul veni spre Vlad, care-i întorsese spatele, şi se tîngui :

— De ! Se mai prostește omul...

Atunci, Rudi, căruia, disperarea țiganului părea să-i producă o adevărată desfătare, vrînd să-l impresioneze pe doctorul în filozofie, Vlad Toican, zise adresîndu-se lui Titi :

— Cînd prostul recunoaşte că e prost, încetează să mai fie prost. Pricepi ?

— Nu ! Nimic ! răspunse Titi Căldăraru. Să moară mama ! Să-mi crească tufănica la gură ! Na !

După aceea, se retrase speriat spre uşă iar mărimile hohotiră în rîs.

Într-un tîrziu, Vlad îl întrebă :

— Cîți bani ai la tine ?

— Cîțiva mangoți...

Celălalt scoase din buzunar un teanc de bancnote și, printr-un gest, îl îndemnă să-i ia.

O clipă, ispitit, Căldăraru se repezi la bani, dar imediat se retrase, bîiguind :

— Nexam... că p'ormă zici că i-am plimbat eu de la matale și mă mardești.

Borcea rîse, iar cel cu care toți trei se jucau, prinse a zîmbi. Cînd întîlni privirea încruntată a inspectorului, țiganul se grăbi să-i mărturisească motivul reținerii sale :

— Să te ferească Dumnezeu să-ți scape, domnu șef, o leapșe peste ochi ! Că-ți cade ochii-n gură și toată viața te uiți printre dinți !

Toți rîseră cu poftă, cel mai amuzat părînd Nardeș.

— Uite, domnu inspector te-a iertat ; nu te mai deportează. Hai mulțumește-i, îl îndemnă Vlad.

Țiganul își luă pălăria de pe cap și, cu o mînă întinsă, în semn de salut nazist, rosti solemn :

— Hai-lî !

— Acu, ia banii ăștia.

Omul îl mai privi odată pe Vlad, vreme destul de îndelungată, vrînd să se asigure că nu intrase într-o cursă și după aceea îi luă.

— Cumperi o lădiță, perii și vacs ; sper că știi să lustruiești pantofi.

Titi suspină și apoi îi răspunse zîmbind :

— Ce-i dreptu... pantofi n-am mai avut de mult, dar mi-aduc eu aminte.

— Ce-i dreptu... pantofi n-am mai avut de multî, dar poului. Bagă de seamă ! Am să te controlez.

Viitorul lustragiu își dădu o palmă zdravănă peste frunte și strigă :

— Mamă ! Ce treabă o să fie !

— Nu-ți convine ? interveni Rudi.

— Vai de mine !? Păi... ăia... și cînd vine și cînd pleacă din depou, prima lor grijă e să-și vază drumeții lustruiți. Altfel, ăla mai mare peste ei nici nu-i lasă să curețe zgura de pe cazane.

Vlad părea plictisit și, dorind să pună capăt discuției, strigă :

— Gata !

— Gata, îl îngînă Titi ; acu, zula — nexam. Muncim cinstit... Dacă nu mi-am ținut gura... așa-mi trebe !

— Și ai grijă să nu mai bei.

— Una mică...

— Atunci, să nu te certi, strigă Vlad, făcîndu-i semn să plece.

— Păi, dacă beau și nu mă cert, am dat banii de pomană.

Exasperat, Vlad îl aruncă afară din birou, dar după cîteva clipe, Titi se reîntoarse și, mergînd spre inspector, rosti solemn :

— Hai-lî !

Apoi plecă fără să-i mai salute pe chestor și pe Toican.

Vlad nu era cumpătat și econom ca Popic ; îndată ce rămaseră între ei, chemă gardianul și ceru ceai. După cîteva clipe, Ilinca reveni cu o tavă enormă pe care se găseau cești, un samovar aburind, sandwich-uri, fursecuri și cîteva sticle de rom — băutura preferată a inspectorului.

La vederea băuturii, pupilele ochilor lui Nardeș se micșorară și Vlad se bucură, văzînd cît de concentrată îi era privirea asupra sticlelor cu etichete viu colorate.

Popic intră neanunțat și se scuză pentru asta, la vederea inspectorului și a lui Borcea.

— Ce-i, Popic ? întrebă chestorul, pe un ton care trăda nemulțumire, și privi spre inspector ca să vadă dacă acela remarcase noua lui atitudine față de cel ce se făcuse vinovat de evadarea lui Ticău.

— Domnule chestor, l-am cercetat foarte... atent pe Voicu Tîcău, și vă asigur că nu cunoaște identitatea femeii care purta uniformă germană.

— Ce-ar fi să discute cu el și domnul comisar-șef Toican ? rîse Rudi batjocoritor. Vă asigur că în zece minute, umple zece pagini cu date exacte despre falsa nemțoaică.

După aceea îl privi lung pe Borcea și continuă :

— Faima unui polițist valorează uneori mai mult chiar decît meritele lui reale.

Vlad se agită, își trase scaunul ceva mai departe de masă și, cu vădită iritare în glas, întrebă :

— Și... care este faima mea ?

Nardeș zîmbi complice și răspunse aproape în șoaptă, fără să-și ascundă admirația :

— Aceea de brută !

— Aparențe... aparențe, bîigui șeful brigăzii și apoi adăugă precipitat : Nu-i frumos din partea dumneavoastră, ca tocmai în prezența domnului chestor să denunțați eventuale mici exagerări pe care, orice om ajuns la capătul răbdării...

Un hohot de rîs unanim umplu încăperea. Pe urmă, ceva mai binevoitor, Marius Borcea se adresă lui Popic :

— Mă rog ; nu știe, nu știe. Ce ai de gînd cu Ticău ?

Comisarul privi timid în ochii fiecăruia și apoi se încumetă să răspundă :

— Aş vrea să-l pun în libertate.

Nardeș se ridică, brusc, de pe scaun iar Borcea întrebă :

— De ce ?

— Gîndiți-vă ! Ticău în libertate, ne-ar duce pe urmele femeii și... mai ales, ne-ar ajuta să lămurim dacă Ion Tudose este una și aceeași persoană cu Mocanu.

— Poate că n-ar fi rău, murmură Rudi.

— Da, da și mie mi se pare tot așa, susținu Borcea.

Vlad ridică o mînă și ceilalți îl priviră atenți.

— Mă opun. O nouă evadare ar face ca legăturile lui să-l considere urmărit, iar o punere în libertate ar lăsa să se creadă că noi l-am recrutat. Ei, bine, și într-un caz și într-altul, legăturile lui îl vor evita.

Inspectorul ridică brațele în semn de capitulare iar chestorul, privindu-l pe Popic, clătină din cap.

— Iartă-mă, Mihai ! spuse Vlad, dar eu nu văd altă soluție decît să continui cercetarea lui.

Popic îl privi mînios.

— Bine... foarte bine... Știu eu ce am de făcut.

Vru să plece dar Rudi își exprimă dorința să vadă mutra arestatului și Borcea se grăbi să-l însoțească ; ceaiul din după-amiaza aceea avea să fie băut de Ilinca și Vasile, șoferul brigăzii, așa cum se întîmpla de multe ori.

Rămas singur, Vlad își reluă locul la birou.

Afară se întunecase aproape de tot. Cheamă gardianul și-i porunci să strîngă masa.

— Să nu vă mai prind că beți ceaiul rece.

— Da, dom' șef.

— După ce crăpați tot ce-i aici pe tavă, Vasile să plece acasă. Auzi ?

— Auzit, dom' șef.

— Bine.

Apoi își apleacă ochii asupra hîrtiilor de pe birou.

— Dom'șef ! N-aveți lumină... Să las perdeaua de camoflaj ca să aprinz becurile...

— Nu ! strigă Vlad.

Bătrînul nu tresări, ca de obicei, la răcnetele brutei care-l îngrozeau pînă și în visele nopților lui agitate. De data asta, nici el nu-și dădea seama de unde avusese atîta curaj ; se apropie de brută, intuind că strigătul acela nu însemna nici mînie, nici ură, ci pur și simplu, durere.

— Stomacul, dom' șef ?

— Nu, moşule... Să nu laşi încă bezna pe ochii mei... Mai vreau să văd albul zăpezii.

Gardianul strînse, în tăcere, tot ce era pe masă şi părăsi biroul, păşind în vîrful picioarelor. Se temea de Vlad ca de nimeni altcineva pe lume ; îl ura de moarte dar uneori își spunea că, omenește, nu trebuia să-l blesteme mai mult decît merita.

Pe dinaintea geamurilor întunecate, fulgi mici de zăpadă se lăsau cernuți cu o iuțeală ce-i făceau să pară, la un moment dat, legați, țesuți chiar, pe o pînză neagră.

O durere surdă în stomac îi aduse aminte lui Vlad că nu mîncase nimic de-aproape douăzeci și patru de ore. Își privi ceasul și cînd se ridică de pe scaun, cu gîndul să se ducă undeva să mănînce, soneria telefonului îl opri din drum. Ridică receptorul, fără prea mare grabă.

De la capătul celălalt al firului, se auzi glasul unei femei tinere :

— Vlăduț !?

Bruta se încruntă și răspunse aspru :

— Care ești ?

Un hohot de plîns răsună în receptor și legătura se întrerupse brusc.

După cîteva clipe, bruta formă numărul de telefon al directorului Rovan.

— Ela ?

Fata răspunse printre lacrimi.

— Care eşti ?

— Eu, Vlad...

— Nesuferitule ! strigă Ela Rovan și trînti receptorul pe furcă.

O vreme, Vlad rămase lîngă telefon. Apoi se duse la fereastră şi privi în stradă. Simțea că tîmplele îi ard. Își lipi fruntea de sticla geamurilor. Pe urmă deschise fereastra și se apleca mult în afară. Stătu așa cîteva minute, pînă cînd zăpada îl mai răcori. Își aduse aminte că seara urma să ia masa la directorul depoului. Apucă receptorul și formă din nou numărul lui Rovan.

De partea cealaltă, răspunsul îi veni atîta de repede, de parcă apelul său era așteptat cu certitudine, chiar în secunda aceea.

— Vlăduț, uite... chiar acuma voiam să te sun. Știi... peste o jumătate de oră vor sosi „musafirii".

— Diseară, după ce mîncăm, sînt ceva mai liber... Am să te plimb cu motocicleta.

Fata chicoti vesel.

— Pe zăpadă ?

Vlad făcu o pauză.

— Da, pe zăpadă. Ascultă ! Memorează bine tot ce vor discuta oițele tale democrate și... asigură-le că lupul nu știe nimic. Bagă de seamă : amănuntele pot însemna esențialul.

În ușă răsunară două ciocănituri și Vlad știu că Ilinca avea să-i comunice ceva urgent. Își luă rămas bun de la fata care patrona, pentru el, o casă conspirativă a unor comuniști și, după ce închise telefonul, strigă :

— Intră !

Bătrînul gardian pătrunse în birou, orbecăind.

— Aprinde lumina !

Ilinca merse spre fereastră, trase perdelele de camuflaj și răsuci comutatorul.

— Dom'șef, dom'profesor Puiu Gorun a cerut să iasă la raportu'mneavoastră, de urgență.

Vlad îl privi încruntat, ca și cînd bătrînul ar fi cunoscut motivul cererii lui Gorun și nu i-ar fi spus totul.

— Să vină.

Gardianul deschise larg ușa, și șeful de arest îl introduse pe Gorun. Apoi ceilalți doi slujbași se retraseră.

Vlad se ridică de pe scaun și începu să se învîrtească în jurul delatorului, al cărui jalnic aspect, părea să-i fi produs o bucurie fără seamăn.

Gorun era desfigurat de pe urma bătăii : nasul rupt, capul spart, pomeții obrajilor încă sîngerînd. Cămașa îi era ferfenițată iar una dintre mîneci fusese transformată în feșe.

Bruta îl examină şi rîse. Abia într-un tîrziu, izbuti să-i spună :

— N-arăți prea rău, pentru un ilegalist încăpățînat.

Gorun ripostă destul de timid :

— Nu meritam asta, domnule comisar-şef.

Atunci, trăsăturile feței omului care încă mai rîdea, se contractară într-o amenințătoare încruntare. Pe urmă, bruta arboră o mină tristă și, pe un ton de sinceră confidență, spuse :

— O, dragă domnule Gorun, dac-ai ştii cît risc eu !

Ii cuprinse umerii cu ostentativă amiciție şi continuă :

— Ştiii... cînd te gîndeşti că veniturile mele nu ating nici jumătate din cîştigul dumitale. Ce dracu ? Pentru banii pe care-i capeți, dumneata nu vrei să rişti nimic ? Hai, hai... nu fii supărat ; ți-am explicat doar, era nevoie de o notă de autentic. Țara trece prin momente grele... frontul se-apropie... comuniştii s-au înmulțit... Necazuri mari, domnule Gorun.

Delatorul, eliberat de apăsarea brațului pe care Vlad și-l lăsase cu toată greutatea pe umerii lui, respiră adînc. Pe urmă, căutînd privirea interlocutorului său, abia putu să rostească :

— In ciuda tratamentului la care m-ați supus, vreau să vă dau o... o mare dovadă a bunei mele credințe.

Şeful brigăzii izbucni din nou în rîs şi, printre hohotele care păreau să nu se mai termine, bombăni :

— Bună-credință... bună-credință...

— Ei bine, strigă disperat Gorun, aflați : gardianul Ilinca duce bilete de la arestați în afară și aduce... din afară...

Bruta se repezi la el, îl înșfăcă zdravăn de cămașă și-i şopti grav :

— Să nu mai spui asta, nimănui ! Pricepi ?

Pe urmă, Vlad rupse o bucată dintr-un creion şi i-o întinse.

— Na !

Celălalt îl privi nedumerit.

— Uite, ține și bucata asta de hîrtie. Să spui, la arest, că le-ai furat de pe biroul domnului Popic.

Gorun zîmbi într-un chip ciudat, obligîndu-și interlocutorul să ceară o explicație.

— Ce-i ? Ce-oi mai ține-n tine și nu spui ?

— Unii dintre arestați au mare încredere în domnul Popic.

Vlad îl privi lung.

— Se vede că nu trebuia să spun asta...

— De ce ?

— Am impresia că v-am supărat...

Șeful zîmbi trist.

— Nu, domnule Gorun ; mă gîndeam doar cui o să mă vinzi și pe mine ?

Sună și-l dădu în primire șefului de arest. Pe urmă își prinse capul în palme și strigă :

— Ilincaaa !

Ușa se deschise și în prag apăru, îngrijorat, gardianul.

— M-ați chemat, dom'șef ?

— Da...

— Poruncă !

Fără să se mai uite la el, Vlad îi arătă un scaun.

— Șezi, moșule.

Gardianul continuă să rămînă în picioare, lîngă ușă și, pentru că, probabil, tăcerea aceea prelungită îl neliniștea, spuse într-o doară :

— Păi... se cade ?

Șeful îi înfruntă privirea și-i răspunse pe un ton ciudat :

— Asta...se cade.

Ilinca se apropie timid de scaunul ce-i fusese indicat și se așeză doar pe margine. Își ținea mîinile pe genunchi și părea, deopotrivă, speriat și stingherit.

— Cîți ani ai, moșule ?

— Păi... la toamnă, șaizeci.

— Și în slujbă ?

— Patruzeci.

— De unde ești, moșule ?

— De prin părțile Buzăului ; dealuri multe, soare mult și... tot atîta de multă piatră...

Vlad se ridică, ocoli biroul și se așeză pe un scaun ce se afla chiar în fața gardianului.

Apropierea imediată de omul pe care-l ura și de care se temea cumplit, îl zăpăci într-atîta, încît Ilinca se pomeni spunînd, în prostie :

— Pămînt cu piatră multă, multă... multă de tot. Celălalt zîmbi.

— Cînd ieşi la pensie ?

— Păi...dac-o-ți vrea... mi-oți face formele în octombrie, ca în noiembrie, s-ajung acasă, la bojdeuca mea.

Vlad îl privi, tăcut, vreme îndelungată şi bătrînul se tulbură.

— Ascultă moşule, cu ce-i mai bun chestorul sau Popic decît mine ? Răspunde-mi, sau te omor !

— Popic... dom' comisar Popic mai bate... dar nu omoară. Şi... şi cît poate, mai ajută.

Ilinca îşi dădu seama că vorbise mai mult decît trebuia şi, mai ales, ceea ce nu trebuia, gîndind că celălalt n-avea de unde să ştie faptul că el şi Popic ajutau pe unii dintre arestați. Acuma se aştepta la represalii şi mai mari dar, spre surprinderea lui, namila îl privi drept în ochi şi întrebă :

— Dar tu... tu, nu-i ajuți pe arestați ?

— Eu...

— Cine le duce şi le aduce corespondență ?

— Eu... eu, bîigui cel întrebat şi, observînd că bruta se încruntă, adăugă precipitat : Să ştiți, dom' şef, că totul, dar absolut totul trece prin mîna domnului comisar Popic.

Vlad tresări şi bătrînul văzu în ochii lui licărul unei lumini stranii. Un hohot de rîs forțat răsună în încăpere. Veselia ciudată a şefului brigăzii nu prevestea nimic bun.

Bătrînul îşi spuse că mulțumirea lui Vlad era ca aceea a unui geambaş, fericit pentru o bună afacere de a cărei urmă dăduse.

— Zii... aşa !? Nu lucrezi de capul tău ?

— Totul... totul trece prin mîna dumnealui.

Vlad îl înşfăcă din nou :

— Ți-a dat ordin scris, pentru treaba asta ?

— Nu !

— Şi tu... şi Popic, puteți fi deportați sau chiar împuşcați.

Uşa din spatele lui Vlad se întredeschise uşor şi capul chestorului apăru pe jumătate, observînd cele ce se petreceau în acel birou. Ilinca, ținut cu forța într-un fotoliu, privind holbat de spaimă la şeful brigăzii, iar acesta urlînd ca un scos din minți :

— De astăzi înainte, totul trece prin mîna mea ! Pricepi ?

— Da... da, dom' şef.

Chestorul intră în birou, dar Vlad păru să nu-l fi observat.

— Să se termine cu porcăriile ! Aici nu-i piață ! Sîntem sau nu sîntem Siguranța statului ? Afarăăă !

Ilinca ieşi, împleticindu-se, lovindu-l pe Borcea.

— Tocmai treceam pe coridor şi... te-am auzit mai supărat ca oricînd... Mă rog, aşa mi s-a părut... murmură chestorul.

Vlad îl privi lung şi, după un efort vizibil, reuşind să-şi stăpînească glasul, spuse pe un ton aproape şoptit :

— Domnule chestor... cu multe lucruri nelalocul lor am reuşit să mă împac, dar cu necinstea, cînd e vorba de Siguranța țării, nu !

— Ce vrei să spui ? se arătă Marius, îngrijorat.

Răspunsul, însă, n-avea să mai fie rostit, pentru că uşa biroului se deschise brusc, iar şoferul brigăzii năvăli înăuntru, gesticulînd agitat şi fără să poată vorbi.

— Ce-i Vasile ? întrebă Vlad.

Tînărul gîfîia în continuare iar privirile sale rătăceau cînd spre Vlad, cînd spre Borcea. După o vreme, cu glasul întretăiat, izbuti să explice că Voicu Ticău evadase din nou.

Marius, năucit de veste, căută privirea lui Vlad, ca pe o nădejde, dar şeful de brigadă părea şi mai descumpănit decît el.

— Cum ? Cînd ?

— Dom' şef, acum cîteva minute, în curtea de serviciu... dom' comisar Popic — pe jos — cu capul spart şi comunistul, nicăieri.

— Ce tot spui ? bîigui Vlad.

— Am scotocit prin garaje, prin magazii... şi, unde credeți că l-am găsit ?

Borcea veni spre şofer, vrînd parcă să-l grăbească la mărturisire.

— Unde ? Unde ? întrebă el, gîtuit de emoție.

— În portbagajul maşinii.

— Mașina mea ? întrebă Toican.

— Da, dom' șef ; mașina dumneavoastră.

— Bravo ! Mîine ai să capeți o nouă gradație și leafa pe trei luni.

Tînărul șofer se retrase, mulțumind slugarnic.

Observîndu-l atent, Marius își dădu seama că Vlad era cuprins de o mînie pe care cu greu și-o mai putea stăpîni. O vreme, nu îndrăzni să-l întrebe nimic, așteptînd ca celălalt să vorbească primul. Liniștea din încăpere amenința, fie să se prelungească, fie să sfîrșească printr-un act grav. El știa că Vlad se opusese cu străşnicie eilberării lui Voicu Ticău, sub orice formă, și își amintea perfect că discuția privind reținerea în continuare a utecistului avusese loc chiar în prezența lui Nardeș. Își privi ceasul și tresări la gîndul că peste cîteva minute avea să se găsească în fața celui care conducea inspectoratul din județ. Sentimentul de neliniște care-l cuprinsese încă de la aflarea veștii că noua evadare a lui Ticău eșuase, amenința să-i tulbure judecata. Mîinile lui fură cuprinse de un ușor tremur, iar privirile începură să cutreiere, haotic, pe deasupra lucrurilor din încăpere, căutînd parcă un reazem. Îi era ciudă că, din clipă în clipă, frica pătrundea tot mai adînc în conștiința lui, transformînd neliniștea de mai înainte în disperare. Și toate astea se datorau doar neputinței de care era conștient. Incapabil să omoare un om, se preta uneori la schingiuiri dar, numai în situația în care sfidarea arestatului i se părea că putea deveni o primejdie pentru cariera lui. Ce n-ar fi dat pentru ca în clipa aceea să-l fi putut ucide pe Ticău ! În primul rînd ar fi pus capăt scandalului care avea să urmeze între Vlad și Popic ; apoi, relațiile sale cu inspectoratul n-ar mai fi suferit o nouă alterare...

Zgomotul unei lovituri în tăblia mesei îl făcu să tresară, iar în secunda următoare, strigătul lui Vlad îl smulse din gîndurile lui.

— Așa, domnule Popic !?

Cu ochii holbați, bruta își privea imaginarul interlocutor spre care, brațele sale se întinseră, amenințătoare.

— Ți-am interzis o evadare înscenată, dar dumneata vrei să-l pui în libertate pe Voicu Ticău, cu orice preț. De ce ? Vreau să știu, de ce ?

După cîteva ciocănituri, neauzite de cei dinăuntru, Ilinca intră în birou.

— Dom' inspector...

Borcea făcu cîțiva pași spre el.

— Ei !? Spune-odată !

— A sosit mașina lu' dom' inspector. Șoferul mi-a spus să vă anunț.

— Bine, răspunse Borcea și-i făcu semn că poate pleca.

Urma să primească niște dispoziții noi de la Rudi. Ori de cîte ori trebuia să se ducă la inspectorat, îl cuprindea o stare de neliniște pe care, niciodată nu îndrăznea să și-o mărturisească drept frică. De data asta însă, se simțea cuprins de o adevărată panică, la gîndul că trebuia să-l informeze pe Nardeş în legătură cu încercarea de evadare a utecistului. Pe de altă parte, Borcea se bucura că îl putea părăsi pe Vlad, a cărui agitație continuă îl înspăimîntase.

De undeva se auziră niște urlete.

Chestorul se crispă :

— Cine urlă ?

Vlad izbucni în rîs.

— Ticău... Săracul Popic ! Își răzbună și el cum poate eşecul...

— O fi de vină Popic, dar Ticău ăsta începe să mă calce pe nervi. Auzi ?

— Aud, domnule chestor, răspunse Vlad, tot rîzînd.

Borcea îl privea cu o invidie vecină cu ura, pentru liniștea, siguranța şi cinismul care se degajau din rîsul acela obraznic, neruşinat și crud.

— Domnule chestor, murmură bruta într-un tîrziu. ce-ar fi să nu-i mai spuneți inspectorului, întîmplarea cu Voicu Ticău ?

Celălalt îl privi nedumerit. Apoi o speranță nedefinită, încă, începu să se cuibărească în mintea lui.

Urletele celui care nu izbutise să evadeze se auziră din nou cu și mai mare intensitate.

Bruta rîse iar.

— Bietul Popic ! Îşi răzbună eşecul dar... asta nu e o soluție.

Marius ajunsese la capătul răbdării ; nu mai putea suporta cinismul lui Vlad, tîmpenia lui Popic şi urletele arestatului.

— Asta nu-i o soluție, repetă Vlad.

— Cunoşti tu alta ?

Bruta deschise sertarul din centrul biroului şi dădu la iveală un pistol.

În secunda aceea, ochii lui Borcea se luminară.

— Am să-l iau cu mine pe Popic... Am să-l iau cu mine... iar tu... tu, vezi... ai grijă ca totul să se sfîrşească cu bine... Îți mulțumesc ! La revedere !

Rămas singur, Vlad aşteptă cu încordare pînă cînd văzu pe chestor şi Popic urcînd în maşina inspectorului. Pe urmă, apucă receptorul telefonului şi-l chemă pe Nardeş.

— Domnule inspector, la aparat...

De la capătul celălalt al firului, răspunsul veni imediat, pe un ton amical.

— Aaa ! Domnul comisar-şef Toican ! Mă bucur... mă bucur...

— Vreau să-mi respect o promisiune... Ați avut perfectă dreptate, în privința lui Popic... Cred că e vîndut.

Şeful inspectoratului rîse satisfăcut, iar Vlad se grăbi să adauge, pe un ton care nu ascundea îngrijorarea :

— Ştiți... vă rog, vă rog să rămînă între noi.

— Dar domnul chestor ce zice ?

— El... cum să vă spun... cred că se jenează... Eu, eu, cel puțin aşa vreau să sper...

— Vă aştept mîine, ca de obicei, în acelaşi cinematograf, spuse Rudi şi curmă convorbirea.

De la arest, urletele lui Ticău se făcură din nou auzite.

Vlad plecă din dreptul uşii, refugiindu-se într-un colț al încăperii unde spera să găsească linişte. Îşi astupă urechile cu palmele, şi, pentru că nici aşa nu izbuti să scape de strigătele celui din arest, dădu drumul aparatului de radio. O melodie la modă năpădi încăperea ; acorduri languroase amestecate cu tonuri triste, se succedau într-o suită de şoapte tandre şi deznădăjduite, ale unei femei care, din cînd în cînd îşi striga regretul de a mai fi trăit fără ca bărbatul pe care-l iubea să-i împărtăşească sentimentele de dragoste. Altădată ar fi luat în derîdere, ar fi batjocorit năprasnic vorbele acelea insipide și tema voit melodramatică, dar în clipa aceea, cîntecul languros ori zgomotul joagărului care taie copacii sau chițăitul șoricelului care s pripăşise de cîteva zile, undeva, într-un ungher al biroului său, însemnau același lucru și-anume strigătul vieții. Şi asta avea să-l tulbure pînă-ntr-atîta, încît, ca scos din minți, urlă dincolo de urletele arestatului și dincolo de melodia ce umplea încăperea :

— Ilincaaa ! Ilincaaa !

Gardianul intră, dar Vlad, cu spatele spre ușă, nu-l văzu. Şi nici nu-l auzi măcar, pentru că el nu mai auzea nimic altceva decît strigătele celui torturat. Învîrti butonul aparatului de radio pînă la refuz și melodia răsună tare, atîta de tare, încît căpătă rezonanța unui imens geamăt.

„Pentru tine am plîns...
Pentru tine am suferit...“

— Ilincaaa ! Ilincaaa ! strigă el cu și mai mare disperare.

Bătrînul se apropie cu paşi șovăielnici.

— Aici... aici sînt, dom' șef.

— De ce strigă ăla de jos în halul ăsta ?

— Dom' comisar Popic... înainte să plece cu dom' chestor... i-a rupt un deșt, cu cleștele.

„Pentru tine am plîns...
Pentru tine am...“

Un pumn năprasnic sfărîmă aparatul de radio. Melodia fu întreruptă brusc şi, odată cu asta biroul fu năpădit de liniște. Cei doi oameni se priveau încordați, unul, cu nedumerire și teamă, celălalt — doar cu furie.

— Lua-v-ar dracu ! Vreți să-mi stricați seara !?

Bruta se repezi la casa de fier, o deschise și scoase un pistol-mitralieră. Apoi se îndreptă către ușa care ducea spre coridorul de serviciu.

Gardianul îi tăie calea și îngenunchind dinaintea lui, strigă, implorîndu-l cu disperare :

— Nuu ! Nuuuu !

Șeful brigăzii se opri, uitîndu-se la el, surprins. După cîteva clipe îl întrebă, aproape în șoaptă :

— De ce, moșule ?

Bătrînul, încurajat de tonul omenos al întrebării, își ridică privirea și, împreunîndu-și mîinile ca la rugăciune, murmură gîtuit de emoție și speranță :

— E din satul meu... Tată-său a murit pe brațele mele...

Alarmați de strigătele șefului, cîțiva detectivi și comisari apăruseră în pragul ușii biroului dar Vlad, abia acum îi observă. Se apleca spre bătrîn, vrînd parcă să-i șoptească ceva dar, spre surprinderea tuturor, izbucni în rîs și plecă spre ușă. Subordonații se retraseră pentru a nu-i stînjeni ieșirea din încăpere, dar Ilinca continuă să-l implore :

— Nu-l omorî ! Nu-l omorî, dom' șef !

Urletele arestatului se auzeau din ce în ce mai tare.

Bruta îl îmbrînci pe bătrînul gardian și, ajuns în prag întrebă pe unul dintre oamenii de pe coridor :

— În care celulă se află acuma Ticău ?

Un glas dogit de alcool, răspunse :

— A patra, pe dreapta.

Ilinca se ridică brusc și, ducînd mîna spre patul „Mauser"-ului pe care-l purta atîrnat de centură, făcu cîțiva pași pe urmele lui Vlad. Bruta se afla, încă, pe coridor, unde verifica încărcătorul pistolului-mitralieră și cînd bătrînul dădu cu ochii de el, reveni, speriat, în birou.

— Să vină șoferul și să-mi aducă două pături, se auzi, tunînd glasul brutei.

Apoi gardianul ascultă pașii namilei, coborînd pe scara îngustă de fier, care ducea la arest, pînă cînd zgomotul lor se pierdu cu totul. După cîteva secunde, prin dreptul ușii deschise îl văzu pe Vasile, șoferul, „cîinele credincios al brutei" — cum îl numea pe ascuns, toată lumea — cărînd două pături, în care cadavrul lui Voicu Ticău avea să fie înfășurat, scos pe poarta Siguranței și azvîrlit pe cine știe ce maidan. Ilinca cunoștea foarte bine această metodă pe care Vlad Toican n-o folosea pentru prima oară. Privea resturile aparatului de radio, împrăștiate pe covor, şi, o clipă, îi trecu prin minte să le adune. Se aplecă, dar în aceeaşi secundă, zgomotul unei rafale de pistol-mitralieră îl făcu să cadă în genunchi, de parcă el, şi nu Ticău, ar fi fost ţinta gloanţelor. Urmară cîteva clipe de linişte. Bătrînul se descoperi, în timp ce buzele sale murmurau ceva ; poate, o rugăciune. O nouă rafală. Bătrînul se închină, în timp ce ochii săi priveau îndureraţi în gol.

Capitolul III

GUNOI !

Ninsese mult în ultimele zile, Zăpada se așternuse într-un strat destul de gros și albul ei imaculat părea că se răsfrînge pînă departe, la orizont, înlăturînd ceva din nota sumbră a unui cer plumburiu. Se lăsa noaptea. Crestele munților care înconjurau orașul abia se mai zăreau ; înălțimea lor părea nelimitată, pentru că piscurile spărgeau norii grei, dîndu-ți impresia că se prelungeau pînă acolo unde și imaginației îi este frică să urce.

Liniştea care părea că domnește de veacuri, fu curmată de şuieratul unei locomotive de manevră. Curînd după aceea, văile amplificară zgomotul sirenei iar ecoul se sparse brusc de zidurile din stîncă. Apoi iar linişte. În aer plutea un nor de aburi, albicios şi dens.

Întunericul avea să se așeze curînd și parcă pentru totdeauna, amenințînd să cufunde în el pînă şi albul vesel al zăpezii şi pe cel trist al zidurilor. Singurul lucru care rămînea strălucitor, era păienjenişul liniilor de cale ferată care se întretăiau, se depărtau ori se readunau, ca într-un labirint menit să redea, simbolic, o interferare de destine și vieți. Undeva, în apropierea locului în care labirintul se complica cel mai mult, se găsea cantonul, plasat anume parcă acolo, întocmai unui templu în care un mare vrăjitor hotărăşte sorţii.

O marchiză din lemn şi geamuri, o cameră mai mare pentru Olga, fata cantonierului şi o cameră mai mică în care dormea Ion, dar care servea şi de bucătărie, alcătuiau locuinţa familiei Tudose.

Ion era singur acasă ; pregătea masa de seară cu o grabă pe care, cînd şi-o surprinsese, izbucni în rîs. Aşeză şi cel de al treilea tacîm, după care se uită la ceas. Pînă la sosirea tinerilor mai avea o jumătate de oră. Olga plecase în întîmpinarea domnului profesor Puiu Gorun, care-şi anunţase sosirea cu acceleratul de Cluj. Cu toate că gara era la mai puţin de un kilometru depărtare de canton, fata porni în întîmpinarea oaspetelui, cu o oră mai înainte. Ion o condusese cîţiva paşi, dar cînd reveni în casă simţi o strîngere de inimă. Într-un tîrziu, sfîrşi prin a-şi spune că nu era decît un măgar bătrîn şi egoist, incapabil să priceapă că fetiţa de odinioară ajunsese la vîrsta primei şi, poate a marii iubiri. Şi-apoi, nici nevasta lui nu era mai vîrstnică decît Olga, cînd se măritase cu el. Şi nici mai ştiutoare într-ale vieţii. Numai că el o iubise cu-adevărat. Dar de ce profesorul acela n-ar iubi-o şi el cu-adevărat, pe Olguţa ? Poate că era un om serios. Oricum, avea zece ani mai mult decît ea. Poate că o iubea... Poate... poate... îşi tot spunea, vrînd parcă să-şi scape sufletul de chinul îndoielilor. Dar îndoielile continuau să persiste, pentru că el nu-l cunoştea deloc pe omul de care se agăţaseră vrejurile speranţei şi dragostei singurului său copil. Tot ce ştia despre el, erau cîteva lucruri generale, pe care i le împărtăşise Olguţa, cu vreo zece zile în urmă, cînd îl rugase să-l găzduiască, o vreme, la ei. Îşi călcase pe inimă şi acceptase, culcîndu-l cu el în bucătărie, şi asta pentru că fata îi spusese : „Tată ! N-are pe nimeni pe lume, iar cei de la teatrul din Cluj, unde a fost regizor, nu-l văd cu ochi buni pentru că el nu-i prea iubeşte pe cei care obidesc săracii". Suflet de părinte ; a cedat. Nu regreta faptul că i-a întins o mînă de ajutor, mai ales că domnul profesor n-avea să rămînă decît patru sau cinci zile, timp în care urma să-şi caute o locuinţă. Şi-apoi, aproape că nu-i simţea prezenţa în casă. Atîta, doar, n-ar fi dorit ca şederea lui să se prelungească, de teama clevetirilor. Încercase să-i explice Olguței că prezența profesorului le complica existența, mai ales că mama nu mai era printre ei. Dar fata înțelese teama lui, și cu o indignare demnă îi răspunse prompt : „Ar fi avut cine să mă păzească“. Își aducea bine aminte că atunci, pentru prima dată, strigase la ea, ca un scos din minți : „Copilul meu se păzește singur“ iar Olga, departe de a se înspăimînta înțelese că strigătul acela era o recunoaștere disperată a unei temeri de urît, pe care el nu îndrăznea să și-o mărturisească nici lui însuși, și îl îmbrățișă. Acuma, domnul profesor avea să revină de la Cluj, de unde spusese că trebuia să-și aducă niște cărți și cîteva lucruri de îmbrăcăminte. Se pregătea, oare, să se mute de la ei ? Poate, dar lui nu-i comunicase nimic precis și el nu îndrăznea să-l întrebe, sperînd că totul se va aranja, fără prea mare întîrziere. Examină din nou masa și după ce se asigură că totul era în ordine, trecu în bucătărie, unde se așeză pe marginea patului. Aștepta, ținîndu-și coatele pe genunchi și capul sprijinit pe palme. Pleoapele și le apăsa puternic pe ochi, vrînd parcă, în clipa aceea, să lase slobod doar singurul simț de care avea nevoie : auzul. Tresărea la fiecare zgomot ce semăna cu scîrțîitul zăpezii sub pașii vreunui trecător. În mintea lui apăru peronul cu cîteva lampioane violete, la a căror lumină firavă încercă să desprindă chipul Olguței. Izbuti să și-o imagineze printre oamenii care se grăbeau să coboare scările înghețate ale vagoanelor și într-un tîrziu o auzi strigînd : „Puiu ! Puiu !“ Apoi îl văzu pe domnul profesor alergînd spre ea și pe ea înlănțuindu-l cu patimă ; în clipa aceea, degetele se înfipseră în pleoape, împingîndu-i ochii adînc, în orbite, pînă cînd durerea îl făcu să geamă. Repetă apăsarea, poate pentru că această ultimă imagine se încăpățîna să-i persiste în închipuire și el spera s-o împingă undeva în afara lui, de teamă ca nu cumva halucinația să-i devină realitate. Sau poate că și începuse s-o considere drept realitate...

Ieși în prag. Respiră adînc de cîteva ori, de parcă ar fi vrut să se elibereze de acele închipuiri. Pe urmă, porni cu pași rari în jurul cantonului și umblă așa, pînă cînd gerul îl pătrunse de-a binelea. Ajuns în ușa marchizei, mai zăbovi, scrutînd depărtările în direcția din care avea să apară Olga. Se mai scurse astfel o vreme, la capătul căreia Ion avu impresia că zărește silueta cuiva, venind spre canton. Își spuse că trebuia să fie vreunul din oamenii care controlau liniile, pentru că silueta mergea de-a lungul terasamentului, ba, mai mult, se și oprea din cînd în cînd. Se hotărî să intre în casă ; apăsă clanța, întredeschise ușa, dar cînd să facă primul pas, băgă de seamă că de-a lungul liniilor mergeau doi oameni, și nu unul singur. Observă atent mersul lor, le numără pașii iar după o vreme, le putu auzi chiar glasurile. Dar glasurile acelea nu articulau nici măcar o vorbă, ci rîdeau. Rîdeau mereu, fără întrerupere, părînd că se înțeleg perfect, într-un grai desăvîrşit, în care nici întrebările și nici răspunsurile nu-și aveau rost, ci doar armonia. Îl cuprinse o bucurie nelămurită ; într-o fracțiune de secundă, din adîncurile sufletului său, răbufniră plăcute aduceri aminte pe care le credea, de mult, înmormîntate. Rușinat, năvăli în casă, vrînd să-și ascundă tulburarea pe care el o considera nepotrivită unui om de vîrsta lui. Se opri în dreptul fotografiei celei care fusese unica lui dragoste și îi murmură numele. Pe urmă, cele cîteva ciocănituri care răsunară în ușă îl smulseră din locul acela și plecă grăbit să-i întîmpine pe copii.

Olga iradia fericire ; ochii ei străluceau iar obrajii erau atîta de îmbujorați, încît pistruii dispăruseră. Părea cu-adevărat frumoasă. Puiu, demn şi grav ca de obicei, lăsa să se întrevadă, printr-un zîmbet timid — anume confecționat — o ușoară tulburare pe care, chipurile, căuta să n-o mărturisească.

Ion era atîta de emoționat, încît îi îmbrățișă pe amîndoi, deopotrivă, dar imediat după aceea se retrase cîțiva paşi şi, fără să-l privească pe Gorun, se scuză :

— Asta... asta nu intră în obiceiurile mele dar... știi, domnule profesor, tare m-am bucurat văzîndu-te înapoi, sănătos.

Abia după aceea, ridicîndu-și din nou privirea, cantonierul observă cîțiva plasturi aplicați pe fruntea și obrajii profesorului, și bîigui îngrijorat :

— Ce s-a întîmplat ?

— Cînd am plecat spre Cluj, m-am dat jos din tren, într-o gară, unde văzusem o cişmea... Îmi era sete... Am alunecat, şi gata.

— Ar trebui să te vadă un doctor, domnule profesor.

— Da, da, interveni Olguța, şi continuă vesel : La doctor, la doctor ! Fiindcă n-a fost cuminte.

Apoi, întîlnind privirea mustrătoarea a tatălui ei, fata redeveni serioasă.

Ion îşi privi ceasul şi, imediat trecu în odaia lui de unde reapăru îmbrăcat cu vestonul şi chipiul de ceferist.

— Fanionul !? se adresă el, Olgăi, prefăcîndu-se mînios.

Fata se grăbi să i-l aducă.

— Trebuie să dau cale liberă lui 6005, spuse Tudose şi ieşi.

O vreme, tinerii se priviră tăcuți. Ochii fetei se întunecară şi el pricepu că o întrebare nemărturisită o chinuia.

— Am uitat să te întreb, unde-ți sînt bagajele ? spuse fata. Doar pentru asta ziceai că pleci la Cluj...

— Aa ! Bagajele ?... Vor sosi mîine.

Olga păru oarecum liniştită şi se grăbi să-i fie de folos.

— Am să fac rost de o căruță ; pe-aici, împrejurul nostru, sînt destui care au căruțe...

Gorun îi luă mîinile într-ale lui şi, fără s-o privească, mărturisi încurcat :

— Vezi... cred că n-o să fie nevoie... Ştii, bagajele mi se vor aduce direct, la noua mea locuință.

Cu o violență de care n-ar fi crezut-o capabilă, fata îşi smulse mîinile dintr-ale lui şi, întrebă :

— De cînd ? De cînd ai o nouă locuință ?

— De acum cîteva zile...

— Şi mie, de ce nu mi-ai spus ?

— Aşteptam ca...

— Ce ? Ce aşteptai ? Mai exact, pe cine aşteptai ?

Îşi lipi capul de pieptul lui şi, ruşinată de ceea ce avea să-i spună îşi ascunse privirea.

— Şi eu îți pot da ceea ce ai de la altele.

Gorun îi prinse fața în palme și o sili să-și ridice ochii spre el. Cîteva clipe o privi insistent și tulbure, aidoma unei reptile care-și hipnotizează prada. După aceea, cînd o simți cu totul abandonată în brațele sale, își lipi buzele de ale ei, la început — abia atingîndu-i-le, iar după aceea, apăsîndu-i-le, treptat, îndelung.

Cîteva secunde, respirația fetei încetă. Și asta păru să-l îngrijoreze. Intre el și Olguța apăruse imaginea brutei. Gorun își aduse aminte că uriașul acela îl prevenise în legătură cu întorsătura nedorită pe care lucrurile ar fi putut-o lua, dacă relațiile lui cu Olga ar trece peste un anumit prag. Nu, nu va trece pragul acela. Desigur, dacă stabilirea faptului că Tudose e una și-aceeași persoană cu Mocanu s-ar solda cu un eșec, bruta îl va considera pe el principalul vinovat. Mai simțea și-acuma labele mari și grele care-i încovoiaseră umerii, iar în urechi, încă îi mai răsunau urletele acelea ca de fiară. Și-apoi, nu putea uita cu cîtă cruzime îl ucisese bruta pe Voicu Ticău. „Reziști ? Vrei să vezi cum crapă un brav utecist sau treci în altă celulă ?“ îl întrebase Vlad și el, tremurînd din toate încheieturile, îl implorase : „Nu... Duceți-mă de aici“. Doamne, cum a mai rîs bruta de el. Pe urmă răsunaseră rafalele acelea asurzitoare ; în două reprize...

Imaginea brutei și acele groaznice aduceri aminte făcură ca buzele lui să se desprindă brusc de pe cele ale fetei.

Fata tresări speriată.

El își confecționă, pe dată, un zîmbet de circumstanță și, prefăcîndu-se tulburat din cauza nesăbuitei sale efuziuni, o mîngîie cu oarecare timiditate. Pe urmă o duse spre un scaun și, după cîteva secunde, pe un ton de tulburare amestecată cu o emoție pe care, chipurile, abia și-o putea stăpîni, începu să-i explice :

— Olguța... Cu o zi înainte să plec la Cluj am făcut rost de o garsonieră formidabilă și... și cu o chirie neașteptat de mică. Am pus să zugrăvească, să curețe parchetul... și... cînd totul ar fi fost gata, ți-aș fi spus că vreau să facem o vizită unui prieten... Știi... abia acolo ți-aș fi dat cheia, zicîndu-ți : „Asta-i casa ta !“.

Ea continuă să-l privească, mulțumindu-se doar că el era acolo, aproape.

Grăbit să pună capăt unei scene care ar fi putut periclita stabilirea adevăratei identități a lui Ion Tudose, delatorul scoase din buzunar o cheie, murmurînd :

— Dacă n-ai avut răbdare... o să începem cu sfîrșitul. Ține-o ! E cheia casei tale !

Mîinile ei se-ntinseră, iar degetele apucară cheia. Și ochii prinseră a juca în lacrimi, iar sufletul ei, inundat de-atîta fericire, regretă nedreapta judecare a celui pe care-l iubea.

El, însă, era departe de a intui măcar, marele ei zbucium, mulțumindu-se doar cu ceea ce graiul fetei izbuti să-i transmită :

— Iartă-mă !

Atunci, delatorul consideră că era de datoria lui să se arate mărinimos ; se prefăcu a nu fi auzit ruga ei, continuînd să-i expună avantajele pe care avea să i le ofere casa cea nouă.

— Acolo, ai să poți sta oricît și oricînd ; ai să poți învăța, fără să mai auzi șuieratul locomotivelor, zgomotul trenurilor. Ai să poți face tot ce poftești.

Mici cute apărură pe fruntea ei ; sprîncenele se îmbinară într-o încruntare ce trăda durere, dar el atribui asta unei nedumeriri, pentru că un asemenea ticălos nu-și putea închipui că șuieratul locomotivei fusese cîntecul ei de leagăn. Și lipsa lui de sensibilitate, dublată de preocuparea pentru misiune, îl determină să arunce în joc o nouă miză : pretinsele lui idei democratice și dorința realizării unei lumi mai drepte, frînate doar de necunoașterea vreunei modalități eficace de luptă.

— Acolo, în modesta locuință, ai să poți face tot ce poftești ; asta, deocamdată... pînă se va termina războiul. Atunci, cred eu, ni se va da și nouă, celor nedreptățiți, astăzi, ceea ce ni se cuvine.

Olga tresări și imediat îi spuse pe un ton gîtuit de teamă :

— Taci !

Delatorul cîntări frica trădată de acel strigăt și își spuse că fata avea ceva de ascuns. Pe urmă, hotărî să continue jocul aparentei sale revolte, pentru a stimula o eventuală mărturisire :

— Poate că ai dreptate... Uite, am să tac... am să tac... Ştii tu, Olguța, micile şi marile mele necazuri pe care le-am avut la Cluj, s-au datorat în mare parte faptului că n-am ascultat sfatul cuiva, mult mai bătrîn decît tine, care-mi spunea mereu : „Taci ! Taci !“.

Se depărtă de ea cîțiva paşi şi, prefăcîndu-se ruşinat de acceptarea unei conduite laşe, repetă umilit : „Am să tac... am să tac !“. Apoi, ca şi cînd revolta sa nu mai putea fi zăgăzuită de teamă, spuse :

— Sînt clipe în care un vierme îmi roade conştiința şi mintea, şi sufletul. Şti tu cum se cheamă viermele ăsta ?... Laşitate !

— Puiu ! Puiu ! bîigui Olga.

— Ți-e milă ? Ți-e milă de mine ? Dar vreau să fac şi eu ceva pentru oamenii ăştia... printre care trăiesc. Vreau ! Vreau ! Numai că nu ştiu... nu ştiu cum.

Tudose lovi uşa ca din întîmplare, intră şi cei doi se-ntoarseră spre el.

— M-am lăsat aşteptat prea mult... şi, desigur, domnul profesor... şi tu, Olguțo, veți fi flămînzit...

* * *

Noaptea, viscolul răvăşise acoperişurile caselor, biciuise pomii dezgoliți — care acuma, dimineața, păreau a fi înțepenit de frig —, tulburase visele îndrăgostitei, neliniştise gîndurile cantonierului şi născuse unele semne de întrebare în mintea lui Gorun.

Îndată ce îşi bău ceaiul, delatorul plecă, spunînd că se duce să vadă cum merg treburile la noua lui locuință.

Rămaşi singuri, tatăl şi fiica se priviră îndelung, fără ca vreunul dintre ei să îndrăznească a-şi mărturisi fățiş gîndurile. Fiecare părea mulțumit de faptul că celălalt îi respecta tăcerea, dar amîndoi căutau o ieşire.

Ion îşi privi ceasul ; se apropia un tren. Îşi luă zorit fanionul, îşi puse chipiul şi plecă.

Olga ştia că avea să lipsească aproape o oră. Altădată, în asemenea răstimpuri, cînd rămînea singură, învăța ori repeta vreun rol. De obicei, singurătatea îi dădea o senzație de linişte, de echilibru, dar în dimineața aceea, pereții și lucrurile din casă i se păreau străine. O tulburare nelămurită prinse a se încuiba în sufletul ei. Își spuse că starea aceea de nelinişte se datora nopții pe care o petrecuse mai tot timpul cu ochii deschiși...

În tăblia ușii marchizei, răsunară cîteva ciocănituri, într-un ritm anume, aşa cum doar Puiu își anunța sosirea. Inima fetei încetă pentru cîteva secunde să mai bată. Bucuria era prea mare. Nimic din lume n-ar fi putut alunga tulburarea, tristețea și neliniștea din sufletul ei, ca prezența lui Puiu.

— Minune ! Minunea mea ! strigă ea, alergînd să-l întîmpine.

Dincolo de geamurile înghețate ale marchizei, Olga zări o siluetă mult mai mică decît aceea a lui Puiu. Mîna îi încremeni pe clanță şi o teamă cumplită o împiedică să deschidă. Ciocăniturile se repetară ; era semnalul de sosire al iubitului ei, dar de partea cealaltă a uşii părea că se află o femeie. Într-un tîrziu deschise. Ia fața ei se găsea o tînără care nu părea să fi avut doar cinci sau șase ani mai mult decît ea.

Vizitatoarea era elegant îmbrăcată. Părul ei blond, auriu, răzbătea de sub o căciulă din blană de lup canadian. Mantoul, din aceeași blană, lung pînă aproape de glezne, era descheiat, părînd că în ciuda viforniței de-afară, o sufoca.

— Bună dimineața !

Mută din pricina neliniștei și emoționată de prezența și aerul de deplină siguranță al vizitatoarei, Olga înclină uşor capul, neputînd articula nici măcar o silabă.

— Vreau să stăm de vorbă.

— Cu mine ?

— Da, cu dumneata. Nu te cheamă Olga ?

— Ba da...

— Olga Tudose !?

— Exact... exact...

— Atunci, pot să intru ?

Fata deschise larg ușa și o invită cu un gest. Ajunsă în camera Olgăi, vizitatoarea își scoase mantoul și căciula.

azvîrlindu-le neglijent pe un scaun. Pe urmă se așeză comod și întrebă zîmbind :

— Puiu a plecat de mult ?

Contrariată de intimitatea cu care vizitatoarea vorbea despre iubitul ei, Olga nu se putu stăpîni ; fără să-și ascundă nici nedumerirea și nici indignarea, întrebă la rîndul ei :

— Puiu ?

Cealaltă rîse scurt, atîta cît considera necesar pentru a sublinia superioritatea poziției sale față de un partener care știa mai puțin decît ea într-o anume afacere, așa cum, de altfel, procedase și în timpul discuției sale cu Popic, atunci cînd îl eliberase pe Voicu Ticău.

— Nu-l cheamă Puiu Gorun ?

Gazda confirmă printr-o înclinare a capului.

— A plecat de mult ?

— De cîteva minute...

— Cînd revine ?

— Nu mi-a spus...

Femeia își aprinse o țigară și rosti ca o sentință :

— Am să-l aștept.

Dacă chiar de la sosirea tinerei și frumoasei vizitatoare, Olga fusese cuprinsă de o oarecare neliniște, hotărîrea acesteia de a-l aștepta pe Puiu o tulburase nespus, Atitudinea stranie de mai înainte căpătă înfățișarea unei necuviințe și numai gîndul că avea să afle poate o veste neplăcută, pentru sau în directă legătură cu iubitul ei, o împiedica pe fată să ceară o explicație. O vreme, se mulțumi să-și examineze atent musafira. Dar femeia se uita pe fereastră, undeva, aiurea, părând absentă la tot ce o înconjura. Olga încercă să-i analizeze trăsăturile feței, în speranța că va afla ceva în legătură cu firea celei care-l căuta pe Puiu și, într-un tîrziu, își dădu seama că singurul lucru care-l putea vedea cu-adevărat, era o mare oboseală. Se înduioșă în asemenea măsură, încît mila topi pînă și ultima picătură de indignare.

— Păreți obosită...

Vizitatoarea tresări :

— Da... sînt foarte obosită.

— Veniți de departe ?

— De departe... de foarte departe...

Privirea vizitatoarei se refugie din nou spre fereastră. Glasul ei tremurase ușor, cînd spusese acel „de foarte departe“.

Olgăi nu-i scăpase asta ; ba chiar o impresionă dispariția siguranței de sine din tonul vizitatoarei ; nu încerca un sentiment de satisfacție ci mila ei crescu.

Fata se apropie, sfioasă, față de suferința ei și, abia îndrăznind să șoptească, spuse :

— Să vă fac o cafea.

În secunda aceea, ochii vizitatoarei sclipiră iar trăsăturile contractate pînă atunci într-un rictus de durere, se destinseră brusc. Pentru un observator încercat, această schimbare ar fi căpătat semnificația unui preludiu la șocul dramatic — perfect calculat — care avea să urmeze, dar Olga gîndi că propunerea ei avusese darul s-o bucure oarecum pe musafira care zîmbea.

Olga zîmbi și ea.

Cea care conducea jocul socoti că momentul potrivit sosise și, pe un ton firesc și cu intimitatea unei vechi și sincere prietenii, ceru amfitrioanei, răsfățîndu-se :

— Vrei, cu-adevărat, să-mi oferi o cafea care să-mi placă ?

Olga zîmbi larg și o asigură, dînd veselă, de cîteva ori, din cap.

— Atunci, dă-mi din termosul în care Puiu își păstrează cafeaua, lîngă pat, în timpul nopții.

Fata încremeni. Faptul că musafira cunoștea atît de bine obiceiurile lui Puiu îi produsese o mare durere. De unde știa lucrul ăsta ? Spuse :

— Într-adevăr... Puiu își păstrează cafeaua într-un termos, lîngă pat. Tata spune că se trezește de cîteva ori în timpul nopții și de fiecare dată soarbe cîteva înghițituri de cafea. Doarme alături, în camera tatii, adăugă ea, grăbindu-se să precizeze într-un fel limita relațiilor dintre ea și bărbatul căutat de cealaltă.

Femeia se prefăcu a nu înțelege rostul explicației și continuă să-și joace nedumerirea. Își dădu seama că gazda sa trecea printr-un moment penibil ; urmărea cu tot dinadinsul să-i creeze o astfel de stare sufletească.

— Aduc, aduc imediat cafeaua, bîigui Olga și se grăbi să treacă în cealaltă cameră, dar un hohot de rîs îi opri pașii între cele două încăperi ; nu se întoarse, ci privi într-o oglindă ; imaginea ce i se oferea, i-o înfățișa pe femeie rîzînd ostentativ, obraznic. În clipa aceea simți nevoia să suprime imaginea celei care se-ncumeta s-o sfideze pînă la umilință și izbi oglinda, prefăcînd-o în țăndări.

Musafira încercă o mare satisfacție pentru reușita manevrei sale, privind starea la care urmărea să-și aducă interlocutoarea. Așadar, izbutise să-i biciuiască nervii pînă la limita care avea să-i ușureze înțelegerea și acceptarea marii lovituri. Convinsă că din acea clipă, orice ar fi spus, n-avea cum să strice ceea ce realizase pînă atunci, spuse, răsfățîndu-se parcă :

— Ei ! Ce faci ? Îmi dai cafeaua ?

— Nu vă supărați... Puiu s-ar putea să întîrzie foarte mult și...

— Mă dai afară ?

— Aa... nu, departe de mine gîndul ăsta. Voiam să spun că, în lipsa lui, v-aș putea fi de ajutor... dacă...

— Dacă pentru asta am venit. Nu ?

Vizitatoarea izbucni din nou în rîs, dar de data asta ochii ei jucau în lacrimi. Urma partea cea mai grea a programului, cînd marea lovitură avea să se repercuteze în egală măsură și în sufletul ei.

Fata văzu o lacrimă alunecînd pe obrazul vizitatoarei și stropul acela avu darul să stingă văpaia revoltei de mai înainte. Vedea bine că rîsul acela nu însemna nici batjocură și nici sfidare, ci doar răbufnirea unei dureri ce nu se mai putea ascunde. Și, așa cum suferința celeilalte rupsese zăgazurile aparentei sfidări, indignarea ei se transformă într-o înțelegere tacită care avea să devină puntea unei imediate apropieri. Vizitatoarea se ridică de pe scaun și, îndreptîndu-se spre elegantul mantou care alunecase pe dușumea, spuse, fără să-și privească amfitrioana :

— N-am să mai aştept...

Rămase, însă, cu mantoul în mîini, neputîndu-se decide să-l îmbrace, pentru că, dacă ar fi făcut asta, nu i-ar mai fi rămas decît să plece.

— M-aș duce la el, la serviciu, dar nu ştiu unde lucrează acuma, spuse fără prea mare convingere.

— La conservator ; este profesorul meu.

Atunci, femeia azvîrli mantoul și, cu mîinile eliberate, descrise un mare cerc în aer, exclamînd :

— Tiii ! Grozav cîmp de binefacere.

Își țintui interlocutoarea cu o privire căreia nu trebuia să-i scape nici cea mai neînsemnată reacție și numai după ce se asigură că vorba din urmă își făcuse efectul, continuă precipitat :

— Daaa... desigur... mai ales dacă ții seamă de bunătatea lui Puiu, ți-ai putea imagina încă de pe acuma ce pelerinaj de studenți și părinți o să fie în casa dumitale. Ai să vezi ! Mai grozav, chiar decît cînd era comandor și încasa milioane ca să-i scape pe dezertori de curtea marțială.

Olga făcu un pas spre ea, vrînd parcă să fugă de prăpastia către care vorbele acelea o îndemnau să-și întoarcă privirile. O avalanșă de gînduri și întrebări îi năpădi mintea.

— Puiu a fost ofițer ? întrebă ea.

— Dar ce n-a fost ? răspunse vizitatoarea, pe un ton aproape indiferent.

Deznodămîntul începuse odată cu prima lovitură. Acuma femeia avea să schimbe atît direcția tirului cît și felul armei, întrucît obiectivul care urma să fie atins nu mai era demnitatea unui om ci sufletul și omenia lui.

— M-ai întrebat dacă am venit la el ca să mă ajute...

— Exact. Ce vrei de la el ?

— Știi, domnișoară, dacă ar fi fost pentru mine, nu veneam... dar copilul... copilul...

— Doamnă, șopti ea, ce-aș putea face eu... sau tata... pentru copilul dumneavoastră ? N-are hăinuțe ? Îi trebuie bani pentru vreun medicament ?

Vizitatoarea tresări.

— Da, murmură ea, e vorba de o rețetă pe care copilul meu și-a scris-o singur. Apoi, cu mîinile tremurătoare, scoase din poșetă o foaie de hîrtie, liniată, ce părea ruptă dintr-un caiet de dictare.

Olga apucă foaia, privindu-și interlocutoarea. Ezitarea ei părea izvorîtă din teama că literele acelea neordonate aveau să-i dezvăluie un lucru pe cît de îngrozitor pe atîta de ireparabil. După o vreme, despături hîrtia și citi :

— „Tăticule Puiu, a fost ziua ta ; la mulți ani ! Eu am fost bolnăvior... și nu ți-am scris atunci, dar poate că tu ai să mai vii pe la mine ca să te văd. Te iubesc foarte mult, tăticule, și să nu fii supărat tare... tare de tot pe mine, că...

Privirea Olgăi se tulbură într-atîta, încît îi fu cu neputință să citească pînă la capăt. Dealtfel, esențialul părea lămurit. Cu toate astea se pomeni întrebînd fără noimă :

— Copilul dumneavoastră este și al lui Puiu ?

Musafira tocmai își aprindea o țigară, așa încît, răspunsul ei întîrzie cîteva secunde.

— Da ; copilul meu este și al lui Puiu.

Apoi, imediat după aceea, observînd crisparea care se așternuse pe chipul fetei, se grăbi să adauge :

— Asta n-are nici o importanță. Noi ne-am despărțit chiar în ziua în care am știut că vom avea un copil.

Departe însă de a realiza efectul liniștitor pe care-l scontase, vizitatoarea constată că pe chipul Olgăi, amărăciunea săpase brazde și mai adînci. Părea că se dezmeticise din uluiala primei lovituri și, odată cu asta, dorea să afle totul. Neștiind însă că pentru a ajunge acolo trebuia să înfrunte o altă lovitură, mult mai puternică decît cea dintîi, se avîntă întrebînd :

— Doamnă, pentru ce v-ați despărțit... tocmai atunci ?

— Vezi, domnișoară... asta este, de fapt, taina noastră, numai a noastră ; a mea și a lui.

Dar imediat avea să-și dea seama că nu mai putea amîna sfîrșitul jocului, pentru că ea pierduse mai de mult controlul manevrelor. Și-apoi, ceea ce făcea ea, acuma, nici nu mai era o manevră ; acele crude evocări îi redeșteptaseră în adîncul sufletului durerile trăite odinioară. Cărțile erau jucate ; își dădu seama că orice ezitare ar fi putut avea un efect nedorit, privind încrederea celei pe care voia s-o salveze. Trebuia să acționeze, în scopul hotărît de organizația UTC : „Tatonează, incită-i curiozitatea, dar cînd simți că încrederea ei începe să se clatine, grăbește-te să-i spui tot“. Așa-i transmisese tovarășul Ulmu, și ea își dădea seama că pînă atunci îl ascultase întocmai dar, din clipa aceea, simțea că pămîntul îi fuge de sub picioare ; era incapabilă să mai continue, să mai lovească încă o dată ; făcea eforturi disperate să-și împlinească sarcina, dar durerea acelei triste aduceri aminte, făcuse ca glasul să-i piară. Atunci se agăță de ideea că trebuie să rostească o frază premergătoare deznodămîntului. Se învinui de lașitate și își privi interlocutoarea cu-atîta disperare, încît aceea înțelese, parcă, faptul că trebuia s-o ajute.

— Vreau să știu !

Tonul hotărît, imperativ aproape al Olgăi, avu darul s-o trezească din vechea ei stare.

— O să te doară, ripostă vizitatoarea.

— Și așa mă doare.

Privirile Olgăi urmăreau cu aviditate gesturile vizitatoarei, așteptînd să surprindă clipa în care acea taină avea să fie dată în vileag. Femeia scoase din poșetă un teanc de cărți de vizită și, fără să-și privească gazda, murmură :

— Să le citești, după ce am să plec !

Își îmbrăcă mantoul și, fără să-și ia rămas bun, părăsi casa cantonierului, după ce aruncă pe masă cărțile de vizită.

Olga se apropie de fereastră și rămase acolo pînă ce tînăra și eleganta vizitatoare, dispăru. Apoi, cu pași timizi, se apropie de masă și, fără să atingă bucățelele de carton, se aplecă asupra lor, citind cu glas tare :

— Puiu Gorun... inspector general al prețurilor ; Puiu Gorun ambasador... director general... avocat... farmacist... inginer... arhitect...

După o vreme — nu știa cît timp se scursese de la plecarea vizitatoarei — se gîndi că taică-său putea sosi dintr-o clipă într-alta și se grăbi s-adune cărțile de vizită, ascunzîndu-le sub perna ei. Pe urmă trecu în camera cealaltă și, pentru prima dată răscoli lucrurile din valiza lui Puiu pînă ce descoperi o sticlă cu coniac. Din afară, pașii rari și apăsați ai lui Tudose răzbătură pînă la ea. Închise valiza, luă sticla cu băutură din care nici nu gustase vreodată și reveni în camera ei.

Tudose intră în casă și pregăti masa. În cealaltă cameră, Olga plîngea înfundat și, din cînd în cînd, sorbea din băutura domnului profesor.

— Olga ! se auzi glasul tatălui și pentru că ea nu răspunsese imediat, el insistă : Olguța, vino să mănînci.

După cîteva clipe, ușa dintre cele două camere se deschise.

— N-auzi, tăticule ?

— Nuuu ! strigă ea, deznădăjduită. Nu vreau s-aud...

Duse sticla la gură și bău. Apoi repetă :

— Nu mai vreau... nu mai vreau s-aud nimic.

Descumpănit, Ion bîigui :

— Ce-i cu sticla aia ?

Olga îl privi lung :

— Crezi, poate, că e ceai ?!

Tatăl încremenise pe pragul ușii dintre cele două încăperi, neîndrăznind nici să se apropie — pentru a vedea — nici să întrebe — pentru a afla — ce conținea sticla aceea.

— Nu ! Nu e ceai, răspunse fata propriei sale întrebări. E coniac !

Încercînd să se convingă că fata nu spusese adevărul, Ion făcu pe supăratul :

— Aha ! Rîzi de mine ? Da, da... te-am prins, continuă el, șovăind, încă ; te-am prins. O fi vreun rol din vreo piesă, și ce ți-ai zis : „Ia să văd dacă îmi reușește ?“ Așa-i ?

Încrederea lui o derută într-atîta, încît, nu-și mai putu continua acel straniu joc al disperării și, fără să dorească o explicație, se pomeni întrebîndu-l :

— De ce crezi asta ?

— Tu îți închipui că tata a uitat cum l-ai păcălit anul trecut ? Dar, se precipită el, de data asta, drept să-ți spun, mi-a înghețat sufletul... Să nu mai faci... Auzi ?

Apoi, temîndu-se că mustarea lui fusese prea aspră, se grăbi să se scuze :

— Știi... tata a mai îmbătrînit... inima, se mai grăbește cîteodată... iar tu...

— Eu ! Da, eu !?

— Joci atîta de bine... de parc-ar fi adevărat.

Pe urmă, negăsind altă cale pentru a se despovăra de valul emoției care-i năpădise sufletul, îi mîngîia obrajii și părul, de parcă ar fi regăsit-o după o vreme foarte îndelungată. Dar iluzia lui n-avea să dăinuie prea mult.

După cîteva secunde, Olga începu să se zbată și el o aşeză pe pat. Cu glasul sugrumat de o teamă neînțeleasă pentru el, fata îl întrebă :

— Tată, de ce n-am noroc ?

În clipa aceea, Tudose pricepu că în sufletul copilei sale se cuibărise durerea pricinuită de o întîmplare gravă. Dar ce anume s-ar fi putut petrece în acel interval de timp, în decursul căruia lipsise de lîngă ea, nu-și putea imagina. Nu, nu lipsise din casă, mai mult de o oră, și-n timpul ăsta, ea fusese singură, absolut singură...

Ochii fetei îi căutau pe ai tatălui, dar acesta nu se simți în stare să-i înfrunte privirea și fruntea lui se plecă.

— Auzi ! Auzi vorbă ! N-are noroc ! se sili el să strige pe un ton care se voia sarcastic. Hai, hai, termină cu rolul...

— Dar nu-i nici un rol. Am spus adevărul !

— Atunci, adevărul pe care l-ai spus, nu este al tău.

Olga dorea să i se destăinuie, dar mai avea nevoie de timp ca să-și înfrîngă sentimentul de umilire care-o stăpînea.

— Ești rău ! Da, da, ești foarte rău și din cauza asta rămîi nepăsător față de necazurile mele. Tot ce te nemulțumeşte pe tine, e faptul că eu ți-aş ascunde ceva...

— Știi... asta n-ar fi mare lucru. La urma urmei, toți avem în suflet un colțișor în care păstrăm cîte ceva care e numai al nostru... Nu, nu mă nemulțumeşte faptul că ai putea ascunde ceva de mine, ci...

— Ci ?

— De tine...

— Și, asta-i rău ? E tare rău s-ascunzi unele lucruri chiar față de tine ?

— Da, tare rău. Vezi tu, cînd omul ajunge să aibă gînduri de taină chiar față de el, înseamnă că a făptuit ceva ruşinos....

Apoi, fără să-și dea seama că teama lui de a nu o jigni, avea să producă un efect cu totul contrariu celui atîta de aşteptat și dorit de ea, Ion bătu în retragere.

— Dar, nu... Tu, tu n-ai făcut nimic de care să te rușinezi. Așa-i ? Tu nu poți face ceva de care să-ți fie rușine... Ți-am spus, doar, eu nici nu pot crede că disperarea aceea este a ta ci, așa cum se întîmplă la teatru...

Eu joc, strigă Olga. Da !? Suferința mea este a altcuiva și eu mă ascund sub masca acelei suferințe, care poate că nici nu este adevărată ci o simplă închipuire... Da ? Da ? Răspunde-mi, tată !

— Poate că am exagerat, se scuză el. Știi... mă gîndeam că dacă trăiești suferința sau bucuria altcuiva, acolo, pe scenă, oamenii bat din palme și spun că ai un dar căruia i se zice talent. Însă, dacă faci asta după ce te-ai dat jos de pe scîndura pe care se afla un palat din carton și continui să strigi, în plină stradă : „Eu sînt regina !“ atunci...

— Atunci ? șopti ea, gîtuită de emoție.

El nu-i putu susține privirea. Își plecă ochii, înfundîndu-și-i, parcă, în dușumeaua odăii și continuă, ca și cînd urmarea s-ar fi aflat dincolo de scîndurile pardoselii.

— Ei bine, atunci... vin doi oameni îmbrăcați în halate albe și-ți spun, respectuoși din cale-afară : „Maiestate, caleașca vă așteaptă !“.

Într-un tîrziu, privirile lui Ion descoperiră două cartonașe dreptunghiulare, de culoare albă, la un pas de el. Intinse un picior și, cu rama ghetei, trase cartonașele atîta de aproape încît putu să citească : „Puiu Gorun, comandor“ și „Puiu Gorun — ambasador“. Pricepu totul, fulgerător, iar durerea lui căpătă dimensiunile unor chinuri de neimaginat.

— Tăticule !

Șoapta aceea îl făcu să tresară din neclintirea în care-l aruncase durerea.

— Tăticule, poate ți-au făcut rău vorbele mele...

— Rău ? spune el înțelegînd doar pe jumătate. Mie, rău ? Mai bine ai grijă... ca, domnului *ambasador* Gorun, să nu-i pricinuiești vreun rău.

— Ce vrei să spui ? strigă fata.

— Ei... așa... mă gîndeam că poate n-ar fi bine să se afle că domnul *comandor* nu-i prea înghite pe boieri.

Zîmbea trist, nemaiputînd face nici cel mai mic efort ca să-și ascundă mîhnirea.

Fata sări de pe pat și, agățîndu-se de umerii lui, îi căută privirea. Apoi șopti disperat :

— Sper că n-ai de gînd să...

Tatăl îi mîngîie obrajii vreme îndelungată, și într-un tîrziu o asigură :

— Fii liniştită... N-am să-i tulbur eu existența....

Mărinimia lui îi apăru Olgăi ca o generozitate menită s-o umilească și atunci, o dorință nebună de a-l aduce în aceeași stare, o determină să-l întrebe pe un ton obraznic :

— Tu n-ai mințit niciodată ?

— Cu bună știință... nu cred.

— Dar pe mine, pe mine m-ai mințit ?

— Fata tatii, nu poți minți un om pe care-l iubești, decît atunci cînd prin asta îl poți ajuta.

— Și... de bună seamă că, în dorința de a mă ajuta, m-ai mințit de nenumărate ori. Nu ?

Cantonierul își dădu seama că vorbele ei aveau drept țintă să-i întoarcă lovitura pe care el i-o dăduse fără să fi dorit.

— Da... recunosc ; te-am mințit.

— Ultima oară... Cînd m-ai mințit, ultima oară ?

Simulînd un mare efort de memorie, Ion bîigui :

— Să-ți zic cinstit... cred că acum vreo șaisprezece ani.

— Cu ce ?

— Păi...fiindcă nu prea vroiai să mănînci, te speriam că vine Bau-bau.

— Și mie îmi era frică ? Mă mir ! Uite, astăzi, nu mi-ar mai fi teamă de nimic... Doar sînt fetița tatii și... tata mă apără de orice.

— Orice tată își apără copilul.

— Nu-i așa ? Mai ales tu, tu care cu o singură mînă poți face ca destinele oamenilor să-și continue calea, să o schimbe cu alta ori să se oprească brusc și, poate, chiar pentru totdeauna.

— Fetița tatii...

— Tu ești destinul atîtor oameni ; dacă vrei, îi poți lăsa să-și continue drumul spre fericire, spre frumos și dacă nu vrei, îi poți abate pe calea care n-o să-i mai ducă niciodată, acolo...

— N-ai dreptate ! Nu-i adevărat... Ori de cîte ori văd pericolul, dau „cale-nchisă“ !

— Dar mie ? Mie, tată, de ce mi-ai dat „cale liberă“ spre nenoroc ?

Cu ochii scăldați în lacrimi, Tudose, abia izbuti să murmure :

— Se vede că n-am observat pericolul... Iartă-mă !

— Tată ! Iartă-mă tu pe mine !

— Auzi vorbă ! S-o iert ! Eu s-o iert pe ea.

Brațele lui puternice cuprinseră cu-atîta tărie trupul ei firav, de parc-ar fi trebuit s-o smulgă definitiv din ghearele primejdiei.

— Tată ! gemu Olga. Tată, sînt o neferi...

— Taci, o întrerupse el. Să știi că dacă mai rostești o singură vorbă nelalocul ei, îl chem pe Bau-bau.

Fata își ascunse obrajii la pieptul lui, vrînd ca el să nu-i vadă şiroaiele de lacrimi.

— Să nu-l chemi pe Bau-Bau...

— Aha ! Ți-e frică ?

— Da... mi-e frică, mi-e frică, tată, șopti ea.

Afară se-ntuneca, deși nu erau decît orele amiezii. Plafonul unui nor plumburiu și dens, se apropiase de pămîntul înzăpezit, de parcă amenința să-l acopere dintr-o clipă în alta.

O să ningă, șopti fata.

— Da, iar o să ningă, murmură tatăl, mîngîindu-i părul.

În uşa marchizei răsunară cîteva lovituri puternice.

Ei tresăriră.

După cîteva clipe, loviturile se repetară.

Fata se desprinse din îmbrățişarea tatălui și-i căută privirea, dar el se uita nedumerit spre ușă, încordat și neliniștit.

— Tată... mă duc să deschid.

Ion o înlătură din calea lui și porni spre ușa care ducea în marchiză ; o deschise. Ezită o clipă și după aceea deschise și ușa de la intrare.

În prag, Gorun. Figura lui era răvășită, iar ochii săi exprimau o furie vecină cu nebunia.

Cei doi bărbați se priviră cîtăva vreme.

După aceea, Gorun îl îmbrînci pe cantonier și năvăli în casă.

Ion, revenindu-și din dezechilibrul de o clipă, îl urmă de-ndată, postîndu-se în spatele lui.

— Acum vreo oră, m-am întîlnit cu femeia care te-a vizitat, şuieră Gorun, amenințînd-o pe Olga.

— Să-ți iei valiza și să pleci la copilul tău, fu răspunsul ei, pe un ton gîtuit de emoție.

Gorun o privi atent, neştiind dacă povestea cu copilul era singurul fapt pe care-l aflase fata, despre el. Căută să se stăpînească și zîmbi. Pe urmă își scoase paltonul și, dînd cu ochii de cantonier, îi spuse, oarecum poruncitor :

— Ai putea să ne lași singuri, cîteva minute.

Tudose căută privirile Olgăi dar ea evită să se uite la el. Atunci, tatăl trecu în camera cealaltă.

— Altceva ? mîrîi Gorun.

Olga scoase de sub pernă cărțile de vizită pe care i le lăsase fosta lui soție și le aruncă pe dușumea.

— Ridică-le ! porunci el.

Intimidată de siguranța lui și cu voința zdrențuită de zbuciumul trăit pînă atunci, ea se supuse.

Cînd ajunse în dreptul lui, el îi apăsă o mînă, cu piciorul, strivindu-i-o.

Și ea gemu de durere.

Alarmat de strigătul fetei, Ion năvăli în odaie.

Gorun proceda la un interogatoriu brutal. Apăsînd din ce în ce mai tare mîna Olgăi, insista să capete ceea ce dorea.

— Acuma știi totul ! Dar să-ți ții gura. Unde sînt celelalte cărți de vizită ?

— Astea sînt toate.

— Minți, strigă escrocul, apăsîndu-i mîna cu toată greutatea corpului.

— Astea sînt toate ! abia mai putu ea să geamă.

În secunda următoare, cu o agilitate de care nici el însuși nu s-ar fi crezut capabil, Tudose fu lîngă Gorun și, cu o lovitură, îl azvîrli pînă în bucătărie.

Gorun se ridică și reveni spre ea amenințător, de parcă nu Tudose fusese cel care-l lovise.

— Cîte ai furat din fiecare ?

— Să fur ? bîigui ea.

— Da, să furi, cum ai mai furat.

Tudose se apropie de el și-l întrebă cu un calm care nu prevestea nimic bun :

— Ți-a furat, vreodată, ceva ?

Cu o perfidie tipică celor lași, Gorun încercă să-și răzbune neputința de a riposta bărbătește loviturii de mai înainte şi căută să izbească acolo unde loviturile nu se văd.

— Mi-a furat, m-a jefuit, m-a stors de ultimul ban, ca cea mai...

Fraza îi fu curmată ; cantonierul îi astupă gura cu palma.

— Să taci !

Gorun se smuci din înșfăcarea lui Tudose și, fulgerător, cu pumnii împreunați, îl lovi cît putu de tare în plex. Genunchii cantonierului cedară ; căzu, izbindu-se de un colț al patului și rămase nemișcat. Cu o disperare în care nu te poate arunca decît conștiința vinovăției, Olga îngenunchie lîngă el.

— N-am vrut asta... Tăticule, n-am vrut a....

Gorun o smuci brutal de lîngă cantonier și o tîrî spre un ungher al încăperii.

— Cît vrei ?

Ea nu mai putea auzi, însă delatorul, considerînd că refuză să se supună pînă și tîrgului, o lovi cu palma peste obraji :

— Ți le plătesc ! Latră, dracului, cîte-ai oprit din fiecare.

— Nici una !

— Jură ! strigă Gorun și, fără să aștepte împlinirea poruncii, o pălmui din nou.

— Jură ! se auzi din nou glasul lui Gorun.

Între timp, Ion își revenise, dar ceilalți doi nu-l observară. Se apropie de ei tocmai în clipa în care mîna delatorului se ridicase pentru a-și lovi din nou victima. Ion îi apucă mîna și-l sili să se întoarcă cu fața spre el. Îl privi cîteva clipe. Apoi prăvăli asupra lui o avalanșă de palme și-l aruncă afară. Trecu în bucătărie și-i azvîrli valiza ; pe urmă, paltonul.

De-afară, Gorun strigă, amenințător :

— Ai să regreți, *tovarășe* Tudose ! Nu știi cu cine-ai avut de-aface. Nu știi cine sînt eu, cu-adevărat.

Ion răspunse gîfîind :

— Ești un... gunoi !

Capitolul IV

MAMA

În mai puțin de cincisprezece minute, după incidentul din casa cantonierului, organizația ilegală de partid din care făcea parte Tudose fusese alertată în legătură cu starea de primejdie în care se afla acest activist.

— Fiica lui Tudose trebuia prevenită, spuse utecista care îndeplinise acea misiune.

Secretarul organizației de partid o privi, de parcă atunci și-ar fi dat seama că ea se afla acolo.

— Cine a hotărît asta ?

— Tovarășul Ulmu.

Bărbatul se încruntă și nu se putu abține să nu remarce :

— Ulmu s-a pripit.

— Nu, se grăbi utecista să-l apere. Noi, noi tineretul, am insistat s-o prevenim pe Olga.

Secretarul păru mai supărat și, adresîndu-se unui bătrîn care tocmai intra pe ușă, spuse :

— Dumneata nu crezi că ar fi fost mai bine ca fiica lui Tudose să nu fi fost încă prevenită ? Și mai ales...

— Ulmu a hotărît așa, răspunse bătrînul.

— Ei, atunci să hotărască, tot el, și ce facem acum. Tudose este în mare pericol.

Celălalt își așeză, cu o grijă exagerată, paltonul pe un scaun. Pe urmă se apropie de secretar și, cuprinzîndu-i mîinile, răspunse îngrijorării lui :

— Ulmu vă roagă să aprobați ca Tudose să se ascundă.

Secretarul tresări.

— Unde ? Unde să se ascundă ?

— La restaurantul lui Gașpar, la Trocadero. Știți, la bucătar...

— La bucătar ? Bine... dar bucătarul este agent dublu.

* * *

Imediat după ce fusese alungat în stradă, Gorun îi telefonase lui Popic că sosise momentul arestării lui Tudose. Cu o prudență perfect jucată, delatorul își menținu rezerva asupra faptului că Tudose ar fi una și aceeași persoană cu „Mocanu“, dar preciză că o tînără femeie adusese în locuința cantonierului un pachet cu manifeste.

Popic îi ceru să rămînă prin preajma cantonului pînă la sosirea polițiștilor, dar Gorun refuză cu înverșunare, motivînd că un astfel de procedeu ar pune în pericol continuarea activității lui de informator.

După o jumătate de oră, o echipă alcătuită din cei mai buni oameni ai brigăzii împresura cantonul. Dar Tudose dispăruse fără urmă.

Oamenii raportară lui Popic situația și comisarul alcătui ad-hoc,un plan de măsuri, răspîndindu-și subordonații în diferite puncte obligatorii, privind ieșirea din oraș.

Îngrijorat de noul eșec înregistrat de Popic, chestorul Borcea se gîndea cu groază la întîlnirea cu inspectorul Nardeș. Îngrijorarea lui nu provenea atîta din reușita sustragere a lui Tudose de la o arestare iminentă, cît din faptul că șeful fusese deja, informat de altcineva. Se simțea spionat, subminat și chiar direct amenințat. O clipă, fusese tentat să se destăinuie lui Popic, dar imediat își dădu seama că era pe punctul să comită o greșeală cu consecințe grave asupra carierei și chiar a existenței sale.

Nu, n-avea stofă de martir şi nici măcar curajul luptătorului de rînd, aşa că nu se putea mărturisi nimănui şi, mai ales, celui pe care avea de gînd să-l sacrifice dacă inspectorul ar fi cerut pedepsirea vinovatului. Continuă să-l studieze pe Popic, vrînd să cunoască stadiul disperării lui pentru ca, în funcţie de asta, să hotărască la ce atitudine avea să recurgă. După o vreme, îşi spuse că la urma urmei, Vlad Toican era şeful brigăzii ai cărei oameni înregistraseră eşecul şi că cel mai bun lucru era să-l tragă pe el la răspundere. Dar simplul fapt că îi trecuse prin minte un asemenea gînd, îl făcu să se cutremure ; parcă și vedea bruta năpustindu-se asupra lui și continuînd tapajul chiar în prezența lui Nardeș, care putea sosi din clipă în clipă. Își spuse că tot Popic era mai indicat pentru rolul de țap ispășitor și se decise să-l interogheze în amănunțime. Dar lașitatea lui era atîta de mare, încît în cele din urmă, izbuti să-i ceară niște simple relații.

— Mihăiță... cînd ai primit informația, Tudose mai era... ?

Subordonatul îi curmă întrebarea, grăbindu-se să-i răspundă, pe un ton care trăda o totală bună-credință.

— Da, vă asigur, domnule chestor ; cînd am primit informația, Tudose mai era încă la canton. Și, unde mai puneți că echipa a ajuns acolo, la numai douăzeci și cinci... treizeci de minute, după ce Gorun m-a informat.

— Sigur ?

— Absolut sigur. Vă spun asta cu mîna pe conștiință ; m-am uitat la ceas chiar în clipa în care șeful echipei îmi comunica dispariția lui Tudose.

Borcea se arătă mirat, ca și cum abia atunci afla date precise. Spera că, folosind tactica nedumeririi, omul din fața lui se va simți incitat la mărturisirea — într-un mod necontrolat, poate — a cine știe cărei greșeli ce ar fi favorizat comunistul să se sustragă arestării.

— Ciudat, foarte ciudat, își continuă el jocul, dar celălalt n-avea să-i mai răspundă.

Popic era covîrșit, în egală măsură, de insucces ca și de neputința de a-l explica.

— Domnule chestor...gîndiți-vă că nu-i prima dată cînd ratăm arestări bazate pe informații sigure.

În clipa aceea, ușa biroului se deschise și în prag apăru comisarul șef Vlad Toican.

Ceilalți doi nu-l observară.

Marius Borcea spera să afle o portiță de scăpare, iar Popic părea absorbit, cu totul, de noul său gînd.

— Ce vrei să spui ? îl întrebă chestorul aproape în șoaptă și își trase scaunul mai aproape de cel pe care ședea Popic. Vorbește, vorbește Mihăiță... Chiar dacă ce ai să spui nu o să reprezinte tot adevărul, s-ar putea să ne pună pe drumul cel bun. Ai zis că nu-i prima dată cînd ratăm arestări bazate pe informații sigure ? Cum adică ?

— Cineva... cineva de-aici... da, da, chiar din brigadă, divulgă comuniștilor acțiunile noastre, secretele noastre.

Prima reacție a lui Borcea fu o exclamație de ușurare, gîndind că, probabil, o vreme ar putea scăpa de neplăcerile unei înfruntări fățișe cu inspectorul. Spera că Rudi Nardeș îi va recomanda să acționeze cu prudență, în vederea descoperirii trădătorului, iar prudența însemna răbdare și mai ales, timp. Dar nu după multă vreme avea să se îngrozească, revelîndu-i-se faptul că simpla enunțare a posibilității de a fi existat un trădător, într-una din brigăzile sale, putea să-i aducă un blam atît de grav față de inspector, încît acela să-i ceară chiar scoaterea din funcție. Își spuse că trebuia să se grăbească pentru ca el să afle primul numele eventualului trădător și prinse a-și mărturisi gîndurile.

— Asta ar fi foarte grav.

— Da, grav, grav de tot... Și unde mai puneți că asemenea eșecuri se răsfrîng nu numai asupra noastră, ci chiar și asupra celor mai buni agenți... cum este Puiu Gorun.

Vlad urmărea scena, zîmbind.

Chestorul păru impresionat din cale-afară de consecințele actului de trădare în care începuse să creadă cu-adevărat și, grăbit să descopere vinovatul, trecu la anchetă.

— Mihai, cine se mai afla în biroul tău cînd ai primit telefonul lui Gorun ?

Dinspre ușă se auziră pași și, atît Borcea cît și Popic se răsuciră brusc, într-acolo.

— Eu, domnule chestor ! mărturisi bruta.

Urmară cîteva clipe de stupoare. Apoi, Vlad, continuă :

— Colegul Popic are dreptate. Insuccesele noastre și jocul comuniștilor le face un trădător... un trădător care se află aici, în imediata dumneavoastră apropiere.

Dacă ar fi vorbit firesc, sau dacă ar fi strigat, cum era firesc pentru el, vorbele lui n-ar fi produs o asemenea tulburare. Atît Borcea cît și Popic încercau sentimentul înfricoșător al învinuiților, țintuiți în boxă ; fiecare se gîndea, febril, la o modalitate ce i-ar fi putut scoate din încurcătură.

— Să fie oare un funcționar de-al nostru ? întrebă prostește chestorul, fără să-și dea seama că doar despre asta vorbise mai înainte cu Mihai.

Vlad îl privi cu un aer compătimitor :

— Ei... calitatea de funcționar public, mi-ar fi mai greu să i-o atribui... Vedeți, dacă aş face asta... ar însemna să-mi asum niște riscuri prea mari.

Popic urmărea aiurit perorația șefului brigăzii, părînd că se găsea în fața unui joc de cuvinte al cărui cod i-ar fi fost cu neputință să-l deslege. De fapt, el era atîta de înspăimîntat din pricina urmărilor propriei sale ipoteze, încît simți o acută nevoie de a se disculpa.

Și în conștiința chestorului își făcu loc ideea unei urgente desvinovățiri, dar nu cu atîta intensitate ca la Popic, așa încît fu în stare să-și continue cercetarea.

— Vlade ! Tu știi ceva.

Toican nu se grăbi să răspundă. Zîmbi incert, își trase un scaun, se așeză în așa fel încît să-i poată privi deopotrivă și continuă să tacă. Era un fin psiholog și un abil tactician ; știa să-și gradeze gesturile, să-și dozeze glasul, să dea privirilor semnificații potrivite și s-aștepte, atîta cît era nevoie, pentru crearea stării de tensiune proprii atmosferei de anchetă și scopului urmărit. Cu un aer grav, aproape în șoaptă, prefăcîndu-se că izbutește să vorbească doar cu un mare efort, se adresă lui Popic :

— Mihai, te-ntreb... așaaa... de la om la om... de la suflet la suflet... Te bizui pe Gorun ?

— Da, bîigui cel întrebat.

— Așadar, după părerea ta, e un agent sigur !?

Surprinzînd privirea încordată cu care Borcea îl urmărea, comisarul își spuse că bruta avea de gînd să-l nimicească și se hotărî să joace tare.

— Sigur. Absolut sigur !

— Te duce de nas.

Mihai reacționă într-un fel cu totul neașteptat. Ridicîndu-se de pe scaun, îl țintui cu o privire plină de răutate și, vrînd parcă să-și răzbune umilirea de mai înainte, îi replică pe tonul cel mai firesc :

— Dacă cineva face asta, atunci află că, în nici un caz, acela nu este Puiu Gorun.

Chestorul se ridică și el. Plimbîndu-și privirile întrebătoare de la unul la celălalt, aștepta nerăbdător să vadă ce întorsătură aveau să capete lucrurile.

— Atunci, cine ? Cine te duce de nas ? Eu ? urlă Vlad.

— Poate...

Spre surprinderea lui Borcea, Toican nu-l sfărîmă pe Mihai. Neîndrăznind, parcă, să-l privească, spuse domol :

— Iartă-mă ! Acuma îmi dau seama că trebuie să te compătimesc din toată inima.

— De ce ? Pentru ce să-l compătimești ? strigă chestorul, care se simțea fericit la gîndul că Vlad va fi acela care-l va scăpa cu obraz curat, sacrificîndu-l pe Popic. Pentru ce să-l compătimești ?

— Preferam să nu fiți de față, domnule chestor, murmură Toican. Apoi, adresîndu-se celuilalt, îi spuse, fără să-și ascundă regretul : Mihai, ești un om cinstit dar atît de naiv !... Atît de naiv !

Comisarul nu părea încredințat de bunele intenții ale șefului brigăzii și își mărturisi îndoiala.

— Cred că sensul spuselor tale, este altul. Desigur... ar trebui să știu unde se află Ion Tudose.

— Exact.

— Dar tu, știi ?

— Bine-nțeles, răspunse Vlad, cu o certitudine care păru să-l neliniștească pe Mihai.

— Și cum ai aflat ? întrebă comisarul, din dorința de a nu se lăsa înfrînt.

— L-am urmărit, tot timpul, pe „cel mai bun și mai sigur agent al brigăzii noastre“.

Borcea izbi cu pumnul în masă :

— Gorun !?

Vlad confirmă printr-o ușoară înclinare a capului. Pe urmă își aprinse o țigară și se adresă lui Popic :

— Îți trece prin minte unde se află acuma domnul Puișor Gorun ?

Involuntar, Mihai ridică umerii dar imediat după aceea, dîndu-și seama că nu trebuia să apară în postura de naiv, dacă nu chiar în aceea de idiot, bîigui :

— Probabil... prin preajma cantonului.

Toican își stinse, nervos, țigara abia aprinsă și se îndreptă spre măsuța pe care se aflau telefoanele. Luă un aparat și-l aduse cît mai aproape de ceilalți doi. După aceea, ridică receptorul și-i spuse subordonatului său :

— Formează, te rog, numărul restaurantului Trocadero.

Comisarul ezită.

— Formează ! insistă Vlad, aproape poruncitor.

După o nouă ezitare, chestorul interveni, printr-un gest care trăda, deopotrivă, enervarea și nerăbdarea. Abia atunci, Mihai se supuse.

— Desigur, știți domnule chestor, că bucătarul șef de la Trocadero este agentul nostru.

Borcea surîse nervos.

— Bine-nțeles, bine-nțeles ; doar eu l-am recrutat.

— Sună ! interveni Mihai, anunțînd că obținuse legătura cu restaurantul.

Vlad îi smulse receptorul din mînă și i-l dădu lui Borcea, șoptindu-i precipitat :

— Chemați-l pe bucătar, în numele meu.

Borcea se supuse și, pe un ton amabil, rugă fata care-i răspunse, să-l cheme la telefon pe Grigore, șeful bucătar.

— Cine întreabă ? dori să afle interlocutoarea.

Pierzîndu-și cumpătul, chestorul strigă indignat :

— Cum, cine-ntreabă ? La urma urmei, ce te privește pe dumneata cine-ntreabă ?

— Nu... nu vă supărați... nu pe mine mă privește...

— Atunci să stea de vorbă cu mine, ăla care se opune.

Se scurseră cîteva secunde. Pe urmă, la capătul celălalt al firului se auzi glasul unui bărbat pe care Borcea îl recunoscu.

— Hamangiule ! Tu ești ?

Interlocutorul îl ceru pe şeful brigăzii iar chestorul, fericit că avea să scape din jocul acela neplăcut, se grăbi să-i treacă receptorul lui Vlad.

— Toican la aparat ! Gata ! Buridan şi Toma să-l aducă pe Tudose, din bucătărie, împreună cu şeful bucătar. Oancea să-l scoată pe domnul Puiu Gorun... în palme, din local. Apoi, privind batjocoritor spre Popic, continuă să poruncească :... Şi, dacă bea bere, să-i spargă halba-n cap. Astupă receptorul şi, uitîndu-se complice la chestor, îi explică : Ştiţi, nu de alta, dar poate că-l vom mai folosi. Dacă în local se mai află vreun comunist, să vadă că n-avem glume cu el. Pe urmă îşi reluă discuţia cu Hamangiu : Bă, stai că n-am terminat. Ai grijă ca Tudose şi domnul Gorun să nu se vadă nici o secundă. Ce ? Cum adică, ţie ce-ţi mai rămîne de făcut ? Păi, tu ai s-o aduci pe fiica lui Tudose.

Trînti receptorul în furcă şi, observînd uluiala care se aşternuse pe feţele celorlalţi doi, le explică pe un ton care nu ascundea deloc cît de mîndru era pentru ticăloşia pe care o pusese la cale :

— Domnilor, sper că mă înţelegeţi... Ştiţi tot atîta de bine ca şi mine că întotdeauna, prezenţa copiilor sensibilizează înţelegerea părinţilor...

Era atîta cinism în pretinsa maximă a brutei, încît, atît chestorul cît şi comisarul, făcură un mare efort să nu-şi manifeste dezaprobarea.

Popic, însă, considerînd că datorită lui Toican insuccesul său avea să se soldeze cu nişte consecinţe mult mai mici decît dacă Ion Tudose ar fi dispărut, îşi înfrînse repulsia şi-i mulţumi.

— Vezi, Mihai, pe tine te scuz, pe agentul tău îl menajez, şi toate astea le fac numai pentru că eu cred în tine, în devotamentul tău, pe cînd tu...

Bruta se prefăcu că glasul i se curmă brusc, la gîndul celor ce nu mai era capabil să rostească, iar chipul său se brăzdă deodată de nişte cute adînci.

— Pe cînd eu... bolborosi Popic, impresionat de expresia tristă a brutei, vrînd parcă să-l îndemne : „Hai ! Curaj ! N-am să mă supăr... Învinuieşte-mă, umileşte-mă şi dacă-ţi face bine, trage-mi chiar o palmă“.

Vlad îl privi atent,cu o nuanță de timiditate pe care nimeni nu i-o descoperise pînă atunci și, cu glasul scăzut, continuă :

— Învață să nu te grăbești, nici cînd ești ispitit să acuzi, nici cînd ești ispitit să crezi în balivernele agenților. Mihai ! șopti bruta, ca un geamăt de durere, un coleg rămîne un coleg, pe cînd unul de teapa lui Gorun, rămîne doar o utilitate — uneori, dar niciodată un caracter.

Popic nu se aștepta la atîta omenie și înțelegere din partea lui Vlad ; ceea ce îl covîrșise cu adevărat era faptul că bruta avea susceptibilități și gingășii sufletești care nu se întîlnesc decît la oamenii deosebit de sensibili. Nu, n-avea să uite chipul acela îndurerat de pe urma vorbelor lui necontrolate și asta nu și-o va ierta multă vreme. Regreta ușurința cu care îl făcuse răspunzător pe Vlad pentru sustragerea lui Tudose de la arestarea organizată de el, cu atîta migală, numai pentru că Vlad se dovedise mai capabil. Dar Popic nu știa că șeful brigăzii era un abil jucător, iar atitudinea lui de ultimă oră nu era decît o farsă amăgitoare, urmărind să-l prăbușească definitiv, și dacă Vlad nu folosise împrejurarea aceea, amînarea se datora numai și numai planurilor sale de viitor în care, desigur, îl inclusese.

De-ndată ce pragul acelei situații penibile fusese depășit, atît chestorul cît și comisarul deveniră preocupați de împrejurările în care Gorun ajunsese la Trocadero.

— Ce căuta Puiu la același restaurant în care se ascunsese Tudose ? se-ncumetă Popic să-ntrebe.

Vlad tresări față de neînțelegerea unei situații care lui îi apărea destul de clară.

— N-ai priceput ?

— Ascultă, Vlade, interveni Borcea, doar n-ai de gînd să ne spui că și-au dat întîlnire acolo ?!

Toican părea că se află încă sub influența neîncrederii pe care Popic i-o azvîrlise în obraz. Îl privi pe chestor cu îndoială și, după o vreme, răspunse evaziv :

— Nu... nu tocmai, domnule chestor.

Popic, avînd aerul că se teme de un răspuns mai exact, păru că își pierde controlul și îl zori :

— Atunci ? Răspunde ! Atunci ?

— Mihai, începu Vlad liniștit, Gorun știe că Tudose e prieten cu bucătarul șef de la Trocadero, dar nu știe că bucătarul este agent dublu. Considerîndu-l o gazdă sigură, s-a ascuns la el. Gorun ar mai fi zăbovit o zi sau două și din nou ți l-ar fi vîndut pe Tudose dar... la un preț mult mai mare. Mai ales, dacă Tudose ar fi una și aceeași persoană cu Mocanu.

Borcea, nedorind să recunoască întru totul meritul lui Vlad, dar neîndrăznind nici să i-o spună direct, se adresă lui Popic, pe un ton de reproș :

— Nu știu, zău, dacă faptul că Tudose a fost prins, adevărat, la scurtă vreme de la dispariția lui —are mai multă importanță decît răgazul pe care l-a avut pentru distrugerea cine știe cîtor materiale importante.

Vlad, care nu dorea de fel ca vina lui Popic să se diminueze, reacționă cu totul neașteptat față de chestor, inclinîndu-și capul ca și cînd el ar fi fost vinovat de eșecul lui Popic, iar sentimentul vinovăției l-ar fi covîrșit. Această purtare avu darul să-i arunce pe ceilalți doi într-o mare derută, nici unul nemaiștiind ce să creadă și, mai ales, la ce s-ar fi putut aștepta. Pe urmă, prefăcîndu-se surprins la vederea descumpănirii lor, Vlad spuse :

— Nu trebuie să exagerați meritele mele în fața domnului inspector. La urma urmei, toți sîntem — în egală măsură — vinovați și merituoși.

Deruta deveni și mai mare. În birou se așternu o tăcere care părea că se va prelungi multă vreme, dacă n-ar fi fost curmată de intrarea lui Ilinca.

— Dom'șef ! șopti el lui Vlad, intimidat de prezența chestorului în acel birou.

— Ce-i, moșule ?

— A venit domnișoara Ela Rovan ; fata lui dom'director de la depou.

— Bine, moșule...

Se ridică alene de pe scaun și plecă spre biroul lui. Ușa era întredeschisă, așa cum o lăsase gardianul, conform ordinelor șefului de brigadă. „Ușa oricărui birou, unde se află o persoană străină de chestură, nesupravegheată, trebuie să rămînă întredeschisă, pentru ca vizitatorul să se simtă tot timpul sub observare“.

Ilinca știa că trebuie să aplice dispoziția aceea chiar și față de persoanele cele mai apropiate de șeful brigăzii și se conformase. O rugă pe Ela să-l ierte și apoi se grăbi să-l anunțe pe Vlad.

Fata se așeză pe un scaun înalt, incomod pentru statura ei mică, numai pentru că știa că lui îi plăcea scaunul acela. Luă de pe birou un baston de cauciuc, pe care Vlad îl ținea întotdeauna la îndemînă și prinse a-i mîngîia mînerul. Îl cunoscuse peVlad cu două luni în urmă, la o petrecere în casa primarului, a cărui fiică fusese colegă cu ea. Vlad venise mai tîrziu decît ceilalți musafiri, așa încît ea avusese destul timp să asculte și bune și rele, pe seama lui. Bărbații mai vîrstnici apreciau faptul că ajunsese doctor în filozofie și-i lăudau strădania, cei tineri — cărora nu prea le convenea modelul de perseverență și muncă pe care părinții li-l dădeau — făceau speculații cu privire la „nedemna“ lui obîrșie. Femeile, însă, toate, îl admirau. „Ei, doamnele mele, dacă l-ați vedea cîteva clipe, în timpul unei anchete, v-ați cutremura“, intervenise chestorul Marius Borcea, adresîndu-se soției prefectului. Ela își amintea surîsul batjocoritor al interlocutoarei lui Borcea, care, pînă la urmă nu rezistă să nu-i mărturisească : „Uită-te bine, fetițo și ia aminte : invidia; așa arată invidia !“ Pe urmă, rîseră împreună și Ela o întrebă : „Este, cu-adevărat, atît de formidabil cum se spune ?“, „Da, răspunse soția prefectului ; este bărbat !“

Un grup alcătuit din notabilitățile orașului, printre care și prefectul, le înconjură. Bărbații păreau bine dispuși, glumind pe seama lui Borcea. „Noroc că avem o armată care să ne apere“, îi spuse primarul. „Așa-i, așa-i, încuviință prefectul, dar bine că, în sfîrșit, s-a gîndit și Borcea să angajeze o mînă forte în siguranța noastră“. Aaa ! făcu un bătrîn consilier comunal, vorbiți despre călăul comuniștilor din orașul nostru ? Despre protejatul domnului Borcea ?“ Și, după ce hohoti în rîs, adăugă : „Da cred că noul comisar este o achiziție bună numai că, neamurile astea proaste...“ „Cu atît mai mult, cu atît mai mult licheaua asta își va da silința să fie la înălțime. Cunosc eu soiul ăsta de tipi puși pe parvenire ; sînt capabili de orice, strigă ajutorul prefectului, care, după ce dădu peste cap un pahar cu vin, continuă : „Numai să știi cum să te foloseşti de el, domnule Borcea, că de ! Cult — este, deştept — pare, treabă bună — spui singur că face... Poate că n-ar fi rău să-l foloseşti pentru vînătoarea de utecişti care, în ultima vreme, pare-se că s-au cam înmulțit... îngrijorător. Nu-i aşa, domnule Rovan ? Numai dumneata ştii ce ponoase tragi de pe urma lor“. Tatăl Elei zîmbi reținut, mulțumindu-se doar să-ncline uşor capul, în semn că încuviința remarca ajutorului de prefect care, înflăcărîndu-se, îi strigă chestorului : „Ascultă sfatul meu ! Pune bruta asta pe capul tineretului comunist şi care i-o mai scăpa din mînă o să-i convingă pe... tovarăşii lui, că potlogăriile lor trebuie să înceteze. Pune-l pe capul lor !“

Ela înghețase la gîndul că o asemenea fiară avea să sosească, dintr-o clipă într-alta, acolo, în fața ei, lîngă ea şi că, poate, va fi nevoită să şi discute cu el. Căută să-şi înlăture sentimentul de scîrbă care începuse să pună stăpînire pe ea, silindu-se să rabde, încă, societatea aceea pe care nu şi-ar fi dorit-o niciodată. Cineva se opri în fața ei, cu o tavă pe care se găseau pahare mici cu băutură. Apucă maşinal un pahar şi cel ce purta tava se depărtă.

În clipa aceea, un fel de valet nu prea stilat, anunță cu glas dogit :

— Domnul doctor Toican !

Rumoarea din salon încetă brusc. În cadrul uşii apăru silueta unui uriaş cu cap frumos şi ochi de copil. Toate privirile erau ațintite spre „călăul comuniştilor“, spre „bruta“, cum îl porecliseră superiorii dar şi spre bărbatul admirat şi dorit de femei.

Vlad zîmbi şi se înclină o singură dată pentru toată lumea, cu atîta siguranță de sine, încît părea că venise la el acasă şi, surprins de mulțimea pe care o găseşte, consimți tacit să nu le strice cheful.

Tăcerea fu brusc curmată de un zăngănit de cioburi : Ela scăpase paharul din mînă, înfricoşată de apariția lui.

Femeile, trezite din contemplarea „bărbatului“, o priviră cu ură iar unele, vrînd să-şi răzbune tulburarea, îi zîmbiră ironic. O femeie care se afla în spatele ei spuse batjocoritor : „A făcut-o special, ca să-i atragă atenția“.

Directorul Rovan îşi urmărea îndurerat fiica ai cărei ochi se umplură de lacrimi.

În afară de cîteva șoapte răutăcioase, liniștea continuă să persiste pînă cînd pașii grei și repezi ai noului sosit răsunară pe parchet. Urmărit de privirile intrigate ale tuturor, Vlad se îndreptă spre colțul în care se afla o masă-bufet ; apucă o tavă, puse pe ea un pahar cu vermut și se îndreptă spre Ela. Ajuns în fața ei, se aplecă atîta, încît ea să poată lua paharul.

Fata îl privi năucită. Vru să-i mulțumească, dar lacrimile îi înecau glasul. Totul se petrecuse atîta de repede, încît ea n-avusese răgazul necesar să-și revină. Simțea nevoia să-i răsplătească gestul, dar nu îndrăzni. Abia izbuti să-ntindă mîna, ca să apuce paharul.

— Mulțumesc, reuși ea să bîiguie și lacrimile se porniră în lungi şiroaie, pe obrajii îmbujorați.

— Cred în sinceritatea supărării dumneavoastră, strigă Vlad, ridicînd un ciob din paharul spart. La fel aş fi plîns și eu, după un grog atîta de bun, cum numai soția domnului primar ştie să prepare.

Cu o adevărată ştiință, Vlad spulberă subit situația aceea neplăcută ; căută cu privirea locul în care se afla gazda și începu să bată din palme, în așa fel, încît obligă întreaga asistență la acel gest de amabilitate. Pe urmă, luînd-o de mînă pe Ela, o conduse în fața celei pe care o aplaudase :

— Doamnă ! Iertați erezia acestei copile și îngăduiți ca partea ce i se cuvenea ei, în seara asta, să fie jertfită unui adevărat credincios : mie !

Urmară rîsete, aplauze și strigăte. Veselia reveni pe fețele tuturor și primarul ceru muzică.

Într-un colț al salonului, chestorul şoptea prefectului, cu ostentativă compasiune :

— N-o fericesc pe fata lui Rovan...

Celălalt zîmbi complice.

— O ! se grăbi Marius Borcea să precizeze, porcul ăsta de Toican este un adevărat diavol.

— Ce tot spui ? se arătă nedumerit celălalt. Atunci care va fi prețul ?

Borcea își frecă mîinile și murmură :

— O s-o recruteze. Nici nu știți ce interes poartă bruta, depoului de locomotive, condus de Rovan.

Aproape întreaga seară, Vlad și-o petrecu în preajma Elei, avînd grijă să nu supere prea mult femeile despre care știa că îl admirau. Tîrziu, după miezul nopții, pentru că tatăl ei fusese chemat de urgență la depou, el se oferi s-o conducă acasă. Afară burnița. O vreme merseră tăcuți și abia într-un tîrziu ea își dădu seama că însoțitorul purta paltonul pe mînă. El observă surprinderea ei și se sili să rîdă. Pe urmă își îmbrăcă paltonul și o apucă de mînă. Instinctiv, Ela se feri de atingerea lui. Vlad nu protestă ; zîmbi trist și-i spuse :

— N-am mers, niciodată, de mînă, cu nimeni. Voiam... doream să fac asta, pentru prima oară, cu dumneata.

— Te rog să mă ierți... N-am știut... Și-apoi, orice ai fi vrut, eu ar fi trebuit să mă supun.

El o privi încruntat.

— Da, da, continuă fata, îți sînt atîta de îndatorată. Probabil că dumneata te-ai încruntat, crezînd că eu aș insinua un reproș față de gestul dumitale.

— Poftim ! îi întinse mîna. Am încredere în dumneata.

Buzele lui tremurară, izbutind abia să bîiguie, de parcă o durere cumplită le-ar fi împiedicat să articuleze vorbele pe care dorea să le rostească :

— Mulțumesc, dar acuma ar fi de prisos.

Departe de a înțelege exact ce se petrecea cu el, ea consideră atitudinea lui drept un refuz jignitor și ripostă:

— Dumneata, domnule Toican, ești desigur un răsfățat al vieții, al oamenilor. Bine-nțeles, nu poți accepta să ți se facă pe plac după o ezitare și nu imediat.

În secunda următoare, mîinile lui imense îi cuprinseră fața. Cîteva clipe se scurseră în tăcere, bruta privind-o fără nici o expresie. După aceea, o mîngîie și-i spuse :

— Te-nșeli, Ela... Hai să te duc acasă. De fapt, eu sînt un om trist, poate mai trist chiar decît vremea asta, iar tu ești atîta de tînără...

— Domnule Toican, vru ea să-l certe pentru că îi spusese pe nume, dar simți căldura mîinilor lui și se abținu. Se pomeni cu mîinile lipite peste ale lui, apăsîndu-i-le pe obraji, și niciodată nu-și putu explica de ce-i sărutase palmele.

— Iartă-mă ! Poate că nu ești chiar așa de rău cum spun oamenii.

— Poate...

— Uite, de-acuma, ori de cîte ori ai să vrei, o să ne plimbăm ținîndu-ne de mînă. Da ?

Toican era incapabil să răspundă și ea crezu că supărarea lui persista, încă.

— Uite, dacă o să fim prieteni, am să te ajut să fii bun. Adică să arăți că ești bun, pentru că eu așa te cred.

— Da, da, să fim prieteni...

Pe urmă a condus-o acasă. A sunat și Rovan a venit să deschidă. L-a privit lung și ochii lui exprimau atîta recunoștință, încît Vlad plecase fără să-și ia măcar rămas bun. A doua zi a telefonat, întrebînd de tatăl ei, și i-a cerut voie s-o invite în oraș. După aceea s-au văzut zi de zi.

Singurii care știau marea lor taină, erau Borcea și Popic ; Ela, în lipsa tatălui ei, își transformase locuința într-o casă capcană, unde elemente suspecte de activitate comunistă erau atrase și încredințate de siguranța pretinsului adăpost.

Acum, Ela venise să-i dea raportul asupra ultimelor discuții purtate de oamenii aceia, pe care Siguranța îi urmărea. Și cum fata nu vorbea, tăcerea prelungindu-se nemotivat, Ilinca bătu la ușă și intră cu gîndul că își va motiva intervenția întrebînd dacă doreau cafele. Spre surprinderea lui, îi găsi pe cei doi așezați pe scaune și discutînd firesc. Gardianul bîigui ceva neînțeles și se făcu nevăzut. Ajuns pe coridor, își lipi urechea de ușă ; Ela tocmai raporta.

— La întrunirea de ieri, profesorul Orza a venit împreună cu un mecanic de locomotivă, din Caransebeș.

— Cum îl cheamă ? tresări Vlad.

— Leoveanu... Vasile Leoveanu. E un tip ceva mai solid decît tine, blond... de vreo cincizeci de ani.

— Poartă cisme Bürger și are o cicatrice sub bărbie nu ? completă Vlad portretul.

— Da. Îl cunoști ?

El își plecă privirea și se încruntă. Părea că toate gîndurile și le concentrase către omul acela.

Observînd aceasta, Ela nu îndrăzni decît după multă vreme să continue prezentarea informațiilor.

— Aseară a fost și Tudose...

— Și...

— Mi s-a părut că și el îl cunoaște pe Leoveanu.

Șeful brigăzii se lăsă pradă uneia dintre obișnuitele sale accese de furie.

— Se cunosc ! Se cunosc, și încă foarte bine ! Încă puțin, și tot nucleul lor blestemat o să cadă în mîinile mele. Izbi cu pumnul în masă și continuă să zbiere : Doamne ! Dă-mi puterea s-apuc ceasul în care să-i am pe toți, pe toți comuniștii din țara asta, dinaintea mea...

Pe coridor, continuînd să-și țină urechea lipită de ușa biroului, Ilinca prinse a se închina, speriat de ura aceea fără seamăn.

Ela așteptă ca el să se potolească și după aceea întări presupunerile ei, cu o remarcă :

— Știi, la un moment dat, Tudose l-a chemat pe Leoveanu într-un colț al salonului. Discutau aproape în șoaptă și mecanicul părea din ce în ce mai interesat. M-am apropiat de ei pe nesimțite și... din cîte am surprins, reieșea că Leoveanu va pleca la Caransebeș, chiar în noaptea asta ; zicea că mîine după-amiază trebuie să fie la depou.

— Treaba lui...

— Vlăduț ! Nu crezi că e vorba de o coincidență ?

— Ce vrei să spui ?

— La plecare, Tudose m-a făcut atentă : „Poimîine la ora patru după-amiază voi aduce la dumneavoastră niște lăzi cu muniții și arme“.

— Foarte bine.

— Dar faptul că Ion Tudose a fost arestat, îl știai ?

— Eu am dat ordinul.

Năucită de ceea ce aflase și nemaiputînd înțelege nimic din jocul acela straniu în care consimțise să intre, Ela se lăsă pradă unui sentiment de teamă.

— Dar tu cînd ai aflat de arestarea lui Tudose ? întrebă Vlad, fără să-și dea seama de tulburarea ei.

— Acuma, în drum spre tine... Asta ar putea complica lucrurile, iar tu ai putea să ratezi capturarea armelor pe care Tudose urma să le aducă la mine.

El îi răspunse printr-un gest de negare.

— Bine... dar armele ?

— Tot la mine o s-ajungă, izbucni în rîs Vlad.

— Dar la mine, la mine... cine le mai aduce ?

— Ion Tudose !

Apoi, vrînd s-o dezmeticească din starea aceea de năuceală, preciză pe un ton dur :

— Nu uita să-mi amintești asta, mîine... pe la orele cincisprezece.

Fata zîmbi nehotărîtă.

— Am să-ți telefonez.

— Nu. N-ai să-mi telefonezi. Dacă nu intervine nici o schimbare în planurile comuniştilor, vii aci, așa cum ai venit și astăzi, şi oricine ar fi la mine, îmi comunici. Eu n-am secrete față de șefii sau colegii mei.

Ela îi cuprinse mîinile şi îi căută privirea. Cînd i-o întîlni, murmură, fără să-şi ascundă neliniştea care o stăpînea :

— Vlăduț ! Încep să mă tem pentru tine.

— Sau pentru tine ? sună batjocoritor replica lui.

— Da... și pentru mine, răspunse ea, aplecîndu-şi privirea, cu un aer rușinat.

Abia atunci observă Vlad cît de puternic se cuibărise teama în sufletul ei. O ridică de pe scaun, o apropie de el, lipindu-i fața de pieptul lui şi, mîngîindu-i părul, o întrebă cu glas șoptit :

— Ela... acum cîteva seri, cînd ne-am ascuns de viforniță, în crîșma lui Ciuceanu... lîngă masa noastră, mai spre colț, era un om singur ; ți-aduci aminte ?

Fata tresări : tonul lui prevestea relevarea adevăratului tîlc al istorioarei din seara aceea geroasă.

— Da, răspunse ea fără să-l privească. Mi-aduc aminte ; omul acela părea un tăbăcar sau așa ceva.

Începu să-şi deruleze în minte, clipă de clipă, seara aceea, vrînd să descopere măcar acum ceea ce el observase atunci. Un viscol năprasnic se năpustise asupra orașului. Tatăl său îi spusese să-l invite pe Vlad la ei la cină, dar ea nu dorea să-l împartă cu nimeni. „Lumea a început să vorbească... Unii prieteni m-au prevenit că stați tot prin cîrciumi“ se supărase Rovan. Ea îl rugase să nu țină seama de ceea ce vorbeau răuvoitorii. Se îmbrăcase și luase din bibliotecă un volum intitulat „Platon“. Surprins, bătrînul a întrebat-o : „Ce-ți trebuie ?“ „S-avem ce bea“. Pe urmă a zbughit-o pe ușă. În colțul străzii o aștepta Vlad.

Într-un tîrziu, cu obrajii și mîinile înghețate, ajunseră în dreptul cîrciumii lui Ciuceanu. Acolo, nimeni nu se temea de brută și nimeni nu-i luă în seamă. Ela știa cînd aveau să meargă la Ciuceanu pentru că Vlad, ori de cîte ori dorea asta, venea îmbrăcat sărăcăcios.

În seara aceea, cînd tocmai se pregăteau să deschidă ușa prăvăliei, trecuse pe lîngă ei Borcea. Parcă-l vedea și-acuma examinîndu-l atent pe Vlad și-l auzea spunîndu-i : „Mă ! Tare mult îi urăști tu pe bolșevici ! Nu mai știi ce dracu să născocești ca să te strecori printre ei“. Răspunsul lui Vlad fusese o privire crudă, atîta de crudă încît ea se înfioră. Atunci, chestorul îl bătu pe umăr și-i șopti : „Bravo, băiete !“ Apoi intrară. „Localul familiar“ cum preciza firma și mai ales cum îi plăcea domnului Ciuceanu să-și intituleze biata cîrciumă, era alcătuit dintr-o sală, nu prea mare, în care se găseau cîteva mese rînduite cu grijă. Clienții obișnuiți, puțini la număr, erau muncitori de la tăbăcărie și cîțiva bătrîni.

— Sărut mîna ! strigă Vlad din ușă patroanei care stătea proțăpită pe un scaun înalt la CASSA, alături de tejghea.

— Aaa ! Bună seara ! Bună seara, domnule doctor, exclamă patroana cu glas tare, ca să atragă atenția celor cîțiva oameni care se mai aflau acolo că în localul ei vin și clienți din lumea bună.

Auzind cine venise, Ciuceanu se grăbi să le iasă în întîmpinare. Era bucuros din cale-afară cînd Vlad îl vizita pentru că nici el și nici consumatorii care întîrziau după ora permisă, n-aveau de suportat nici o consecință. Nu numai cei de la poliția comunală, dar nici măcar patrulele nu se-ncumetau să-i facă o observație cît de mică, atunci cînd știau că acolo se află unul din mai marii Siguranței.

Ciuceanu îl sărută mai întîi pe ei, apoi pe Ela ; asta făcea parte din ritual. Pe urmă îi conduse la masa pe care o ținea rezervată, cu sfințenie, pentru „copii“, cum îi plăcea lui să-i alinte. Chemă băiatul de prăvălie, îi dădu paltoanele celor doi clienți și numai după aceea, întrebă : „Platoul ?“.

— Platoul ! încuviință Vlad.

Asta însemna aproape două kilograme de carne pe care trebuia abia s-o vadă focul.

Doamna Ciuceanu coborî de pe scaun și, grăbindu-se spre bucătărie, strigă soțului ei :

— Rămîi în local și spune-i domnului doctor cine-a plecat de-aici, acum o jumătate de oră, beat turtă.

Patronul își șterse mîinile cu șervetul de care nu se despărțea niciodată și după aceea trase un scaun de la altă masă, așezîndu-se.

— Ascultă,Vlăduțule, și să mori de ciudă că nu te-ai întîlnit cu ăla.

— Care, nene ? Cu cine ?

— Ăla, măi nene, tăbăcarul de te-a înfruntat odată aici, preciză Ciuceanu și se porni pe rîs.

Dar nu despre omul acela dorea Vlad ca ea să-și amintească. Nu, ci despre altul.

Într-un tîrziu, pe un ton nesigur, îl întrebă :

— Vorbeai despre tăbăcarul care asculta cînd îți citeam din Platon ?

— Da. Omul acela părea că înțelesese mult mai mult decît noi. Îți amintești că la un moment dat, pregătindu-se să plece din cîrciumă, a murmurat, citind cu exactitate : „Nu există om atît de laș, pe care iubirea să nu-l transforme în erou.“

Ela se cuibări la pieptul lui Vlad și bîigui rușinată :

— Nu-mi mai e frică !

După o vreme, pe coridor răsunară niște pași și fata trecu de partea cealaltă a mesei de lucru.

Deodată, ușa se deschise violent și inspectorul Nardeș intră furios. Cînd însă dădu cu ochii de Ela, starea lui se schimbă ca prin farmec.

— Ela, se ridică Vlad, să-ți prezint pe domnul Rudi Nardeș, șeful inspectoratului nostru de siguranță.

Cu o feminitate pe care Vlad nu i-ar fi bănuit-o, Ela nu se sfii să-i arate lui Rudi ce puternică impresie îi făcuse apariția lui. Zîmbi mai cochet decît era cuviincios pentru o tînără ca ea și întinse mîna.

Nardeş, puţin fîstîcit, se precipită către ea şi, după ce-şi luă o poziţie ceremonioasă, îi sărută mîna. Pe urmă se fîstîci şi mai rău, din cauză că Ela zăbovi cu mîna în mîna lui.

— Mă bucur, mă bucur nespus de mult, domnule Nardeş, exclamă fata, privindu-l insistent. Abia acuma înţeleg eu de ce Vlad nu v-a adus niciodată la noi acasă.

Vlad se grăbi să precizeze raporturile dintre el şi Ela :

— Domnişoara Ela Rovan este prietena mea...

Rudi se mai înclină odată şi, măgulit de spusele fetei, rosti :

— Oo ! Dacă pînă astăzi mai aveam vreo şansă ca să fiu oaspetele dumneavoastră, acuma, totul s-a terminat.

Ea rîse strident şi îl asigură că presupunerea lui avea să se dovedească greşită.

— Chiar acuma am să-l rog pe Vlad să vă aducă la noi... pe la sfîrşitul săptămînii viitoare.

— Vă sînt recunoscător, dar amabilitatea dumneavoastră ar putea să-l supere pe domnul Toican şi... cred că nu merit eu asta.

— Dar eu... cred că merit o bucurie, pentru cîte servicii îi fac, spuse ea pe un ton insinuant, şi-l privi pe Vlad care se grăbi să-i explice inspectorului.

— Vă amintiţi, desigur... V-am vorbit despre casa-capcană pe care am organizat-o în locuinţa domnişoarei Rovan...

Nardeş consideră că trebuia să folosească prilejul ce i se ivise pentru a răspunde amabilităţilor Elei.

— Da, da, îmi amintesc... E şi firesc s-aveţi atîtea succese... Oo ! Cînd o frumuseţe, ca aceea a domnişoarei Rovan, intră în slujba siguranţei...

— ...Informaţiile curg gîrlă, avansările la fel... continuă Ela fraza începută de inspector şi izbucni în rîs.

Un semn discret, pe care Vlad îl făcuse — neobservat de Rudi — o determină pe fată să-şi privească ceasul.

— Regret, domnilor, dar trebuie să vă părăsesc.

De-ndată ce uşa se-nchise în urma ei, privirile inspectorului deveniră dure. Ecoul paşilor Elei nu se pierduseră încă de-a lungul coridorului, cînd Nardeş izbucni :

— Domnule comisar șef, vă atrag atenția că nu mai pot tolera ce se întîmplă în faimoasa dumneavoastră brigadă.

Luat prin surprindere, bruta șovăi cîteva clipe și pe urmă bîigui :

— Da... desigur... aveți dreptate.

Mulțumit de atitudinea lui Vlad, își spuse că trebuia să nu întindă coarda prea mult și continuă mai puțin dur :

— Sper să fie ultima dată !

— Vă asigur...

Faptul că Toican nu riposta și nici măcar nu căuta să motiveze în vreun fel cele întîmplate cu Tudose, păru să-l readucă la starea de nervi în care venise la chestură. Avea o fire asemănătoare cu aceea a lui Vlad.

— De ce nu m-ați informat, imediat, despre faptul că Tudose a izbutit să se sustragă de la arestarea organizată de comisarul Popic ?

Vlad tresări. Nu se așteptase ca inspectorul să se grăbească în acuzarea atît de directă a lui Popic. Își spuse că prilejul de a-l da în vileag pe cel căruia i se dusese faima de sprijinitor al comuniștilor trebuia folosit cu mult tact, așa că își înfrînă mînia pe care i-o stîrnise atitudinea lui Nardeș și, prefăcîndu-se aproape speriat, răspunse :

— Adevărat, Tudose a reușit să scape, dar după aceea...

— Ce-a urmat după aceea, are mai puțină importanță. Mă-ntreb de ce a fost nevoie să aflu de la alții ?

— De la alții ?

Inspectorul avea să cadă în propria sa cursă.

— Evident ; sînt destui colegi de-ai dumneavoastră care își manifestă buna lor credință față de inspectorat.

Vlad, prefăcîndu-se a fi ajuns la capătul puterilor, își strigă neputința de a mai suporta asemenea jigniri.

— Domnule ! Onoarea mea nu poate fi pătată decît cu sînge ! Apoi pe un ton grav și aproape în șoaptă, continuă : În nici un caz, cu intrigi.

Rudi știa că punctul nevralgic al lui Toican era atașamentul său față de instituție și, ori de cîte ori voia să-l determine la acceptarea vreunei misiuni nu prea convenabile, îi zgîndărea vanitatea de luptător anticomunist. De data asta, însă, își dădu seama că înțepase prea adînc în sensibilitatea acelei brute.

— Adineauri, cînd am rămas singur cu dumneavoastră, murmură comisarul-șef voiam să vă cer un sfat...

— Vă ascult, îl încurajă inspectorul neliniștit din pricina tonului brusc schimbat.

— Cred... cred că mi l-ați sugerat... Am să demisionez.

Nardeș sări de pe scaun și veni spre el.

— Vă asigur că nici prin minte nu mi-a trecut un asemenea gînd, domnule comisar șef, se precipită inspectorul. Pe urmă nu mai fu capabil să spună nimic, temîndu-se că ar putea pierde un om de valoarea lui Toican. Poate că eu sînt pricina nemulțumirilor dumneavoastră...

— Vă prețuiesc foarte mult, nu sînt supărat pe dumneavoastră personal, ci doar nemulțumit de felul în care v-ați purtat. Mă rog... e punctul meu de vedere, dar înainte să-mi prezint demisia, cred că este de datoria mea să comunic inspectoratului, tot ce știu.

Fericit că Vlad făcuse — cel dintîi — primul pas înapoi, Nardeș se simți dator să răspundă în același mod. Se aplecă spre el, ca și cînd ar fi dorit să-l scutească de un efort prea mare și, cu un interes exagerat, îl invită prietenește să se destăinuie :

— Presupun că este vorba de ceva grav... poate, chiar foarte grav...

Toican nu luă în seamă ostentativa lui schimbare de atitudine și continuă, pe un ton sec, profesional, ca și cînd ar fi redactat un proces verbal :

— Cu o jumătate de oră mai înainte de sosirea dumneavoastră, l-am surprins pe comisarul Mihai Popic raportînd domnului chestor Marius Borcea că eu aș fi acela care l-a prevenit pe comunistul Ion Tudose să se sustragă arestării.

— Interesant ! Interesant ! își manifestă Rudi participarea.

— Ei bine, continuă Toican, am avut noroc ; chiar în clipa în care Popic mă denigra, eu intram pe ușă. Am ripostat pe loc, ordonînd arestarea lui Tudose. Tocmai atunci aflasem unde se ascunde și pentru asta veneam la

Popic să-l ajut. Da da, am avut noroc, fiindcă am putut face dovada bunei mele credințe, imediat.

Spusese toate astea ca și cînd singurul lucru ce-l preocupa era să remarce prin ce primejdie trecuse el, personal, și că numai o întîmplare fericită îl scosese din încurcătură dar, în privința actului prevenirii lui Tudose, nu pomeni absolut nimic. Procedase astfel, cu intenția ca să-l atragă pe Rudi în drumul dorit de el, incitîndu-l să întrebe „Dar pe Tudose... cine să-l fi anunțat ?". Și întrebarea nu întîrzie.

— Totuși... Ion Tudose a fost anunțat, nu ?

— Nu ! De către cine ?

— Trebuie să știi...

— Vă rog să mă iertați. În clipa asta nu, dar... cred că pînă la miezul nopții, voi cunoaște numele trădătorului.

— De ce pînă la miezul nopții, cînd dumneavoastră știți chiar de pe acuma ?

— Bănuiesc... nu sînt sigur...

— Pe cine vreți să acoperiți ?

Aici dorise Vlad s-ajungă ; la clipa aceea hotărîtoare cînd nu de bună voie, ci silit de faptul că onoarea și buna lui credință erau puse în joc și nu-i mai rămînea altceva de făcut decît să dea totul în vileag. Astfel, mărturisirea lui avea să capete greutatea necesară și mai ales prețuirea pe care el o sconta. Îl privi pe inspector cu aerul omului înfrînt, rușinat de recunoașterea acelei stări și, umilindu-se, aproape, declară :

— Cred.. cred că agentul lui Popic, fără știrea lui ; Popic, prin acest agent sau...

— Sau ?

— Popic, însuși l-a prevenit pe Tudose.

O vreme, Rudi măsură biroul, în lung și-n lat, cu pași mărunți, privind covorul. Într-un tîrziu, întorcîndu-se brusc spre Vlad, spuse :

— Domnule Toican, asta ar fi un lucru foarte grav.

Așadar, cu toate strădaniile pe care el le făcuse, jocul lui părea să nu-l fi convins, definitiv pe inspector. În urechile lui Vlad persista să răsune... „*ar fi* un lucru foarte grav". La asta nu se așteptase. Deci, supoziția expusă mai înainte avea nevoie de întăriri. Trebuiau găsite noi argumente ; măcar unul, unul singur, dar convingător. Și bruta aceea, care trăia într-o „continuă și diabolică gimnastică a minții“ cum aprecia domnul chestor Borcea, găsi îndată argumentul :

— Gîndiți-vă la ultima evadare a lui Voicu Ticău.

— Nu văd legătura.

Nici Vlad n-o vedea, iar noul drum avea să fie și mai ocolit decît primul. În mintea lui se și construise acel labirint ale cărui hățișuri aveau să-l poarte spre o înfrîngere dar, imediat după aceea, spre victoria definitivă privind discreditarea bunului domn Mihai Popic.

— Domnule inspector, cea de a doua evadare n-a fost altceva decît o înscenare ordinară, menită să mă discrediteze total și definitiv.

— Credeți ?

Avînd aerul că s-a lăsat prins în intenția celuilalt, șeful brigăzii se înfurie :

— Dar ce altceva pot crede ? Cînd Popic a propus o evadare simulată, eu m-am opus categoric...

— Știu, continuă inspectorul să-l stimuleze la mărturisiri. Eram de față.

— Vă amintiți, desigur, că în ciuda ordinului meu, numai după un sfert de oră șoferul m-a anunțat că-l găsise pe Voicu în port-bagajul mașinii mele. De ce a făcut Popic asta, dacă nu pentru a mă discredita ?

— Poate că exagerați, domnule Toican...

Atunci, Vlad avu revelația că înfrîngerea lui din acel moment se datora unui fapt știut de Rudi și care lui îi scăpase. Reexamină hățișul labirintului pe care-l improvizase și își dădu seama că trebuie să apuce pe un culoar colateral cu acela pe care se angajase.

— Nu, nu exagerez ; poate că am ocolit, fără să-mi dau seama, adevăratul scop urmărit de Popic, un scop mult superior celui de a mă discredita pe mine. O ! Evident, discreditarea mea devenea implicită, dacă Voicu izbutea să scape în modul acela.

— Cunoașteți, deci, un alt motiv ?

— Bineînțeles. Voicu știa că cel mai bun prieten al lui Popic se află depus la penitenciarul Aiud, pentru activitate comunistă : e vorba de un anume...

— Dinu Vanghele ! interveni Nardeș. Bine, dar Dinu Vanghele a fost denunțat chiar de Popic.

„Deci, faptul acesta îl împiedica pe inspector să-l considere drept trădător, pe Popic ?“ își spuse Vlad și, cu glas scăzut, recunoscu :

— Asta... n-am știut-o.

Bucuros de superioritatea dobîndită asupra interlocutorului său, Rudi adăugă :

— Vedeți ! Dacă la ora aceea, cînd l-ați împușcat pe Voicu pentru ca să-l ocrotiți pe Popic, ați fi știut adevărul...

— Hotărît, nu l-aș mai fi împușcat, mărturisi Vlad resemnat, gîndind că abia acum urma să dea marea lovitură. Privea aiurea simulînd o profundă stare de derută, în care l-ar fi adus vestea pe care inspectorul i-o comunicase în legătură cu adevărata relație dintre Popic și Dinu Vanghele. Apoi, după ce consideră că șeful inspectoratului se simțea în culmea satisfacției, murmură :

— Ce-ați zice dacă, în foarte scurtă vreme, ați avea dovada faptului că Popic... l-ar ajuta pe bunul său prieten Dinu Vanghele să evadeze ?

Lovitura căzu ca un trăsnet asupra lui Nardeș. Descumpănit, se ridică și se așeză pe scaun, neizbutind să articuleze nici măcar o silabă. Pe urmă, cînd se mai liniști, întrebă timid :

— Aveți asemenea informații, domnule comisar șef ?

— Da, am.

— Desigur, din cîte vă cunosc sînteți un om de acțiune. Presupun... cred, vreau să cred că ați și luat unele măsuri..

— Da, am luat, confirmă șeful brigăzii, pe un ton șters.

— Perfect !

— Am să-l prind pe Vanghele la cîteva ore după ce va părăsi penitenciarul, îl asigură Vlad.

— Dacă lucrurile se vor întîmpla așa cum spuneți, vă promit, domnule comisar șef, o însemnată, foarte însemnată recompensă din partea Direcțiunii generale a Siguranței statului. Știți... s-ar putea chiar să ni se pară utilă numirea dumneavoastră într-un post mai însemnat...

Pe urmă îi întoarse spatele și, prefăcîndu-se că meditează cu glas tare, nu se putu abține să nu remarce lichelismul și ticăloșia lui Vlad.

— O ! Bacon ! Cîtă dreptate ai avut, spunînd : „Nimeni nu prosperă de-odată decît din greşeala celorlalţi !".

Vlad se sili să nu reacţioneze nechibzuit la obraznica insinuare a interlocutorului său şi, zîmbind, ripostă cu prefăcută nedumerire :

— S-ar putea şi altfel, domnule inspector ?

Lipsa celei mai elementare pudori în a-şi ascunde ticăloşia, atitudinea aceea de brutală recunoaştere a unui cinism fără seamăn, îl cutremură pe Nardeş, făcîndu-l pur şi simplu să se teamă de Vlad ! Şi cum mai întotdeauna frica generează o dorinţă sălbatică de răzbunare, inspectorul nu se putu stăpîni să nu riposteze, la rîndul său, tot ca o mare canalie. Se îndreptă spre uşa care ducea pe coridor şi o deschise brusc. Apoi reveni în mijlocul încăperii şi-i făcu semn lui Vlad să se apropie de el, ca şi cînd numai acel loc îi oferea siguranţa unei desăvîrşite taine, pentru ceea ce avea să spună.

— Ştiţi... mă gîndesc că poate n-ar trebui să vă spun şi, cu toate că nu ştiu bine pentru ce o fac... simt nevoia să vă previn, domnule Toican.

Tonul şi vădita nuanţă de insinuare făceau transparentă ameninţarea ce se ascundea în spatele acelui act de bunăvoinţă. Rudi continuă, aproape în şoaptă :

— Unii dintre colegii dumneavoastră, i-au mărturisit ajutorului meu părerea lor cu privire la sustragerea lui Tudose de la arestare. Colegii aceia, domnule comisar şef, spuneau că dumneavoastră... da, da, chiar dumneavoastră l-aţi fi prevenit pe Tudose. Se sili să rîdă şi-l întrebă : Ar fi nostim, nu ?

Pe un ton cît se putea de firesc, fără nici o urmă de revoltă, Vlad se arătă nedumerit :

— Dar, domnule inspector pentru ce aş fi făcut asta ? Probabil ei bănuiesc că aş fi putut întreprinde treaba asta, pentru ca eu şi nu Popic, să-l prind pe Tudose. Şi izbucni în rîs.

— Asta *deocamdată* nu ştiu, îi curmă Rudi bucuria revelaţiei. Vă rog deci, să reţineţi că am spus *deocamdată* ! Dacă ar fi vorba numai de vanitate profesională... poate că aş fi dispus să gust gluma. Altminteri...

— Altminteri ! ? întrebă Vlad. Altminteri, ce ? Ce vreţi să spuneţi ?

— Nimic altceva decît că altminteri Siguranța statului n-ar fi dispusă să guste... gluma.

Toican izbi cu pumnul în masă, prefăcînd în țăndări cristalul care o acoperea. Situația amenința să ia o întorsătură dintre cele mai grave dacă, după cîteva ciocănituri prevenitoare, ușa nu s-ar fi deschis.

— Dom' șef vă caută o doamnă, anunță timid Ilinca.

— S-aștepte ! strigă șeful.

Altădată, bătrînul gardian s-ar fi făcut imediat nevăzut, dar acum continua să rămînă în ușă.

— N-ai înțeles ? se răsti Vlad. Am spus s-aștepte.

— Păi... mama dumneavoastră ?

Bruta începu s-adune cioburile, grăbindu-se să le-arunce în coșul de hîrtii. Părea să fi uitat și de furia care-l cuprinsese doar cu cîteva secunde mai înainte și de acela care i-o provocase. Punea grăbit scaunele în ordine și bîiguia :

— Imediat... imediat moșule. Imediat...

Dîndu-și seama că nu mai avea cu cine să discute și, mai ales, că prezența lui nu era de loc dorită, Rudi se îndreptă spre ușă.

Ilinca părăsi, grăbit, biroul.

— Mi-ați promis că pînă la miezul nopții veți afla cine l-a informat pe Ion Tudose. Aștept, spuse inspectorul și deschise ușa, vrînd să iasă dar, în prag, se întîlni cu mama lui Vlad. Cu o politețe exagerată, făcu un pas înapoi și înclinîndu-se, așteptă ca ea să intre. Pe urmă dispăru.

— Sărut mîna, mamă ! izbuti Vlad să spună, stingherit și emoționat.

Bătrîna nu-i răspunse. Privea încăperea cu niște ochi care nu trădau decît un dispreț covîrșitor și lui nu-i scăpă asta.

— Mă bucur... mă bucur că te văd.

— Ce tot spui ? se-ntoarse bătrîna spre el și-i zîmbi batjocoritor. Se vede că politețile astea le-ai învățat prin saloanele mărimilor cu care te-ai adunat.

— N-am spus nimic altceva mamă, decît că mă bucur...

— Îmi pare bine.

Se apropie de ea și, abia atingîndu-i paltonul sărăcăcios, începu s-o șteargă de zăpadă. De fapt recursese la trucul acela pentru ca s-o poată mîngîia. Mişcările lui păreau liniştite ca nişte lacrimi care se preling încet, într-o mare durere.

— Mamă !

— Ce vrei ? răspunse ea, încruntîndu-se :

— Să-i spun gardianului să ne aducă două cafele.

— Şi trei şnapsuri, dar să-l cheme şi pe spălăcitul ăla de-a plecat de la tine.

— Iar mă certi... Mă vezi atîta de puţin şi cu toate astea... de cîte ori mă vezi, mă certi.

— Mă tem că nu mai e mult, pînă o să te şi blestem.

El continua s-o mîngîie, prefăcîndu-se că îl preocupa acelaşi scuturat al zăpezii de pe palton. Bătrîna observă că mîna lui sîngera. I-o prinse în palmele ei osoase, mîngîindu-i-o.

— Mînuţa, mamă ! Ce-ai păţit ?

— Aa ! Nimic, nimic ; uite, s-a crăpat sticla de pe birou şi... aşa... fără să bag de seamă, m-am tăiat.

Pe urmă se duse zorit spre uşa care rămăsese întredeschisă şi vru să-l strige pe Ilinca dar se opri la gîndul că mama refuzase cafeaua oferită de el. Reveni lîngă ea şi, crezînd că mînia îi fusese risipită de îngrijorarea manifestată mai înainte, apucă un scaun.

— Şezi mamă, şi spune-mi ce vînt te-aduce ?

— Bunătatea ta.

Aşadar, mînia ei persista şi asta făcu să-l arunce din nou, în marea lui deznădejde. Atunci, disperat pentru că nu mai ştia ce să facă, alergă spre uşă şi strigă :

— Ilincaaa !

— La ce-l chemi ?

— Să ne aducă ceai... sau cafea.

— Mai bine s-o aducă pe Olga Tudose, spuse ea privindu-l încruntată.

El tresări şi îşi plecă ochii, iar maică-sa continuă :

— O să te sfîşie lumea, ziua-n amiază mare.

— Îmi fac datoria.

— Datorie ? întrebă ea aşezîndu-se pe un scaun. De hingher, poate ; de călău. Acu', văd că ai început să arestezi şi copiii oamenilor... Nu-ţi este de ajuns că le stîlceşti părinţii-n bătăi, că-i schilodeşti, şi-i laşi pe drumuri. Toată lumea ştie că tu l-ai omorît pe băiatul ăla, pe Voicu ; tot orașul știe că l-ai schingiuit pe domnul profesor. Orza, care ți-a deschis gustul pentru carte și te-a trimis la cele mai mari școli.. Ei, dar acu' de ! Ești mare șef ! Hingher șef ! Călău șef !

— Mamă ! Am și eu un suflet...

— Tu ! Tu ! ?

Apoi, coborînd tonul pînă aproape de șoaptă, își continuă rechizitoriul :

— Nuu... tu nu mai ai suflet, de cînd a murit tat-tu. Sau pe vremea aia, credeam eu că ai suflet.

Se ridică de pe scaun și veni spre el. Îi ridică bărbia și-l sili s-o privească.

— Cînd te-am întrebat ce vrei să-ți opresc de la tata, cînd i-am vîndut lucrurile ca să-ți cumpăr ție cursuri pentru facultate, ții minte ce mi-ai răspuns ? „Tesla și cleștele de cuie“. Se vede că încă de pe atunci te gîndeai cum să le folosești în meseria asta.

— Mamă ! Măicuță ! Încetează ! Te rog... te rog...

— Lasă măcar copiii oamenilor în pace ! Și-așa nu mai trece nimeni prin fața porții mele ; nici la colinde barem...

— Știu, mamă. Știu...

— Nici preotul, la zi-ntîi, nu-mi mai calcă pragul.

— Da, mamă... știu... știu...

— Lumea nu-mi mai dă bună-ziua ; vorbă din gura oamenilor nu mai aud.

Lipsit de vlagă și de argumente, conștient că de pe urma lui se născuseră acele mărunte dar grave neplăceri, spuse pe un ton revoltător de sigur :

— Or să-ți dea bună ziua, cu toții ; or să se descopere dinaintea ta și-or să-ți dea bună-ziua, înclinîndu-se pînă la pămînt.

Asta o idignă pe bătrînă, într-o asemenea măsură, încît îi strigă batjocoritor :

— Sînt sigură, dar... numai dacă ai să-i convingi tu, scoțîndu-le ochii și dinții, cu cleștele și tesla cu care te-a hrănit tat-tu.

Bruta sări de pe scaun și, cu pumnii strînși ridică brațele spre tavan :

— Ajungeee !

Bătrîna îl privi uluită cîteva clipe, după care îl pălmui.

El rămase împietrit. Îi căută privirea vrînd să afle ce se petrecuse acolo, în adîncul sufletului ei. Brațele lui coborîră din înaltul furiei în adîncul nedumeririi în care-l azvîrlise palma aceea.

— Să nu zbieri la mine ! spuse ea.

— Mamă, tu... tu nu m-ai bătut niciodată !

Vădit stingherită, ea își reluă locul pe scaun.

— Nu...

— Dar dacă ai făcut-o, înseamnă că ai ajuns să mă urăști...

— Nu, nu te urăsc.

Apoi, izbucni în plîns și-i mărturisi :

— Nu te urăsc, dar mă doare sufletul pentru tine.

— Mă minți ; nu poți bate un om fără să-l urăști.

Ea încetă brusc să mai plîngă. Nimeni nu-i spusese, niciodată, că ar fi mințit și învinuirea aceea brutală, directă, o făcu să-și piardă cumpătul.

— Tu îmi vorbești așa, băiete ? Adică, tu îi urăști pe toți cei pe care-i stîlcești în bătăi ?

Își dădea seama că nu-i putea răspunde, decît „da", însă nu izbuti s-o facă imediat.

— Și pe fetița lui Tudose o urăști ?

— Da, mamă.

— De ce n-o urăști mai bine pe tîrfa aia de Ela Rovan, care se-ntinde cu toți ?

Veni lîngă ea și, tremurînd de mînie, murmură :

— Nu... nu-i așa cum se vorbește.

— Ce tot spui ? Te pomenești că umblă cu tine, noaptea, prin cîrciumi, vă îmbătați, vă sărutați ziua-n amiaza, mare, în plină stradă, și vrei să cred că-i domnișoară.

— Da, mamă ; este !

Tăcură o vreme, apoi el schimbă vorba :

— Mi-e așa dor de casă... de patul meu... și-atît de mult mă doare că nu mai stăm împreună... Ce face Cojoc ?

— Latră ! Ce să facă ? Latră...

— Oo ! Dac-ai știi ce dor mi-e și de Cojoc !

— Și lui de tine. Seara, mai ales cînd bate vîntul ori viscolește, urlă de parcă ar vesti moartea cuiva. Știi... cum nu te am decît pe tine, mi se sfîșie inima... Știi tu... Atunci dau fuga la băcănia lui Cernat, și-l chem la telefon pe Ilinca.

Vlad sări în picioare.

— Cum ? Îi telefonezi lui Ilinca și mie, nu ?

— Da, îl înfruntă bătrîna. Pe urmă dacă aflu că nu ți s-a întîmplat nimic, mă liniştesc. Vin repede acasă de parcă, te-aş aştepta...

— Mamă... o să treacă... o să treacă, toate astea și... iar o să fim împreună. Te-am rugat să te muți la mine, dar dumneata nu vrei și nici acasă nu mă primești... Mamă ! Ştii ce trist încep toate zilele pentru mine ?

Bătrîna se ridică și-i veni în față.

— Și pentru mine ; cînd mă trezesc și-mi dau seama ce-ai ajuns, îmi vine să te blestem.

— Nu merit.

— Poate... poate, bîigui ea ; poate că nu meriți... Dar pe fata lui Tudose trebuie... *trebuie* s-o chinuiți, voi ?

— Nu... sigur că nu ; îți promit că n-o s-o chinuie nimeni.

Ea îi apucă reverele hainei și țintuindu-l cu privirea, îi porunci :

— Dă-i drumul, Olguței !

Vlad își îndreptă privirea, undeva, pe de-asupra umerilor ei și murmură abia perceptibil :

— Așaaa... imediat ?

— Dar cînd ? insistă ea. Peste cîteva săptămîni... luni...

Uşa ce ducea spre coridorul de serviciu și spre care Vlad stătea cu spatele, se deschise ; neobservat de cei doi, chestorul Borcea apăru în prag.

— Răspunde ! strigă bătrîna. Cînd o să-i dai drumul, Olguței ? Ei ! Ştiu eu... Dac-ar avea banii familiei Rovan, poate ți-ar fi dat inima brînci ; de ! Ce-ai zice dac-ar încropi și ei, ceva acolo ? Te-ai mulțumi și cu mai puțin ? Hai ? Măcar pentru fetiță.

— Termină odată cu mila asta stupidă pentru copiii comuniştilor ! zise Vlad zmulgîndu-i mîinile de pe reverele hainei sale. Spune-le țațelor dumitale că atunci cînd este vorba despre Siguranța țării, nu cunosc nici prieteni, nici rude și nici pe dumneata. Afară !

Năucită, bătrîna se strecură pe lîngă chestor, ieșind din birou, cu spatele.

Îngrozit de ticăloșia brutei, Marius Borcea vru să se retragă dar, își spuse că trebuie să-și manifeste, în vreun fel, înțelegerea pentru starea în care se afla intransigentul lui subordonat. Se apropie de Vlad și bătîndu-l pe umăr, căută să-o consoleze.

— Ce să-i faci, Toicane. Crezi că nevastă-mea nu mai pune cîte-o vorbă pentru... te-miri-cine ?

— Şi ? Şi, cum procedați ?

Inspectorul îi întoarse spatele, vrînd să sublinieze puțina importanță pe care o acorda intervențiilor.

— Cum procedez ? Simplu ! Îi promit, și-mi văd de treabă.

Vlad se crispă :

— Ei... cu mama nu merge... Mama... e mama !

Capitolul V

FURTUL

Toican rămăsese, pînă noaptea tîrziu, la brigadă. Își oprise toți subalternii, dîndu-le diferite misiuni. Organiză capcane, posturi de observare și de pîndă, în oraş şi prin împrejurimi. Marcă cu oameni de nădejde toate punctele obligatorii de trecere pentru o eventuală pătrundere în oraș, a lui Dinu Vanghele. Pe la ora două, unul dintre cei mai buni detectivi îi raportă că evadatul Dinu Vanghele avea să sosească pe la orele șaisprezece în orașul lor, urmînd să fie întîmpinat într-un anume punct periferic de un grup de ilegaliști. Ceea ce detectivul nu aflase încă, era locul întîlnirii. Îndată ce primi această știre, Vlad porunci secretarului brigăzii să comunice că starea de alarmă avea să continue pînă la prinderea lui Vanghele. Pe urmă își îmbrăcă paltonul și plecă. În ușă se izbi de bătrînul gardian care ațipise pe scaun. Ilinca tresări speriat, la gîndul că bruta s-ar fi putut mînia, dar spre surprinderea lui, Vlad îi spuse domol :

— Să mă ierți, moșule. M-am luat cu treburile și am uitat să te trimit acasă.

Bătrînul, buimac de somn, crezu că vorbele acelea erau preludiul unei batjocuri. Sări în picioare, luă poziția de drepți și bîigui :

— Ba dumneavoastră să iertați.

— O să te ducă șoferul acasă. Eu plec pe jos.

— E viscol, dom' șef, urgie, nu alta ! N-aș mai pleca...

— Bine... cum vrei... Noapte bună !

Apartamentul luxos în care Vlad trăia ca un pustnic, îl întîmpină rece și trist. Toți pereții erau încărcați cu fotografii frumos înrămate ale părinților săi. De obicei, ochii celor din fotografii îl priveau cu bunătate sau măcar cu îngăduință. În noaptea aceea însă, căută să se sustragă acelor priviri cărora părea că nimic nu le scăpă, dar nu izbuti asta decît pentru foarte scurtă vreme. Ochii îi alunecară spre cei ai tatălui. Dulgherul avusese o privire veselă și tot așa o arăta și poza. În noaptea aceea, însă, ochii tatălui îi părură triști. Își aminti că în copilărie, o mătușă a lui, privind fotografia cuiva care murise, a spus : „Cu timpul, ochii morților se întristează". Dar gîndul acela n-avea să-l elibereze ; ochii dulgherului nu exprimau tristețe, ci mustrare. Șopti : „Tată ! N-am vrut ! N-am vrut ! Și tu știi asta !".

Se-ntoarse brusc și plecă de-acasă.

Era aproape patru, în zori, cînd ajunse în fața unei case modeste. După o ezitare de cîteva clipe, bătu la fereastra dinspre stradă. Imediat după aceea, avu impresia că dincolo de lințoliul negru al camuflajului se aprinsese o luminiță. Mai așteptă cîteva secunde și bătu din nou. Cineva stinse luminița și dădu perdeaua la o parte.

— Cine poftește ? se auzi glasul unui bătrîn.

— Eu ! Eu, domnule doctor.

— Euu ! ? Asta nu-i un nume, domnule dragă.

— Vlad ! Vlad Toican !

Bătrînul se retrase de la fereastră și se grăbi să-i deschidă, iar cînd teroarea orașului îi trecu pragul, murmură resemnat :

— Eiii... odată și-odată, trebuia să ne sosească și nouă rîndul. Pe urmă, se îndreptă spre camera alăturată și strigă : Rebeca !

— Da, tată, se auzi glasul stins al soției doctorului.

— Hai ! Scoală-te ! Pe urmă, îi spuse lui Vlad : Să poftească și domnii ceilalți... E-așa o vreme ! De ce să răcească ?

Vlad se grăbi să-i explice :

— Cine să mai vină ? Sînt singur... singur.

— Atunci, poate ne dați răgaz să ne adunăm cîteva haine mai groase.

— Dom' ne doctor ! șopti Vlad, gîtuit de emoția pe care i-o provocase resemnarea bătrînului. Am venit... am venit pentru... cu totul altceva. Mama... mama se simte foarte rău.

— Așa ? Și ce are ?

— Nu știu. Cred...

— Și de ce crezi că se simte rău și nu bine ?

Vlad își întoarse privirile spre un colț al încăperii și nu-i răspunse.

— Înțeleg, înțeleg... Ai supărat-o.

— Trebuie s-o vedeți imediat.

— Trebuie ?

— Vă rog... vă cer... Cum să vă spun ?

— Nu tonul mă supără, zîmbi trist doctorul, ci faptul că nu pot să mă duc la un pacient arian.

— De ce ?

— Simplu, domnule ; pentru că eu nu sînt arian.

— Dar sînteți medic.

— Așa ar trebui să fie ; tot așa cum pentru dumneata, e totuna dacă schingiuiești un arian sau un nearian, la fel ar trebui ca și eu să vindec, deopotrivă, pe arieni și nearieni ; numai că legea pe dumneata te lasă, iar pe mine nu.

— Domnule doctor... vă garantez că nu o să aveți de suportat nici o consecință.

Medicul zîmbi ironic.

— Cred și eu... Cine-ar îndrăzni să se pună rău tocmai cu dumneavoastră ?

— Vă rog... pentru mama.

— Fii sigur, numai pentru ea... Acum, stai cu spatele ; vreau să mă îmbrac !

După o tăcere nu prea îndelungată, rușinat de gîndul la cele ce avea să-i spună, Vlad i se adresă aproape șoptind :

— Domnule doctor... Să nu-i spuneți că eu v-am trimis.

— N-am să-i spun ; dacă nu vrei, n-am să-i spun.

— Nici să nu-i pomeniți de mine ; asta ar irita-o...

— Cred și eu... Așa un copil bun... Ascultă, domnule comisar șef ! Dacă eu n-am să-i spun cine m-a trimis, mama matale n-o să creadă că sînt nebun ? Ce-o să zică, văzîndu-mă la patru dimineața, în vizită ? O să zică, pur și simplu că doctorul Marcel Bril a înnebunit. Așa o să zică. Dar, mă rog, am să văd eu, la fața locului. Și-acum, haide ! Ce-ai de gînd ? Aștepți aici sau vii mai tîrziu ?

— N-ați vrea să treceți pe la mine... nu, nu acasă, la chestură ; trebuie să mă duc, neapărat. Altminteri...

— Nu ; să nu te superi, știu că de-acolo ne vin toate bucuriile, și liniștea și siguranța zilei de mîine, dar mie personal îmi este destul că te-am văzut pe mata. Zău ! Mă mulțumesc și cu-atîta.

Îl privi atent și, observîndu-i îngrijorarea, i se făcu milă de el.

— Du-te liniștit ; am să-ți telefonez.

Vlad reveni la brigadă.

Ilinca moțăia pe același scaun și nu-l auzi cînd trecu pe lîngă el.

În birou era foarte cald.

Fără să se dezbrace, Vlad se așeză la birou. Îi atrase atenția un bilet. Recunoscu scrisul ; era a lui Ilinca. Citi biletul în grabă : „Dom'ne șef, poate că eu m-oi duce puțin pe-acasă mai înspre ziuă, da să știți că dom' profesor Gorun i-a spus lu dom șef de arest că să-l scoață la dumneavoastră la raport de cum veniți. Da să nu-l scoateți pînă ce nu vă dau beletu. Să trăiți, gardian Ilinca." O vreme, se tot gîndi la ceea ce ar putea să-i comunice bătrînul, dar nu se-ndură să-l trezească pe gardian. Pe urmă, își lăsă capul pe masa de lucru și adormi.

Ilinca, trezindu-se, intră în birou cu gîndul să facă puțină ordine și mai ales să aerisească încăperea, dar văzîndu-l pe Vlad doborît de oboseală, își spuse că mai înainte de toate trebuia să-i aducă o cafea. După cîteva minute reveni cu o tavă pe care se găseau două portocale, o ceașcă mare cu cafea și cîteva felii de pîine prăjită.

— Dom' șef, șopti bătrînul.

Vlad sări de pe scaun :

— Ce vrei ?

Ilinca scăpă tava din mîini. Abia atunci își dădu Vlad seama ce se petrece. Veni lîngă Ilinca și-i cuprinse umerii.

— Moșule ! De ce dracu vă temeți, cu toții, de mine ? Moșule... să știi că nu sînt mai rău decît alții...

— Poate... poate, dom' șef...

— Hai... nu te mai preface ; știu eu că nu crezi o iotă din acest „poate" al dumitale.

Ilinca își plecă ochii, neputînd să mintă, în ciuda fricii pe care i-o inspira bruta. Pe urmă, bîigui :

— Mă duc să iau o cîrpă... și... și să iertați.

Glasul lui trăda atîta spaimă, încît Vlad îi cuprinse iar umerii :

— Nu-i nevoie... Lasă-l dracului de covor. Ești.... ești bătrîn și...

— Sînt bătrîn, dom' ne șef, dar la pensie abia la toamnă mă scoate... Lăsați-mă pînă la toamnă !

— Moșule ! strigă Vlad, nu m-ai înțeles ; nu te dau afară, nu te concediez. Am vrut să spun că nici un bătrîn nu trebuie să muncească așa pînă cade în brînci sau răpus de boală. Asta am vrut să spun. Și-apoi, astăzi... e ziua dumitale... La mulți ani !

Gardianul se înclină :

— Mulțumesc

— Hai, moșule, cere-mi ceva. Ceva care ar putea să te bucure și poate chiar să-ți amintească despre mine cu plăcere.

Cu privirea ațintită undeva în gol, agățată parcă de o nădejde care avea să-i dea curajul trebuincios celor ce avea să spună, bătrînul murmură :

— O singură dată v-am cerut ceva...

— Cînd ?

— Atunci cînd v-am rugat să-l lăsați în viață pe Voicu Ticău.

— Ce vrei să spui ? Că nu-i de demnitatea ta să primești nimic de la un om ca mine ? Hai ! Umilește-mă mai departe ! Compară-mă cu netrebnicul ăla de Popic și strigă-mi în față : „Bate dar nu omoară !" Crezi că am uitat ? Ah ! Cît te invidiez, domnule Popic, pentru liniștea ta ! Cît te invidiez ! Se întoarse brusc spre bătrîn : Am spus vreo prostie ? Vreun neadevăr ? Nu-i normal să-l invidiez pe „prietenul“ Popic? Hai? Parcă așa i se spune printre comuniști!?

Oftă prelung și se trînti pe un fotoliu. Apoi, pe un ton care nici nu se silea s-ascundă ironia, șopti bătrînului, prefăcîndu-se că-i împărtășește o mare taină:

— Uite! Vreau să mă schimb, să devin și eu un om de treabă, așa... ca „bunul domn Mihai“... Spune-le celor de la arest că am poruncit ca mîncarea mea de dimineață să fie împărțită lui Tudose și fiicei sale. Ai înțeles?

— Da, răspunse nedumerit, Ilinca.

— Ssst! făcu Vlad, lipindu-și arătătorul mîinii drepte, de buze. Să nu afle nimeni...

— Dar...

— Ce? Ce mai vrei? Nu-ți este limpede?

— Asta... da; însă... mă socoteam și eu, ca omul: or putea, ei doi, să mănînce opt ouă, trei fripturi și două kile de lapte?

— Gata... Poți pleca!

— Domn' șef! Beletu'...

Vlad își aminti și-i făcu semn să i-l predea, iar gardianul se conformă de-ndată și vru să plece.

— Stai! Poate că omul așteaptă răspuns.

Ilinca rămase pe loc și Vlad citi: „Un arestat, aproape inconștient a vorbit despre aducerea unor importante fonduri pentru „Ajutorul roșu“ de la Galați, astăzi, orele șaisprezece“.

— Moșule... ți-o fi spus să predai biletul domnului comisar Popic.

— Chiar așa...

— Atunci?

— Păi... dacă dom' comisar nu era la birou?

Vlad se ridică de pe fotoliu și veni foarte aproape de el.

— Ilinca! Eu zic să mai aștepți... și să-i dai biletul ăsta domnului Popic.

După ce îi restitui mesajul scris de Gorun, Vlad adăugă:

— Caută să-i dai biletul cînd or mai fii și alții de față. Lui îi place să se mîndrească cu astfel de informații de la agenții lui...

— Foarte bine, dom' şef. Aşa gîndeam şi eu că se cuvine.

— Moşule ! Nimeni nu trebuie să ştie că noi doi am citit biletul trimis de Gorun domnului Popic !

Fidel gîndurilor sale şi impresionat de complicitatea prietenoasă a brutei, Ilinca îl aprobă :

— Fiţi liniştit ! Atîta lucru mă duce şi pe mine capul. Şi-apoi... nici n-ar fi frumos...

— Bravo ! Mă bizui pe dumneata.

Îndată ce rămase singur, Vlad începu să se plimbe agitat prin birou, privindu-şi mecanic ceasul, fără să reţină ce oră era. La un moment dat se opri în dreptul ferestrei şi văzu că afară se luminase de ziuă. Trase perdelele de camuflaj şi privi strada. Se întrebă de ce nu-i telefonase doctorul Bril. Pe urmă îşi aminti că doctorul nu mai avea telefon acasă şi se gîndi că, probabil, aştepta să se deschidă vreo prăvălie de unde ar fi putut să-l cheme. Se simţea îngrozitor de singur şi aşteptarea îl chinuia cumplit. Căută să se liniştească, spunîndu-şi că tulburarea lui de astă-noapte n-avea nici un temei şi că tot zbuciumul prin care trecuse şi mai trecea încă, nu putea avea altă explicaţie decît permanenta lui surescitare nervoasă. „La urma urmei, n-am şi... nici n-aveam vreun motiv care să mă neliniştească. Ce dracu m-o fi găsit să-l scol pe om în puterea nopţii şi să-i dau emoţii ? O presimţire ca oricare alta..“ îşi spuse el, dar, imediat îşi aminti că deşi el nu-i mărturisise pricina îngrijorării, bătrînului nu-i fusese greu să diagnosticheze : „Ai supărat-o !“. Va să zică, îngrijorarea lui avea un temei. Aşadar, de pe urma unei supărări boala ei de inimă s-ar fi putut agrava... Bril, care-i cunoştea boala, dăduse importanţa cuvenită acelei stări despre care spusese „nici nu-i de mirare, cu-aşa un copil bun“...

În sfîrşit, soneria se făcu auzită. Fără să privească măcar pe unde calcă, bruta se repezi la telefon. Ridică receptorul şi, emoţionat, abia putu să rostească :

— Allo... Allo, da ?

— Domnul Toican ?

Recunoscu timbrul glasului uşor tărăgănat ; era Bril.

— Da, da, domnule doctor.

— M-ai întrebat dacă-i este rău... Ce să-ți răspund ? O minciună ?

— Nu, sigur că nu...

— Atunci îți răspund : prea bine, nu-i.

— Dar... nici prea rău... Nu-i așa ? Nici prea rău.

— În orice caz, așa bolnavă, tot inima ei e mai bună ca a dumitale.

— Asta înseamnă că nu-i tocmai rău...

— Ba, rău este ; nu este foarte rău... și asta încă e bine.

— Pot s-o văd ? Dumneavoastră ce spuneți ?

— Eu ? Ce să spun ? Iată, dacă trebuie să spun ceva, atunci spun „să ferească Dumnezeu să treceți pe-acolo !“.

— Ați încercat să-i vorbiți despre mine ?

— Dumneata vorbești serios ?

— Da... foarte serios...

— Atunci eu sînt nebun și te rog să mă ocolești. Auzi ! Vine la mine și mă roagă să nu care cumva să-i pomenesc de el și... și p-ormă, se supără că n-am făcut exact pe dos ! Ei, află domnule Toican că așa am și procedat : pe dos.

— Și ?

— Și ? ! Nu vrea s-audă de mata. Dacă... spre seară.., cu ajutorul lui Dumnezeu, o să-i fie ceva mai bine, iar am să-i spun.

— Credeți că... ?

Întrebarea suna atîta de disperat, încît Bril îl certă :

— Ascultă ! Dacă ai să te mai zbuciumi atîta, vreau să-ți spun că, pentru dumneata personal, nu știu dac-am să mă grăbesc chiar așa tare și, și mai ales nici nu vreau să mă gîndesc la o vizită, fie ea și medicală, acolo, în instituție. Fii cuminte. Pe la cinci după masă am s-o văd iar și am să-ți telefonez. Respectele mele !

Își aprinse o țigară și plecă spre fereastră. Era ora la care funcționarii chesturii veneau la serviciu.

Își aminti de informația lui Gorun privind aducerea de la Galați a unor importante fonduri pentru „Ajutorul Roșu“. Reveni la birou și imaginația lui „diabolică“, cum o numea chestorul Marius Borcea, începu să lucreze febril. După cîteva minute îl strigă pe Ilinca și, îndată ce bătrînul apăru, îl întrebă :

— Țiganul ăla... unde-i ?

— Aici dom' șef. Pe coridor...

— Adu-l imediat la mine.

Urmă un hîrîit prelung, ca și cînd cineva ar fi tîrît o mobilă. Apoi, țiganul apăru în prag, purtînd o ladă de lustragiu, supraîncărcată cu perii, cutii și borcane de cremă, pe care părea că abia o putea duce.

— Aici, aici e băiatu' ! Ce-ai cu el, pupa-ți-aș talpa ?

Ilinca se retrase, rîzînd, în timp ce Vlad examina consternat, bogăția bucăților de oglindă care garniseau lada lui Titi.

— Ce-i cu dulapul ăsta, mă ?

— Eteee ! Așa mă plimb eu cu el ca matale cu geanta ; numai că, de ! eu n-am mașină...

Vlad nu dorea să-l supere, mai ales că avea de gînd să-l transforme într-un important pion pentru jocul pe care urma să-l înceapă.

— E grea, așa-i ?

— Grea de tot.

— Dar de frumoasă... e frumoasă...

— Așa-i ? se bucură Titi și puse lădița și scăunelul pe parchet. Apoi își înălță capul și căută privirea celuilalt.

— Ce este ? Ce-ai tu pe suflet și ți-e teamă să-mi spui ?

Lustragiul veni foarte aproape de Vlad și după ce-și împreună mîinile ca pentru rugăciune, spuse, în șoaptă :

— Stăpîne ! Să nu te superi că eu, Titi-țiganul o fac pe boierul cu matale, da' sufletu' ăsta-l meu, așa mi-a zis că trebe să fac.

Își desfăcu haina căpătată de la Vlad și pe care o folosea drept palton ; pe urmă își descheie cămașa și scoase din sîn un pachețel. Desfășură foița și după ce dădu la iveală o cravată pe care se găseau toate culorile din lume, i-o oferi, privindu-l cu mîndrie.

Vlad era gata să rîdă, dar privirea încrezătoare a țiganului îl emoționă.

— Și... și pentru ce mi-o dai ?

— Cadou ! Na ! Pe degeaba...

— Mă mituiești ?

Celălalt îi înfruntă privirea și ripostă indignat :

— Adicătelea... îți dau șpagă ? Dac-atîta-i înțeles, păcat de cartea pe care ai învățat-o. Auzi ? Păcat ! Acuma ... poți să-mi faci ce vrei.

Se-ntoarse cu fața în altă parte și își șterse o lacrimă.

— Ai merita să te deportez, spuse Vlad.

— Debordează-mă !

Era atîta tristețe în resemnarea lustragiului, încît Vlad veni înaintea lui și-l întreabă răstit :

— Bă ! Ție nu-ți este frică de mine ?

— Nu, stăpîne.

— Cum așa ? Aici toți se tem de mine. Tot orașul !

— Hapăi... e proşti, d-aia !

Derutat de încrederea mărturisită de țigan, Vlad se-ndreptă spre fereastră și, privind strada, continuă să-l întrebe :

— Şi tu... eşti deştept ? D-aia nu ți-e frică ?

Țiganul se repezi spre el și-i sărută mîneca hainei.

— Eu, așa zic... Cum Dumnezeu să-ți fie teamă de ăla care te-a mai născut odată ? Că asta-i făcut matale pentru mine și ai mei ; așa a zis și țiganca mea !

Făcu un gest spre cravata rămasă pe colțul mesei.

— Hai, stăpîne ! Ia-o ! Ea ți-a ales-o !

Cu mîini nesigure și fără să-l privească, Vlad luă cravata. O întinse, o examină cu atenție de parcă abia atunci ar fi văzut-o și murmură :

— Mulțumesc... Și ție și soției tale... Vă mulțumesc !

Se ridică, își scoase cravata lui elegantă și, privindu-se cu grijă în oglindă, și-o puse pe aceea al cărei colorit ar fi făcut invidios pînă și pe cel mai rar papagal.

Izbucnind în lacrimi, țiganul exclamă :

— Vai, stăpîne ! De-ai ști ce te aranjeazăăăă !...

Îl sili să se așeze, la loc pe fotoliu. Apoi își aduse, grăbit, lădița și scăunelul, lîngă picioarele lui.

— Acumaaa... să-ți fac un lustru, ce nu s-a dovedit !

Precipitat, îi ridică un picior și după ce i-l sprijini pe suportul lădiței, îi strecură niște apărători din carton, între pantofi și ciorapi.

Într-un tîrziu, Vlad îl întrebă, ca din întîmplare :

— Ascultă-mă ! Tu... ai furat vreodată din tren ?

Țiganul răspunse firesc, continuîndu-și lucrul.

— No... Din tren, no ; din tramvai.

— Dar... n-ai vrea să-ncerci ?

— Ferească Dumnezeu !

„Stăpînul“ își privi ceasul și se încruntă.

— Măi Titi, vreau să mă-nsor...

Țiganul își ridică privirea spre el și mîinile sale se opriră, cu periile sprijinite pe pantoful clientului. După cîteva clipe răspunse pe un ton grav, acordînd toată seriozitatea cuvenită acelei confidențe :

— Bravo ! Asta-i foarte bine !

Polițistul oftă și-i răspunse cu tristețe :

— Dar... n-am bani.

Lustragiul zîmbi stingherit și murmură pe un ton care trăda, din plin, o sinceră părere de rău.

— Păi... de unde bani ?

Privindu-l cu oarecare indiferență, Vlad îi răspunse :

— Știi ! M-am gîndit la felul în care ți-ai mai procurat tu bani, uneori, și... mi-am zis: „Ce-ar fi să furi și pentru mine ?“

Titi nu știa ce să creadă. La început, își spuse că binefăcătorul său făcuse o glumă dar, imediat după aceea, seriozitatea tonului pe care i se făcuse propunerea, îl determină să considere că Vlad dorea să-l încerce. În cele din urmă socoti că mult mai bine decît să continue cu presupunerile, era să-l întrebe direct.

— Vorbești serios, stăpîne ?

— Da.

— Ai matale nevoie de pricină, ca să mă priponești ?

— Nu.

— Atuncea ? Atuncea de ce mă pui să fur ?

Era atîta disperare în privirile țiganului, încît Vlad nu i le mai putu înfrunta și, fără să se mai uite la el, continuă, dur :

— Te-am ajutat ; acuma e rîndul tău.

— Nu, gemu Titi. Nu mai vreau să fur.

— O singură dată, răsună glasul polițistului, ca o poruncă.

— Pentru sufletul matale, fac orice... Dacă-i pentru sufletul matale...

— Pentru sufletul meu !

— E bani mulți ?

— Mulți...

— Și... n-o să plîngă nimeni după ei ?

— Nu...

Titi sări în picioare și, silindu-se să pară cît mai vesel, îi întinse mîna, strigînd :

— Bate palma ! S-a făcut !

Polițistul îi dădu mîna și-atunci țiganul ură :

— Să ne trăiască dușmanii ! Nu dă alta... dar, ca să ne vază fericiți !

Rîseră amîndoi. Pe urmă, Vlad îi dădu instrucțiuni precise.

— Mașina mea o să te ducă pînă la a doua gară. Acolo aștepți acceleratul 501, care vine de la Galați. Te urci în ultimul vagon de clasa a treia și în primul compartiment, pe locul de lîngă ușă, ai să vezi un băiat oacheș și slăbuț... cam ca tine. Te uiți lung la el și cînd vezi că începe să te privească mai atent, îl întrebi : „Ți-e foame ?“ Dacă se ridică și pleacă, n-aștepți prea mult ; îi umfli valiza pe care el o s-o lase pe banchetă și... vira.

— Și dacă iese cu șucăr ?

— Dacă iese, răspund eu.

— Doamne, exclamă Titi, închinîndu-se : dac-aveam eu un vînzător de ponturi ca matale, azi eram om-făcut.

Vlad îi dădu un teanc de bani și țiganul se grăbi să-i bage în buzunar.

— Mă, ți-am dat banii ăștia ca să-ți plătești biletul de tren.

— Aole ! Da’ eu n-am servit belet, niciodată...

— Atunci... pentru amendă.

— Și... „maimuța“ unde-o îngrop ?

— Nu-ngropi nimic ; aduci valiza aici, dar... nici mai devreme, nici mai tîrziu de ora patru după masă.

— Chiar dacă mai e și alții de fată ?

— Chiar.

Vlad se îndreptă spre ușa care ducea pe coridorul de serviciu și-l strigă pe Ilinca poruncindu-i să-l cheme pe șofer.

— E-aici, pe coridor, dom’ne șef, se grăbi bătrînul să se arate prompt.

Cum intră Vasile, Vlad îi și ordonă :

— Îl duci pe lustragiul ăsta, unde ți-am spus !

— Înțeles !

— Caută s-ajungi înapoi, pînă-n trei ore.

Vasile își privi ceasul.

— Chiar mai de vreme.

— Cînd te-ntorci, treci pe la domnul profesor Orza și-i spui că aștept telefonul lui, exact la ora cincisprezece și patruzeci.

— Da, dom'șef.

Vlad se ridică în picioare și-i măsură cu privirea pe amîndoi. Pe urmă le ură drum bun și făcu un gest în semn că puteau pleca.

Capitolul VI

TRĂDĂTORUL

Vestea evadării lui Dinu Vanghele din penitenciarul Aiud l-a neliniștit profund pe comisarul Mihai Popic. Abia sosise din teren cînd, intrînd în biroul său, îl găsi pe chestor.

Borcea îl aștepta de cîteva ore. La Toican nu-i venea să se ducă, fiindcă, pe de o parte, bruta știuse din timp despre plănuita evadare și nu-l informase decît prin inspector iar pe de altă parte, ajunsese să se teamă de șeful brigăzii care, în ultimele zile, datorită unor relații foarte strînse cu Rudi Nardeș abia dacă-i dădea bună ziua. Chestorului îi era milă de Popic, dar teama de inspectorat învingea întotdeauna plăpîndul lui sentiment „omenesc“, iar dacă ar fi știut că Vlad îi declarase lui Rudi că Popic era favorizatorul evadării lui Dinu Vanghele, l-ar fi evitat pe bietul funcționar, aflat în supraveghere, fără nici un menajament.

— Sînt îngrijorat, Popic ! strigă Borcea, de-ndată ce comisarul apăru.

Mihai se sili să zîmbească.

— N-aveți pentru ce, domnule chestor. Știți bine că... noi l-am predat. Și-apoi, chestiunea evadării nu ne privește de fel... Asta-i treaba penitenciarului ; n-aveau decît să-l păzească mai bine.

— L-au păzit, Mihăiță... L-au păzit.

— Atunci ? Atunci cum de-a fost posibilă evadarea ? întrebă Popic, trădînd oarecare îngrijorare.

Borcea tresări și, în mintea lui de laș încolți ideea că ar putea avea neplăceri de pe urma acestui cumsecade dar fricos subaltern al său. Își spuse că tot alături de Vlad se putea simți mai la adăpost, pentru că bruta nu cunoștea sentimentul fricii și pe deasupra mai era și în grațiile inspectorului. Tocmai se hotărîse să-l părăsească pe Popic sub un pretext oarecare și să treacă alături, la Toican, care așa cum îl prinsese pe Voicu și pe Tudose putea foarte bine să-l prindă și pe Dinu Vanghele. Bruta avea agenți în toate colțurile ținutului ; informatorii săi îi procurau date referitoare la persoane din toate straturile sociale, orașul tremura numai la auzul numelui său și nimeni, absolut nimeni n-ar fi îndrăznit să-i stea în cale, riscînd să-l adăpostească pe proaspătul evadat. Se ridică deci și făcu cîțiva pași spre ușă dar, în clipa în care clanța cedă la apăsarea mîinii sale, el se-ntoarse spre Popic, fulgerat de un nou gînd :

— Mihai, de ce ți-e teamă ? Doar tu singur mi-ai explicat că evadarea lui Dinu Vanghele a fost posibilă numai datorită neglijenței celor de la penitenciar...

Comisarul își privi atent superiorul, iar cele cîteva secunde de studiu sfîrșiră printr-o grimasă de spaimă, înțelegînd că spusele inspectorului aveau sensul unei suspiciuni, dacă nu chiar al unei acuzări, fie ea și insinuată.

— Vreau să sper... vreau să cred...

Borcea veni spre el și-i puse o mînă pe umăr, dar Popic rămăsese cu ochii ațintiți spre ușă, avînd aerul că primejdia cea mare s-ar fi aflat acolo, dincolo de tăblia aceea capitonată. „Cu atît mai bine, își spuse chestorul văzîndu-l așa de înfricoșat. Acuma trebuie să insist ; acuma și nu mai tîrziu. Da, da ; acesta este momentul psihologic". Nici nu voia să se gîndească la faptul că omul lui de casă ar fi fost de-al comuniștilor, dar teama, teama aceea care se contura pe figura lui părea generată de un motiv bine definit, și acela nu putea fi altceva decît o greșeală. Și el, Marius Borcea, trebuia să afle cel dintîi unde anume greșise Popic.

— Mihăiță... poate... zic și eu, poate că ai ceva pe suflet în legătură cu Vanghele ăsta...

— Domnule chestor, încercă Popic să se apere, eu...

— ... Ați fost colegi în clasele primare... ați copilărit împreună...

— Domnule chestor ! strigă Popic, de-a dreptul alarmat de bunăvoința superiorului său, despre al cărui caracter știa, cu prisosință, cît valora. Cum se poate să vă gîndiți...

— Mă gîndesc... mă gîndesc, Mihăiță... Oameni sîntem... și zic eu, din pricina asta... greșim.

— Dar n-am greșit ! N-am avut cum să greșesc...

— Înțeleg, înțeleg, se grăbi Marius Borcea să-l asigure. Nici nu mi-a trecut prin minte că l-ai fi putut ajuta să evadeze... Totuși...

— Totuși ?

— Ei... copilăria... amintirile...

— Dar eu, eu l-am denunțat !

Borcea îl țintui cu privirea și-i șopti, grav :

— Vezi ! Asta e cauza : remușcarea !

Ușa se deschise violent și Rudi Nardeș își făcu apariția, strigînd :

— De necrezut ! De neimaginat !

Chestorul îi urmărea, resemnat, desfășurarea furiei. Era obișnuit cu exploziile nervilor și isteriile domnului inspector așa încît, ca și altă dată, așteptă ca el să se potolească și apoi să vadă ce avea de făcut.

Popic însă, pradă tensiunii pe care i-o crease discuția cu Borcea și mai ales, neștiind că Vlad îl denunțase lui Nardeș ca favorizator al evadării lui Vanghele, chiar înainte ca fapta să se fi săvîrșit, se aruncă în ghearele fiarei, prostește.

— Vă rog să credeți, domnule inspector, că și noi sîntem foarte îngrijorați din pricina acestei întîmplări care...

Rudi îi curmă fraza, cu un răcnet.

— Întîmplare !? Evadarea asta atît de spectaculoasă o numiți întîmplare ?

Borcea îi făcea semne disperate să tacă, dar Popic, aidoma unui bolovan alunecat de pe muchea prăpastiei spre adîncuri continuă să se rostogolească :

— Sper... cred... vreau să cred că dumneavoastră... nu-mi atribuiți vreo vină...

În tăblia ușii răsunară cîteva ciocănituri în urma cărora apăru Ilinca.

— Dom' chestor, să iertați ! murmură gardianul, prefăcîndu-se surprins de faptul că-l găsise acolo.

Ținea în mînă un petec de hîrtie murdară și, dînd cu ochii de Nardeș bîigui o scuză neclară, gata să plece.

— Ce-i, Ilinca ? îl reținu Borcea, fericit că se ivise un răgaz, fie și de cîteva clipe, pentru liniștirea inspectorului.

— Apoi, pentru dom' comisar Popic.

Veni spre Mihai, alergînd caraghios pe vîrful picioarelor și întinzîndu-i hîrtia aceea murdară, raportă :

— De la dom' profesor Gorun ! Urgent ! preciză el și vru să plece.

— Stai ! îl opri Popic.

Trecu petecul de hîrtie chestorului, iar acesta, după ce parcurse cele cîteva rînduri, îl dădu lui Nardeș.

— Interesant ! aprecie inspectorul.

— Și urgent ! adăugă Popic, zorit să-i creeze lui Rudi altă preocupare decît aceea care-l privea direct pe el.

— Ar fi nevoie de unele explicații, sugeră Borcea.

Rudi încuviință, printr-o ușoară înclinare a capului.

— Adu-l pe Gorun ! ordonă Popic.

. . . .

. . . .

Delatorul își dădu seama imediat cîtă importanță acordau cei trei acelei afaceri și, atît din dorința de a mări miza jocului cît și pentru a se pune pe el însuși în valoare, se prefăcu a trata chestiunea cu ușurință.

— Aaa ! Da, desigur, am spus că e urgent, dar nu m-am gîndit la cine știe ce sumă de bani. Urgența, pentru mine, constă în prinderea neîntîrziată a curierului și, implicit, a gazdei.

— Și asta... și asta, murmură inspectorul, dar banii pot juca un rol foarte important și tocmai de aceea trebuie capturați, de-ndată.

Gorun ridică din umeri în semn că nu avea de ce să se opună.

— Oricum, ştim destul de puţine lucruri în legătură cu aducătorul fondurilor pentru Ajutorul Roşu, bătu în retragere Borcea.

Popic, însă, dornic să se reabiliteze faţă de Nardeş, interveni oarecum îngrijorat.

— Repetă... repetă, domnule Gorun ; poate că o să-ţi mai aminteşti cîte ceva.

— Domnilor... individul aiura...

Apoi se grăbi să precizeze că, pe lîngă aiureli, cel de la care aflase povestea cu aducerea banilor de la Galaţi mai spunea şi lucruri care aveau legătură între ele : „Gazdă sigură... valiza... ulmul“...

— Ştiţi, despre ulm vorbea cel mai mult.

— O fi vreun ulm la locul de întîlnire, presupuse chestorul şi, întorcîndu-se spre Popic, îl dojeni : Măi Mihăiţă, poate că nu trebuia să-i pui pe satrapii ăia să-l ciomăgească atîta de rău.

— Vedeţi-vă de treabă, domnule chestor, protestă comisarul. Altminteri, nu aflam nici măcar ceea ce ştim acuma.

Borcea îl privi trist, ca şi cînd i-ar fi spus „Ei, şi ce mare lucru am aflat acuma ?“

Comisarul îi pricepu nemulţumirea.

— Domnilor, strigă el, chestiunea Ajutorului Roşu e limpede ! Cît se poate de limpede. Pierdem vremea.

— Poate, interveni Rudi.

— Atunci, să recapitulăm ceea ce ştim pînă acuma, se precipită Borcea.

— Da, da să recapitulăm, îl susţinu Nardeş şi se porni să enumere datele comunicate de Gorun : gazda — strada Rovine nr. 18 ; mijlocul de transport al banilor... trenul de Galaţi...

— Data predării fondurilor — astăzi, orele şaseprezece, completă Gorun.

Borcea se agita într-una şi privirile celorlalţi fură atrase spre el. Abia cînd fu sigur că asistenţa îl urmărea, intrigată, mărturisi ce-l neliniştea :

— Gîndiţi-vă ! Despre aducătorul banilor nu ştim nimic.

— Adevărat ! se înfricoşă Popic.

Rudi zîmbi şi făcu un gest de negare :

— Ba... știm, domnilor ; știm foarte multe lucruri.

Privi spre Gorun, vrînd să fie sigur că și-l poate lua drept martor :

— Amintiți-vă ce ne-a relatat omul dumneavoastră despre aducătorul fondurilor : „Băiat de încredere... băiat sigur“.

— Nu-i destul ! se încăpățînă Borcea.

Inspectorul zîmbi din nou.

— Ba este... Este suficient ! Știm că e vorba despre un băiat și nu despre o fată... o femeie ; apoi, mai știm că „băiat“ se spune unui bărbat tînăr și nu unui bătrîn sau matur...

Chestorul cedă.

— Fie ! Dar va trebui să acționăm pe un front dublu.

— Da, se grăbi Popic să-i preia ideea ; întîmpinarea aducătorului și supravegherea gazdei.

Nardeș privi ceasul și pe urmă se adresă inspectorului :

— Domnul Gorun, să plece la ultima gară unde oprește acceleratul.

Popic, fără să mai aștepte încuviințarea lui Borcea, tratā direct cu delatorul :

— Vă urcați în tren și verificați fiecare vagon ; suspecții !

Borcea își privi mustrător subordonatul, pentru că-l tulburase pe inspector, dar acela, departe de a se supăra, susținu precizarea comisarului :

— Toți ! Toți suspecții, domnule Gorun ; toți cei pe care i-ai cunoscut în arest sau în orice altă parte. Nu rămîi prea mult într-un loc, iar dacă găsești omul, evită să discuți cu el ; îți memorezi vagonul și cînd coboară îi iei urma.

— Perfect !

— Să n-ai nici o teamă ; doi oameni de la mine îți vor asigura reușita.

Spunînd asta, Rudi apucă receptorul și-l chemă la telefon pe ajutorul său, căruia îi ordonă să trimită imediat o mașină și doi detectivi.

— Oamenii inspectoratului sînt mai puțin cunoscuți, se scuză Nardeș, dar Borcea înțelese că șeful cel mare preluase afacerea, pe contul lui.

Popic, însă, timorat de ultimele întîmplări continuă să creadă că inițiativa îi aparținea tot lui.

— Aş vrea, chiar din clipa asta să instalez un post pentru observarea gazdei...

— Da, da, aprobă inspectorul. Chiar trebuie să ne grăbim.

— Eu, personal, voi pătrunde în locuință și voi discuta cu gazda, pînă la sosirea celui care va aduce banii, mai spuse comisarul.

Rudi veni grăbit spre el :

— Am să vă dau un însoțitor de la inspectorat.

Comisarul îl privi nedumerit, iar Nardeş se scuză, precipitat :

— O ! Nu va întreprinde nimic fără încuviințarea dumneavoastră ; vă va fi, cu totul, subordonat.

— De ce ? De ce ? bîigui Popic, intuind că de fapt el era cel pus în subordine.

Inspectorul nu se sfii să zîmbească batjocoritor.

— Știți... mă tem pentru dumneavoastră... De cînd a evadat fostul dumneavoastră prieten, Dinu Vanghele, mă tulbură un sentiment de neliniște la gîndul că s-ar putea răzbuna pentru că odinioară l-ați denunțat.

— Dar el nu știe ! strigă Popic.

Celălalt izbucni în rîs.

— Poate că... a aflat.

* * *

Îndată ce află că biletul lui Gorun fusese predat, Vlad porunci gardianului să-l aducă pe Ion Tudose.

O vreme destul de îndelungată se priviră atent, părînd că fiecare în sinea lui zîmbește batjocoritor.

Pe urmă, bruta se ridică de pe scaun și strigă :

— Ilinca !

Bătrînul veni, zorit, ca de obicei.

— Poruncă !

— Lasă ușa puțin crăpată că ăsta pute ; mi-a mutat nasul din loc.

— Înțeles, dom'șef !

Bătrînului îi era milă de Tudose. Nu-l mai văzuse în viața lui pînă atunci, dar îi plăcu dîrzenia privirii și faptul că arăta atîta de chipeș. „De la ăsta, n-o să scoată nimic“ își spuse Ilinca dar, cînd agenții o arestaseră și pe fiică-sa, îl și văzu pe ceferist prosternîndu-se la picioarele brutei și spunînd chiar și ce n-a făptuit.

— Băi, Tudose, înainte să-ncep a te considera ca pe toți ceilalți, îmi fac datoria de conștiință și te previn că vreau să te tratez ca pe un om.

Ceferistul clătină neîncrezător capul.

— Desigur, reputația mea de om dur nu te îndreptățește să ai încredere în ceea ce ți-am spus, dar... și eu, ca și *prietenul Popic,* pot să ajut pe cineva... dacă-mi devine simpatic. Uite, mai bine-i rup eu o mînă, decît să-l predau inspectoratului. Ia încearcă și dumneata să fii om.

Tudose se agită, neîndrăznind să se ridice de pe scaunul pe care i se poruncise să stea.

— Cum adică, domnule comisar șef ? Să vă rup și eu o mînă ?

Gardianul, la gîndul acesta, se înspăimîntă. Dar spre surprinderea lui, bruta nu izbucni cum îi era obiceiul.

— Nu-mi place răspunsul dumitale și... te sfătuiesc să nu mă superi. Am spus : *te sfătuiesc* !

Bătrînul gardian își aminti că și față de profesorul Orza, Vlad folosise la început tot vorbe politicoase, pentru ca imediat după aceea să urmeze niște urlete care-i răsunaseră în urechi multe nopți, tulburîndu-i somnul.

— La urma urmei, ce vreți să vă spun ? întrebă arestatul.

— Aaa ! N-ai înțeles ? Perfect. Va să zică n-am de-a-face cu un încăpățînat... cu un comunist fanatic ci... cu un om care — din vina mea bine-nțeles — nu a priceput despre ce este vorba...

„Doamne Dumnezeule ! murmură Ilinca. Prea îi pune răbdarea la cumpănă și cînd o afla că nu cîntărește nici cît un fulg, o să fie prea tîrziu“.

— Domnule Tudose, reluă bruta, îți precizez din capul locului că nu mă interesează nimic altceva decît numele celui care te-a prevenit că noi intenționam să te arestăm.

Ion tresări și chipul i se însenină de-odată, părînd mulțumit că activitatea lui și a tovarășilor săi trecea pe al doilea plan față de importanța pe care o avea pentru Siguranță, aflarea trădătorului. Zîmbi, și Vlad făcu la fel

— Acuma, cred că ți-am explicat destul de limpede...

— Limpede de tot, domnule comisar șef.

— Îmi pare bine ; hai, dă-i drumul !

Urmă o lungă pauză, în decursul căreia inima lui Ilinca bătu atît de tare încît amenința parcă să-i spargă pieptul. „Chibzuiește, nenorocitul ! își spuse el gîndind prin ce chinuri trecea sufletul aceluia, silit să-i trădeze pe ai săi. Dar răspunsul ceferistului avea să-l uimească din nou :

— La ce ? La ce să-i dau drumul, domnule ?

— Mă crezi tîmpit ? strigă bruta.

— Doamne ferește ! Dar nici dumneavoastră să nu mă credeți tîmpit. Apoi, socotind probabil că a cam întrecut măsura, Tudose se grăbi să adauge : De ! Poate că n-am înțeles încă prea bine ce doriți să vă spun.

Vlad începu să se plimbe în jurul arestatului.

— Mă băiete, de cînd activezi tu în mișcarea comunistă ?

— Vai de capul meu ! Pentru asta m-ați adus aici ?

— Da.

— Pentru asta trebuia ca cineva să-mi fi spus „fugi de-acasă ?“

— Pentru asta...

— Și... de ce-ar fi făcut-o, domnule comisar șef ?

— Fiindcă s-a dat de partea voastră, a comuniștilor.

— Al naibii om... Ei, dar pînă la urmă puneți dumneavoastră mîna pe el. Știți, eu citesc în mod curent ziarele... și din cîte scrie acolo, unul nu vă scapă.

Hohotul de rîs în care izbucnise Ilinca, fu acoperit de urletul lui Toican.

— Nenorocitule ! Bestie ! Mă batjocorești ?

Continuînd să urle, Vlad azvîrli bastonul de cauciuc în geamurile barului său mobil, prefăcîndu-le în țăndări.

Alarmați de urletele brutei și de zăngănitul geamurilor sparte, Nardeș și Borcea se grăbiră să vadă ce se întîmpla.

— Cred că este idiot ! tună Vlad, la vederea celor doi veniți în ajutorul său și se grăbi să le explice motivul revoltei sale. I-am spus că nu mă interesează decît numele celui care l-a prevenit că urma să-l arestăm... și el...

Rudi îi curmă fraza, ridicînd o mînă.

— Poate că ar fi fost mai bine... dacă ați fi început prin a-l întreba... de ce a părăsit locul de muncă, în timp de război.

Se-ntoarse spre Tudose și-i spuse amenințător :

— Faci parte dintr-o întreprindere militarizată, nu ?

— Întocmai, domnule.

— Te poți ridica...

Ceferistul se sculă de pe scaun, fără prea mare grabă și asta păru să-l scoată din sărite pe inspector, pentru că în secunda următoare, răcni :

— Drepți !

Anchetatul se conformă ordinului, în timp ce Rudi lua dintre cioburile barului, bastonul de cauciuc.

Vlad urmărea apropierea lui Nardeş de Tudose și, cînd distanța dintre ei ajunse de numai doi-trei pași, înșfăcă bastonul, din mîna inspectorului, rînjind atîta de înfricoșător, încît acesta se retrase din calea lui.

— Nu mă lipsiți de bucuria de a fi o cît mai bună gazdă.

Apoi se-ntoarse spre Tudose şi, agitînd bastonul, porunci :

— Vorbește !

Gîndind că pauza pe care Tudose o prelungea avea să se termine prin molestarea lui de către Vlad, și cum nu dorea să asiste la un asemenea spectacol, Borcea îl îndemnă :

— Vorbește ! Răspunde, pentru ce ți-ai părăsit locul de muncă ?

Tudose îl privi derutat pe chestor și, agățîndu-și privirile de el ca de-o speranță, răspunse adresîndu-se doar lui :

— Domnule... vă mărturisesc adevărul : m-am dus să beau.

Nardeș, dornic să-l înfunde, îl întrebă :

— Pretinzi că n-a fost o părăsire de post, datorată unei anumite împrejurări și... așa procedezi de obicei...

— N-am spus asta, domnule, dar acesta-i adevărul. Îmi place să beau.

— Ce căutai la restaurantul Trocadero, în bucătărie? întrebă Vlad.

— Bucătarul-şef este o veche cunoştinţă de-a mea, zîmbi ceferistul.

Chestorul se apropie de arestat şi-l bătu pe umăr:

— Tudose dragă, se spune că şi bucătarul-şef de la Trocadero este comunist.

— Vai de mine, domnule! izbucni în rîs, Tudose. Dar tot oraşul ştie că Grigore este omul Siguranţei.

Inspectorul se năpusti asupra lui Tudose, îmbrîncindu-l şi strigînd:

— Să se consemneze asta într-un proces-verbal; e o dovadă că arestatul ţine seamă de cine trebuie să se ferească.

— Da, da, să se consemneze! susţinu Borcea punctul de vedere al şefului său.

Apoi întorcîndu-se spre Tudose, îl întrebă:

— Cum ai să explici judecătorului la proces?

— Păi, eu zic că n-o să fie nevoie de nici o explicaţie. O să-şi dea omul seama că dacă aveam ceva de ascuns, nu era să mă pitesc taman la un informator al Siguranţei.

— Dimpotrivă! ripostă Rudi turbînd de furie. Credeai că acolo vei fi la adăpost.

Cu gesturi largi, sigure şi degajate, ca ale unui magician, bruta făcu semn ca toată lumea să se liniştească. Aruncă bastonul de cauciuc cît mai departe şi adresîndu-se lui Tudose, îl invită să se aşeze. După aceea se aşeză şi el.

Inspectorul şi Borcea se supuseră jocului brutei, nu atît din încredere într-o absolută izbîndă, cît din curiozitate pentru inventivitatea, imaginaţia şi măiestria „diabolicului", cum îl numea chestorul. Calmul lui Vlad prevestea o mare furtună care, însă, datorită ritmului lent impus de el, se anunţa şi de durată.

— Măi Tudose, văd că mintea-ţi merge; gîndeşti, judeci, dai răspunsuri bune... dar ce mă nemulţumeşte e faptul că nu-ţi dai seama de un lucru... un singur lucru care te-ar putea salva fără dureri.

— Să-l aud, domnule comisar şef şi vă spun eu, după aceea, dacă mă doare sau nu.

„Așadar, era vorba despre ceva anume, ceva pe care nici arestatul şi nici eu, nu l-am sesizat“ își spuse Rudi. Se uită, întrebător spre Borcea, care se grăbi să ridice din umeri.

— Domnule, reluă şeful brigăzii pe un ton firesc ; eu joc cinstit cu dumneata... În schimb, îți cer același lucru. Ne-am înțeles ?

— În privința cinstei, da ; vă asigur.

— Foarte bine, declară Toican. Asta şi trebuie : să fim cinstiți. Apoi, ridicîndu-se în picioare, continuă : Uite, să presupunem că cineva te-ar fi prevenit în legătură cu arestarea dumitale.

Ceferistul tresări și, privindu-i pe ceilalți doi, de parcă ar fi vrut să-i ia drept martori, se grăbi să precizeze :

— Dar, numai presupunem...

— Absolut, absolut ! Vezi, domnule Tudose, pînă în clipa prinderii dumitale, amîndoi cunoșteam deopotrivă adevărul, dar dincolo de clipa aceea, adevărul s-a rupt în două, întocmai ca o bancnotă ; o jumătate se găsește la mine, o jumătate la dumneata.

Bruta făcu o pauză, vrînd parcă să-i dea un răgaz victimei încît lovitura ce avea să urmeze s-o găsească neapărat lucidă. Începu să se plimbe prin birou și, într-un tîrziu, fără să-l privească, reluă :

— Domnule Tudose ! Iată ! Pentru că eu am mai multă încredere în dumneata, îți dau jumătatea mea din bancnotă, cu speranța că ai s-o întregești și amîndoi o să ne bucurăm în egală măsură.

— Nu văd... Vreau să văd jumătatea din bancnota despre care vorbiți.

Inspectorul se aplecă spre Borcea și exclamă : „L-a prins ! dar chestorul, mai sceptic, preciză : „Nu încă“.

— Cine altcineva, domnule Tudose, te-ar fi putut anunța cu-atîta promptitudine, că doream să te arestăm, decît unul care ştia din prima clipă hotărîrea noastră ?

— Da... aşa-i...

— Va să zică, eu cunosc situația și asta zic eu, ar fi jumătatea mea din bancnotă ; cealaltă — adică numele persoanei — se află la dumneata.

— Nu... nu-i destul, murmură ceferistul, părînd foarte concentrat asupra tîrgului pe care trebuia să-l facă.

Șeful inspectoratului, indignat de necuviincioasa tocmeală a arestatului, apucă o călimară şi i-o azvîrli în piept, urlînd :

— Cum îndrăznești ?

Vlad interveni, zîmbind :

— Cîteva clipe, domnule inspector.

Se întoarse către Tudose și se scuză.

— Poate că ai dreptate... Chiar ai dreptate. Desigur, e numai vina mea că nu ți-am explicat tocmai esențialul : *paguba !* Acuma, știind că eu cunosc situația, adică... cel ce te-a prevenit e din imediata noastră apropiere, îți închipui, sper, că tot am să-l aflu. Dar mă grăbesc, Tudose. Auzi ? Mă grăbesc să fac bancnota întreagă. Și știi de ce trebuie să mă ajuți ? Pentru că noi doi trebuie să plătim, în egală măsură această pagubă. Gîndește-te bine ! Pe tine te-a păgubit, pentru că ai fost arestat ; iar pe noi, prin faptul că, prevenindu-te, ai avut răgazul, poate, să distrugi materiale foarte interesante pentru Siguranță. Dacă nu ești convins că eu am jucat cinstit, te rog să nu-mi dai jumătatea de bancnotă care-mi lipsește.

— Ba... sînt... sînt convins, bîigui ceferistul, privind speriat la Nardeș.

O liniște apăsătoare se instală în biroul lui Toican.

Borcea și Rudi așteptau cu asemenea încordare mărturisirea lui Tudose, încît degetele lor se înfipseră, crispate, în tapițeria scaunelor.

Arestatul își mută privirea de la chestor la inspector, continuînd să tacă.

Singurul care nu trăda nici cea mai mică emoție era Vlad. Continua să se plimbe de la un capăt la celălalt al biroului și, din cînd în cînd, tulbura tăcerea cu scrîșnetul cioburilor care se prefăceau în pulbere, sub apăsarea pașilor săi greoi.

— Ei ! Ce-ai amuțit ? îl dojeni bruta.

Ochii lui Tudose se-ndreptară spre locul de unde se făcuse auzită mustrarea aceea exagerat de blîndă.

Nardeș și Borcea urmăreau mai încordați și mai neliniștiți scena acelei înfruntări, temîndu-se că ultima intervenție a lui Vlad ar fi putut determina o reacție nedorită din partea arestatului.

— Numele ! șopti Vlad.

Tudose răspunse imediat, spre stupefacția celor doi asistenți.

— Profesorul fetiței mele... domnul Puiu Gorun.

Mărturisirea căzu ca un trăznet asupra tuturor. Primul care se dezmetici, fu inspectorul.

— Pe ăsta îl deportez ! Acum, imediat !

După aceea plecă, șoptind lui Vlad.

— Insistați ! Insistați ! Trebuie să mai aflăm şi alte lucruri.

Vlad înclină capul, în semn că așa avea să facă și de-ndată ce Nardeş părăsi încăperea, se adresă lui Tudose :

— Măi băiete, nu-i frumos să-l laşi pe domnul chestor s-aștepte.

— Ce s-aștepte ? îl privi nedumerit arestatul.

— Declarația despre tovarășii tăi.

— Domnule comisar-șef, ați spus că nu vă interesează nimic, dar nimic altceva, decît numele trădătorului.

— Ai dreptate, pe mine doar trădătorul mă interesa, dar vezi tu, nu eu sînt cel mai mare aici.

Atunci, interveni chestorul care, adresîndu-se arestatului, îi spuse pe un ton mieros :

— Tudose ! Nu trebuie să faci mărturisiri și despre persoanele care te afectează direct.

Ion aruncă lui Vlad o privire uluită.

— Ce-i, bă ?

— Nu-nțeleg.

— Iar faci pe prostul ! strigă bruta.

— Nu, dar... nu înțeleg.

Borcea vru să-l lămurească dar întîlnind privirea lui Vlad, se opri.

— Mă, vită ! Domnul chestor ți-a spus-o mai pe ocolite, dar eu o să ți-o spun direct. Vrei s-ajungi acasă și să-ți vezi fata ?

— Vreau ! Vreau, domnilor ! se grăbi arestatul să-i asigure și se uită disperat la amîndoi.

Lipsit de imaginație, Borcea consideră ca valabilă, și pentru noua încercare, metoda folosită mai înainte de Toican.

— Poate că mai vrea o jumătate de bancnotă ? se adresă el șefului brigăzii.

— Ar trebui să mai am și eu încă o jumătate, ripostă Ion.

— O ai, mă bestie ! O ai, preciză Vlad. O ai, dar tu, desigur, aștepți ca tot eu să fac primul pas.

Se îndreptă spre ușă și răcni :

— Ilincaaa !

Pașii zoriți ai gardianului răsunară pe coridor.

— Aici, dom'șef. Poruncă !

— Ad-o pe sfrijita aia !

Apoi, cu o nerușinat de ostentativă compansiune, îi spuse arestatului :

— Vezi, Tudose dragă... tot eu fac primul pas.

Olga intră în birou, îmbrîncită de unul dintre subordonații brutei.

— Uite ! Tot eu dau primul jumătatea mea de bancnotă, ca să te asigur că te considerăm egalul nostru în afaceri... în sfîrșit, că plătim bine, pentru tot ceea ce trebuie să aflăm.

La vederea fetei, ceferistul tresări. Chipul i se crispă. Sări de pe scaun și, părînd a-și fi pierdut controlul, întrebă privindu-i pe amîndoi polițiștii :

— Pe ea, pe ea... de ce ați adus-o ?

Bruta chicoti vesel.

— Ei ? Facem bancnota întreagă ?

Pentru că Ion continua să tacă, Vlad o întrebă pe Olga :

— Dumneata ce crezi, domnișoară ? Nu-i așa, că înțelegerea părinților devine mai sensibilă la vederea copiilor ?

Făcu o pauză de cîteva clipe, după care continuă cu un cinism înfiorător :

— Aș vrea să mă înțelegeți exact ; formația mea de intelectual e profilată pe psihologie. Vreau să spun că, de fapt, eu sînt un om de știință și... întîmplător, dar absolut întîmplător, mă găsesc în această postură. Vă rog să mă ajutați ! Este o veche teorie a mea, ceea ce v-am spus, în legătură cu sensibilizarea înțelegerii unui părinte la vederea copilului său. Vă rog să mă ajutați la verificarea practică a acestei teorii, domnișoară.

Fata îl privea năucită de acea beție de cuvinte, al căror sens nu-l pricepea.

— Vreți să-mi spuneți, șopti ea, despre ce fel de *înțelegere* e vorba ?

— Comuniștii ! Tovarășii lui, preciză bruta, pe un ton excesiv de politicos. Ei sînt marfa... iar dumneata, prețul !

În secunda următoare, bruta înșfăcă părul lung, lăsat pe spate al fetei și, răsucindu-i capul pînă cînd ea gemu, îl întrebă pe ceferist :

— Ce zici, Tudose ? Facem tîrgul ?

Un urlet de furie umplu încăperea ; Olga își înfipsese dinții adînc, în mîna brutei. În aceeași clipă Vlad scoase pistolul și-l îndreptă spre fată. Dar Borcea se interpuse, strigînd disperat :

— Nuu !

Olga îl îmbrînci pe chestor și-l scuipă pe Vlad.

Bruta o privi încruntat. Apoi își puse pistolul în buzunar și-l întrebă din nou pe Tudose :

— Ce zici ? Acuma, cred că facem tîrgul...

— Facem, facem, murmură, resemnat anchetatul.

— Bravo ! Foarte bine, Tudose dragă... Mă bucur că ești om de-nțeles, îl încurajă chestorul. Acuma, haide la mine-n birou. Îmi dai o declarație despre tovarășii tăi și pe urmă poate că te lăsăm chiar liber.

Ceferistul părăsi biroul, condus de Borcea și, îndată ce rămaseră singuri, Vlad îi spuse Olgăi :

— Pleacă acasă !

Fata părea că nici n-avea de gînd să se clintească din loc, așa încît, bruta fu nevoită să insiste :

— Ce mai aștepți ?

— Pe tata.

— O să vă vedeți acasă.

— Cînd ?

— Peste o jumătate de oră.

Olga străbătu camera și-i veni în față. Apoi, întîlnindu-i privirea, îl întrebă :

— Pe cuvîntul dumitale de onoare ?

— Pleacăăă ! Pleacă de-aici ! gemu polițistul.

— Domnule ! șopti fata apropiindu-se de el, atît de mult încît Vlad îi simțea respirația : vă rog să mă iertați !

— Pleacă !

Capitolul VII

PREȚUL TĂCERII

După plecarea Olguței, Vlad rămase vreme îndelungată cu fruntea sprijinită de un perete. Un cerc de foc îi cuprinsese capul. Pe coridorul de serviciu se auziră pași. Cînd zgomotul se opri în dreptul biroului său, Vlad se smulse din locul acela. Își privi ceasul ; era unu și jumătate. Îl auzi pe Borcea discutînd ceva cu Ilinca și, imediat după aceea, pașii chestorului răsunară din nou, depărtîndu-se. Se-ntoarse brusc spre fereastră. Privi aiurit strada, neînțelegînd nici măcar cum pot umbla oamenii și nici pentru ce. Într-un tîrziu, crezu că o vede pe bătrînica al cărei nepoțel umbla cu ghetuțele scîlciate și deschise fereastra, vrînd s-o strige dar nu-i știa numele și glasul său, gîtuit de o puternică tulburare, rosti surd : „Mamă !“. Pe urmă, își privi iar ceasul. Mai erau trei ore și douăzeci de minute pînă cînd doctorul Bril avea să-i telefoneze ; ori, poate și mai mult... Abia aștepta vestea și o nădejde imensă îi cuprinse sufletul. Parcă îl și auzea pe doctor : „Poți veni... Așa bolnavă, cum este... tot inima ei este mai bună ca a dumitale“. Se și vedea alergînd într-un suflet acasă. Cojoc o să-i sară în piept, o să latre, dar el îl va certa, va striga... „Taci, fiară ! Mama e bolnavă !“ Mîinile prinseră a mîngîia cerceveaua ferestrei, apoi geamul... mînerul, și răceala fierului îi pătrundea, prin palme, pînă în adîncul inimii. Atunci, gemu : „Ce mîini reci, ai, mamă ! Aaa ! Dar dumneata îngheți și eu, în loc să crăp cîțiva butuci, nu mă mai opresc din sporovăială... Asta mă pune pe gînduri... Uite, crăp cîțiva butuci, fac un foc bun, îmi trag scăunelul lîngă dumneata și continui ce-am început. Știi ! De fapt, nu-i mare lucru ceea ce aveam să-ți spun... Nuu... Auzi ? După ce-ai să mă asculți, să-mi citești o poveste... Nuu... Nu vreau să mă culc... Vreau s-ascult... să te-ascult... Dacă bagi de seamă că adorm, să mă trezești. Vreau să te-ascult..."

Soneria telefonului îl smulse, brutal, din visare. Merse zorit spre măsuța pe care se găseau aparatele și înșfăcă receptorul celui care sunase.

— Alo, da !

— Totul în ordine ; marfa va fi adusă la timp, îl informă Ela Rovan.

— Poți veni chiar acuma. Vreau detalii.

În biroul alăturat, Popic primea vestea că acțiunea de prindere a celui ce trebuia s-aducă fondurile pentru Ajutorul Roșu se soldase cu un eșec. Erau de față, atît inspectorul cît și chestorul.

— Cum așa ? întrebă, aiurit, Borcea.

Popic ridică brațele spre tavan.

— Același bun agent : Puiu Gorun ! tună Rudi Nardeș.

— Surprinzător... surprinzător ! murmură Borcea.

— Domnilor ! strigă Rudi. Pentru mine, surprinzătoare este doar atitudinea domnului Popic și nu găsesc altă explicație decît ori într-o nemărginită... credulitate, ori în rea credință !

Popic păli. Avea de ales între a consimți la un premeditat prost serviciu sau a recunoaște că este dobitoc. O ! Ce s-ar mai fi distrat el, dacă inspectorul i-ar fi spus asemenea lucruri brutei. Doamne ! Cum i-ar mai fi crăpat capul, bruta, pentru asemenea jignire.

— S-au adunat prea multe, își continuă Nardeș rechizitorul. Prea multe : evadarea lui Voicu Ticău...

— Dar l-am prins, bîigui Popic.

— Nu dumneavoastră ! ripostă inspectorul. Apoi, prevenirea lui Tudose de către agentul Puiu Gorun și acuma eșecul în prinderea celui care urma să aducă banii pentru fondul comunist, deși, întocmai ca în cazul Tudose, datele ne-au fost furnizate de același „devotat“ informator, domnul Gorun. Cum vă explicați ?

Înfricoșat, Popic, bîigui :

— Am să cercetez... și... am să vă răspund.

Rudi își privi ceasul, ostentativ, și-apoi, pe un ton în care amenințarea și batjocura se făceau simțite deopotrivă, spuse :

— Grăbiți-vă ! N-aș dori să intrăm în criză de timp. Noi nu mai sîntem dispuși să tolerăm asemenea situații iar eu, eu personal, n-am să îngădui ca...

Fraza îi fu curmată de intrarea năvălnică a brutei, tîrînd-o pe Ela Rovan.

— Domnilor ! Domnișoara Rovan ne aduce o veste, pe cît de îngrijorătoare, pe atît de importantă.

Cei cărora li se adresase Vlad văzură cît de încordate erau trăsăturile chipului său, iar neliniștea exprimată de ochii lui îi încredință că șeful brigăzii avea să le comunice o chestiune deosebit de importantă.

Inspectorul se ridică cel dintîi și-i oferi scaunul său Elei.

— Spune, Vlade ! Te ascultăm, îl îndemnă Borcea.

— Domnule chestor, informația pe care v-a furnizat-o Ion Tudose, acum o oră-două, cînd l-ați recrutat, se confirmă.

Borcea sări în picioare și strigă :

— Armele ?

— Da.

În dorința de a-l măguli pe chestor, Mihai exclamă :

— Dumnezeule mare ! Nici o clipă nu mi-ar fi trecut prin minte că un comunist atît de înverșunat ar putea deveni o sursă de informații pentru noi.

— Nu fiți invidios, interveni Nardeș, ironic. Tot domnul Gorun rămîne agentul de bază.

Ca și cînd ar fi dorit să atenueze cît de cît încordarea de care abia atunci își dăduse seama că domnea în încăpere, Vlad se prefăcu a nu ști la ce anume făcuse aluzie inspectorul, și continuă :

— În casa capcană, patronată de domnişoara Rovan, urmează să se aducă un stoc de arme şi muniţii.

— Cînd ? întrebă Borcea.

— Astăzi, la orele cincisprezece şi patruzeci şi cinci.

— Cine le va aduce ? interveni Rudi.

Ela se răsuci spre el şi preciză :

— Numai două persoane : un profesor... Orz... Ovăz... cam aşa ceva... A mai fost pe la mine...

— Şi cel de-al doilea ?

— Tudose... un ceferist, domnule inspector.

Nardeş începu să se plimbe prin birou, părînd că recursese la mişcare pentru a-şi mai reduce încordarea nervilor generată de hotărîtoarea decizie pe care urma s-o rostească. Într-un tîrziu, se opri în mijlocul odăii şi, după ce-i privi, pe fiecare în parte, se sili să zîmbească şi spuse :

— Cred că de afacerea asta o să se ocupe Toican.

Mihai, care pînă atunci părea absorbit doar de întunecatele lui gînduri, ripostă :

— Să nu faceţi o asemenea crimă, domnule inspector !

Borcea şi Rudi îşi întoarseră privirile spre cel al cărui glas nici nu se silea măcar s-ascundă o gravă insinuare. Dornic să clarifice lucrurile, dar şi neliniştit la gîndul că prevenirea lui Popic putea ascunde germenele eşecului hotărîrii sale, inspectorul ceru explicaţii :

— De ce spui asta, Mihai ?

— Acum două-trei ore, un agent care venea de la Ploieşti mi-a spus că a întîlnit acolo, pe peronul gării, stafia lui Voicu Ticău. Gîndiţi-vă, domnule inspector, la ce primejdie l-aţi expune pe domnul comisar şef, silindu-l, în clipa asta, să părăsească chestura. Dacă fantoma lui Voicu a ajuns în oraşul nostru, cu siguranţă că-l caută în dorinţa de a se răzbuna.

Nardeş nu observă scînteia de furie care se aprinse în ochii lui Toican şi, venind spre fotoliul pe care acela se aşezase, îl întrebă inchizitorial :

— Ce-aveţi de spus ?

Bruta păru să nu-l fi auzit. Se ridică de pe fotoliu şi, ca şi cum în faţa lui s-ar fi aflat o mobilă, cu o simplă întindere de braţ, îl înlătură din cale pe Rudi. Apoi, din două salturi ca de panteră, fu lîngă Popic. Îl înșfăcă de reverele hainei și-l scuipă.

Înnebunit de spaimă, Borcea interveni, implorîndu-l :

— Vlade ! Te rog... Eu, eu te rog.

Bruta își coborî brațul cu care tocmai se pregătea să-l lovească pe cel ce-i rănise devotamentul și, întorcîndu-se spre Borcea, se înclină în semn că-și cere iertare.

— Nu pot admite asta, domnule chestor. Știți bine că... despre transportul de arme ne-a vorbit chiar Tudose.

— Așa-i... așa-i, se grăbi Borcea să confirme, fericit că izbutise să evite o nenorocire.

— Numai că... nu știa ora exactă, adăugă Vlad, ca și cînd scena de mai înainte ar fi fost pricinuită de o neînțelegere legată de transportul armelor și nu de „fantoma" lui Voicu Ticău.

Inspectorul, căruia îi trecuse spaima, fu cuprins subit de o arzătoare dorință de a ancheta, vrînd totodată să demonstreze că tot el era cel mai deștept și mai lucid. Chibzui cîteva clipe și pe urmă se hotărî să-i pună brutei o întrebare „cheie" :

— Domnule Toican, cine este profesorul Ovăz ?

Vlad se-ntoarse spre el și-l privi încruntat.

— Se numește *Orza* și este agentul meu.

— Mi-ați putea preciza... unde se află acuma ?

— L-am trimis după prietenul domnului Popic. Știți, m-am gîndit că, după o absență de aproape un an, bietul Dinu Vanghele trebuie întîmpinat de cineva.

Nardeș zîmbi neîncrezător.

— Cînd i-ați dat însărcinarea asta ?

Indignat că inspectorul îndrăznise să-i pună la îndoială spusele, Vlad urlă :

— Ilincaaa !

Bătrînul apăru îndată, speriat.

— Poruncă ! dom'șef.

— Cheamă-l pe șofer.

— Da, dom'șef, răspunse gardianul și plecă grăbit.

Vlad se uită lung la Rudi și mîrîi :

— Am să vă fac dovada bunei mele credințe, în cîteva clipe, după care, mutîndu-și privirile spre Borcea, murmură :

— Apoi, domnule chestor, o să-mi depun demisia.

Ușa se deschise și Vasile apăru în prag. Ostentativ, Vlad nu se-ntoarse spre el și-i ceru grav :

— Repetă, dar cît mai exact, ordinul pe care ți l-am dat astăzi dimineață.

Șoferul păru derutat, neştiind cui să i se adreseze. Apoi, pironindu-şi ochii în spinarea șefului său, raportă pe nerăsuflate :

— Mi-ați poruncit să mă duc la domnul profesor Orza și să-i spun că la ora cincisprezece și patruzeci de minute să vă telefoneze, cînd și unde o să aibă loc petrecerea comunistă de astă seară, cu ocazia sosirii lui Dinu Vanghele.

— Pleacă ! urlă bruta.

Vasile făcu stînga-mprejur și părăsi speriat biroul.

— E-n regulă ! exclamă Nardeş. Felicitări !

Pe urmă, spre a nu lăsa impresia că a cedat cu totul neîncrederii sale inițiale, adăugă :

— Așadar... la ora cincisprezece și patruzeci, vom cunoaște locul unde se va afla Dinu Vanghele !?

— Așa cum am spus, preciză Vlad, aproape răstindu-se.

Spre uimirea tuturor, Mihai, care pînă atunci părea să se fi abandonat unei definitive resemnări, explodă :

— Cînd îl vor prinde pe Dinu Vanghele, o să vă convingeți, domnule inspector, că n-am avut nici un amestec în evadarea lui.

— Sper... îi răspunse Rudi privindu-l în silă.

Vlad o luă pe Ela de mînă și îndreptîndu-se cu ea spre ușă, șopti grav și hotărît inspectorului :

— Vă rog să continuați cu domnul chestor și cu Popic. Dumnealor au mai multă răbdare ; eu nu îngădui nimănui să-mi cîntărească devotamentul și nu admit să fiu jignit de absolut nimeni !

Dîndu-și seama de urmările pe care le-ar fi putut avea o asemenea ruptură și, mai ales de nevoia prezenței lui Vlad, pentru reușita celor două acțiuni — armele și întrunirea — Nardeş strigă :

— Vă ordon să rămîneți !

Bruta se-ntoarse brusc din drum și-l privi batjocoritor :

— Dumneavoastră mă jigniți și, în loc să vă cereți scuze, îndrăzniți să-mi dați ordine ? Chiar în seara asta am să raportez la București, superiorilor dumneavoastră, felul în care m-ați umilit.

— Vă... vă ordon să rămîneți, repetă Nardeș, clătinîndu-se.

Vlad izbucni în rîs și apăsă clanța.

Ela privea îngrozită, prelungirea acelei primejdioase înfruntări, gîndind că furia inspectorului va da uitării însemnătatea informației aduse de ea, ca și utilitatea lui Vlad. Ar fi vrut să-l implore pe iubitul ei să cedeze, dar își dădu seama că forța aceea nu putea fi stăvilită de nimeni și de nimic ! Se resemnă așadar gîndind că Nardeș își va spune că fanatismul l-a înnebunit pe Vlad, și numai din pricina asta avusese acea manifestare nepotrivită. Furia îl făcuse să uite cît de tare îi strîngea mîna de care o înșfăcase, tîrînd-o după el ; ea nu gemea și nu striga, pentru că durerea aceea îi dădea bucuria puterii și puterea credinței, dincolo de limitele închipuirii ei de pînă atunci. Bruta rîdea puternic, sigur, neînfricat, batjocoritor. Vlad începu să deschidă ușa, treptat, ca și cînd cu fiecare centimetru ar fi vrut să încerce rezistența partenerului de joc, neslăbindu-l din ochi. Și jocul acela „de-a cine-i mai tare“ sfîrși prin capitularea lui Rudi.

— Am să vă cer scuze.

Pe un ton răstit, de parcă s-ar fi adresat unui umil subaltern vinovat de cine știe ce faptă reprobabilă, Toican ripostă :

— Numai dacă faceți asta, acum, aici, imediat !

Inspectorul înaintă spre el, cu mîna întinsă, dar bruta nu făcu la fel.

Borcea nu știa ce să mai creadă, pînă cînd îl văzu pe Nardeș retrăgîndu-și mîna și grăbindu-se să-și scoată mănușa.

— Scuze !

Abia atunci, bruta dădu mîna cu învinsul său.

Ela șopti înmărmurită :

— Mi-e frică de tine ! Ești nebun !

Vlad se prefăcu că n-o aude și, continuînd să strîngă mîna lui Rudi zîmbi prietenos.

— Doamne, Dumnezeule ! exclamă Borcea, oftînd ușurat. Cum se mai înfierbîntă tinerețea.

Apoi, pentru că nici inspectorul și nici Vlad nu-l luau în seamă, se adresă lui Mihai, care urmărea stupefiat scena :

— Vezi ? Vezi, Mihăiță ? Tinerețea ! Altminteri, băiat bun, Vlăduțul nostru.

Reveni spre ceilalți doi.

— Ei ! Ce facem ? Pleci, Vlade, după arme ?

— Ce-ar fi să plece împreună cu domnul Popic ? Tot sîntem la ora împăcărilor, sugeră Nardeș.

Ca și cînd de nimic și niciodată relațiile lui cu Popic n-ar fi fost tulburate, Vlad se-ntoarse spre el.

— Du-te tu ! Pontul meu, agenții tăi !

Îi întinse mîna și Mihai, năucit de întorsătura lucrurilor, mai bună decît ar fi îndrăznit să spere, acceptă bucuros :

— S-a făcut !

Fericit de liniștea care se reinstaurase, Borcea se apropie de Ela și, cu experiența unui vechi fluture de saloane vrînd să cocheteze dar să se și impună oarecum, o întrebă într-o doară :

— Domnișoară Rovan, sînt sigur că iscusința dumneavoastră de femeie inteligentă v-a îndemnat să vă interesați dacă șoferul care va efectua transportul armelor face parte din grupul comunist.

Fata tresări, neascunzîndu-și deruta.

— Nu... nu, domnule Borcea, la asta nu m-am gîndit, preciză ea și se uită speriată la Vlad.

Bruta o mîngîie cu indiferență și spuse :

— Mihai ! Ce-ar fi să-l iei cu tine pe Vasile?

— Grozav ! exclamă Rudi. Șoferul domnului Toican o să-l înlocuiască imediat pe cel care transportă armamentul comuniștilor.

— Bine, se-nvoi Popic. Am să-l iau cu mine ; oricum, un om în plus nu strică.

— Domnule comisar, în drum vă rog să-l luați cu dumneavoastră și pe ajutorul meu.

— Da, domnule inspector.

— Să ai grijă de Ela, strigă Vlad, cînd Popic ieși din birou împreună cu ea.

Toican îi invită în biroul său, unde scoase la iveală cîteva sticle de rom, coniac franțuzesc, vin din Portugalia, şi pentru el, o sticlă cu spumă de drojdie.

Nardeş ceru două pahare şi îşi turnă rom. Chestorul luă sticla de vin, ştiind că nici unul dintre ceilalți n-avea să-l ajute la golirea ei. Pe urmă, privindu-l pe Vlad, se arătă nedumerit :

— Cum poți bea drojdia aia ? E otravă curată...

— Ajută, domnule chestor.

— La ce dracu' ?

— Calmează, dă putere să-nfrunți emoțiile...

Uitîndu-se la Rudi, Borcea simți nevoia să i se destăinuie :

— De ce să mint ? Emoții am și eu. Of ! De ne-ar izbuti povestea cu armele !

Rudi îşi privi ceasul și decretă :

— Fiți liniştit ! Peste un sfert de oră, captura va fi la picioarele noastre.

Apoi, uitîndu-se la Vlad, îl întrebă :

— Domnule comisar şef, nu credeți că la ora asta ar fi trebuit să ştim unde se află Dinu Vanghele ?

Bruta își turna al doilea pahar de drojdie și, fără să-l învrednicească măcar cu o privire, bobăni :

— Nu vă merge bine ceasul.

— Pardon ?!

— Cînd o suna profesorul Orza, să vi-l potriviți.

— Este un ceas elvețian !

— Poate să fie. Vi-l potriviți după ce sună Orza...

— Prea multă siguranță de sine strică... tot atîta cît prinde bine puțină modestie.

— Eu nu pot fi modest, hohoti Vlad, pentru că sînt prea deștept și... mă tem că mi-ar sta rău.

Borcea se sili să facă haz, dar soneria unuia dintre telefoane îi acoperi veselia pe care abia izbuti s-o simuleze. Ridică receptorul și, de la capătul celălalt al firului, o voce necunoscută îl informă că Siguranța din Simeria anunța darea în urmărire a unui comunist, Leoveanu Marin, care se făcuse vinovat de aruncarea în aer a unui tren german.

— Şi ce treabă avem noi cu ăsta ? strigă furios chestorul iar după ce căpătă răspunsul, închise telefonul, şi-i explică lui Rudi : Zice că nemernicul s-ar fi refugiat în zona noastră.

După ce află despre ce era vorba, şeful inspectoratului ceru să se ia urgente măsuri :

— Ordonați imediat razii, descinderi, percheziții, arestări ! Imediat ! Măsuri de represalii.

Vlad chemă la telefon pe unul dintre călăii brigăzii și-i porunci :

— Gavrilă ! Din ordinul domnului inspector iei toți oamenii şi intri în acțiune ! E vorba de un comunist, Leoveanu Marin, mecanic de locomotivă de la depoul Caransebeş, despre care se crede că s-ar fi refugiat în această zonă. Discreție multă, Gavrilă ! Localurile şi gazdele, deocamdată. Hai ! Gata ! Cum puneți mîna pe el, îl aduceți la mine ; dar viu, bă ! Auzi ? Să nu i se clintească un fir de păr.

Închise telefonul și-i privi pe cei doi, așteptînd parcă felicitări pentru inițiativa avută.

— Cînd o să-l prindă, domnule Toican ? întrebă Nardeş.

— Cînd o da Dumnezeu...

Îngrijorat la gîndul că răspunsul brutei ar fi putut reedita înfruntarea de mai înainte, Borcea, observînd o biblie de format mic, ieşind din buzunarul elegantului veston al inspectorului, folosi prilejul pentru a abate discuția pe un alt făgaş.

— E nouă ?

Rudi se grăbi să scoată din buzunar biblia, fălindu-se :

— Un exemplar deosebit !

— Într-adevăr ! se extazie Borcea : o raritate !

— Am primit-o chiar aseară de la un ofițer german care abia s-a întors de pe front.

Vlad apucă cartea şi începu s-o răsfoiască.

— Frumoasă captură !

După aceea, îşi umplu al treilea pahar şi adăugă :

— Numai... să nu deveniți pesimist, cînd o s-ajungeți la psalmul despre deşertăciunea vieții...

Nardeş ripostă neaşteptat de dur.

— Din păcate, nu psalmii ci pasivitatea brigăzii dumitale mă predispune la pesimism : trenuri care deraiază — sub ochii jandarmilor, depozite de muniții care sar în aer, activități care favorizează sabotajele — spre neputința dumneavoastră de contracarare... Sînteți un gînditor, domnule Toican... Un filozof ! Ce părere aveți despre toate astea ?

Bruta dădu de dușcă al treilea pahar cu drojdie și abia într-un tîrziu răspunse, șovăitor :

— Vedeți, domnule inspector, trăim o epocă ciudată... Progresul științei şi al tehnicii, în vălmășagul lui tumultuos... a prăvălit, poate, cel mai sfînt dar cu care Dumnezeu l-a înzestrat pe om : SPERANȚA. I-a luat acest balsam al sufletului și, ca o batjocură, i-a dat în schimb adorația materiei și alte asemenea inepții.

— Filozofia nu trebuie să susțină inepțiile, spuse Rudi. Și-apoi, gînditorii limitați la materie sînt atîta de primejdioși pentru omenire, încît ar trebui împuşcați chiar în clipa depistării lor. Marele Nietszche ne-a avertizat sever, cu privire la pericolul generat de adorația materiei.

Vlad nu se grăbi să confirme, iar Nardeş temîndu-se că etalajul culturii sale, bazată pe memorizarea unor idei frumos expuse de alții, ar fi avut o greșeală de formulare ori o trimitere inexactă la autor, se precipită să-l întrebe :

— Domnule doctor, considerați inutil avertismentul lui Nietszsche ?

Toican clătină capul în semn de negare și se scuză :

— Departe de mine acest lucru... dar, sincer să vă spun, felul dumneavoastră, net și... chiar incisiv de a purta o asemenea discuție, mi-a aruncat gîndurile la Kant.

La capitolul ăsta, inspectorul era mai puțin „pregătit“. Tot ce știa despre acel filozof era faptul că șefii lui îl considerau, pur și simplu, un răzvrătit, pentru că instiga omenirea la o privire critică în privința religiei și a legii, deopotrivă. Așa, încît, după ce rezumă acel categoric „punct de vedere“, se grăbi să adauge :

— Eu, înainte de toate, sînt un om al ordinii. Atitudinea critică față de lege înseamnă anarhie.

Șeful brigăzii făcu un gest prin care-și manifestă nelămurirea, iar Rudi simți bucuria de a fi putut spune exact ceea ce gîndea.

În clipa următoare, soneria telefonului se făcu auzită. Nardeș se repezi și înșfăcă receptorul, fără însă a-l scăpa pe Vlad de sub supraveghere.

— E pentru mine ! protestă bruta, dar inspectorul prefăcîndu-se a nu-l fi auzit, răspunse la apelul telefonului.

— Alo !... Cine-l caută ?... O clipă, domnule profesor... tocmai discută cu cineva.

Depărtă receptorul și i se adresă lui Vlad :

— Am dreptul, sper, la o dovadă absolută ?!

Toican îi smulse receptorul din mînă și-i spuse profesorului :

— Domnule Orza, vă rog să comunicați colegului meu. Iertați-mă ! Sînt foarte ocupat.

Pe urmă, îi dădu receptorul lui Rudi și acesta reluă discuția.

De la capătul celălalt al firului, profesorul Orza, agentul comisarului Toican, raportă :

— Întîlnirea cu Dinu Vanghele va avea loc la kilometrul 408 ; va fi întîmpinat de un grup compus din nouăsprezece oameni, bine înarmați. Nu știu unde îl vor ascunde. Trebuie s-ajungeți acolo, într-o jumătate de oră iar eu sînt nevoit să ter...

O detunătură puternică răsună în receptorul pe care inspectorul îl ținea strîns lipit de ureche și odată cu asta, fraza profesorului fu curmată.

Rudi puse receptorul în furcă și-l privi insistent pe Vlad :

— Ce s-a întîmplat ?

— Îmi pare rău, domnule... Cred că ați pierdut un bun... un foarte bun agent.

Bruta zîmbi batjocoritor.

— La dracu ! Fiecare trăiește cît vrea ! Ce v-a spus ? Asta e important pentru noi, acuma.

Duritatea omului dinaintea sa avu darul să-l dezmeticească de parcă s-ar fi aflat în fața unui pluton de execuție. Apucă receptorul telefonului care lega direct chestura cu inspectoratul și ordonă ca, în afara paznicului de la arest, tot efectivul, înarmat cu pistoale automate şi grenade, să plece imediat la kilometrul 408, unde să aresteze pe cei douăzeci de comunişti.

După cîteva clipe, de tăcere apăsătoare, Vlad se apropie de Nardeş şi, exagerat de politicos, îi atrase atenția :

— Nu uitați să vă potriviți ceasul.

Nardeş îl privi amuzat :

— Asta am s-o trec în raportul special, către domnul director general.

— Atunci... să nu omiteți povestea cu fantoma lui Voicu Ticău. O să-l distreze grozav.

— Nici asta n-o fi adevărat, dar nici în povestea cu Ajutorul Roşu nu mai cred.

Vlad se postă în fața inspectorului şi-l privi ostentativ. Apoi îşi consultă ceasul, îşi înălță ochii spre tavan şi spuse :

— Ce-ați zice, dacă... pînă la sosirea armamentului, eu vă prezint valiza cu fondul destinat Ajutorului Roşu ?

Rudi tresări.

— Dacă faceți asta, atunci, în clipa aceea, eu beau amîndouă sticlele cu rom.

— Pe amîndouă ? se minună Borcea.

Nardeş luă o poziție exagerat de militănească şi rosti grav, de parcă ar fi făcut un jurămînt de credință :

— Aveți cuvîntul unui inspector al Siguranței.

Vlad deschise larg uşa și strigă :

— Ilinca !

Bătrînul se prezentă imediat.

— Poruncă, dom'șef.

— A venit țiganul ?

— E-aici la uşă, preciză bătrînul şi întorcîndu-se spre coridor îl chemă pe Titi : Hai, mă, smolitule !

Țiganul apăru, zorit, cu o valiză din lemn, pe care părea că abia o putea duce. De-ndată ce păşi pragul biroului, se opri și privi înapoi, ca și cînd s-ar fi temut de niște urmăritori ; făcuse gestul acela fie datorită vechilor sale deprinderi, fie pentru a sublinia că pericolul afacerii, pentru el continua să persiste.

— Gata, stăpîne ! L-am servit ! raportă el supus.

— A mers uşor ?

— Ceas !

— Desfă-o !

Țiganul începu să pipăie broaștele valizei ; apoi le ciocăni ușor, apropiindu-și urechea de încuietori.

— Ce-aștepți ? întrebă Vlad, nerăbdător și vădit emoționat.

— Ai matale cheie ?

— N-am ! De unde să am ?

— Păi, vezi ? Dacă n-ai, lasă-mă să gîdil puțin cheietorili ; numa' puțin, că le fac eu să rîdă.

După cîteva clipe, Titi ridică capacul lădiței, dînd la iveală un maldăr de bancnote.

— Mamăăă ! Cît-a bănetu' !

Ceilalți priveau stupefiați.

Vlad luă o sticlă cu rom și i-o oferi inspectorului, îndemnîndu-l ironic.

— Toată !

Țiganul urmărea cu ochii holbați și plini de jind cum Rudi sorbea băutura și înghițea în sec.

— Aldămaș, hai ? murmură el, la capătul răbdării.

— Nu ! Pariu, mă ! îi explică Vlad.

Protejatul brutei se agăță de această idee, crezînd că poate va obține și el un strop de băutură.

— Auzi ? Cu mine, nu vrei să-ncerci ?

Vlad nu-i răspunse și Titi continuă :

— Acu' împărțiți lovelele, frățește, ori rămîne unu p-afară ?

— Rămîi tu ! Hai ! Du-te și ține-i de urît lui Ilinca.

Titi se plesni cu palma peste frunte, de-i sări pălăria de pe cap, și gemu :

— Țigan fără noroc !

Pe urmă, resemnat, se îndreptă spre ușa care ducea pe coridorul de serviciu dar abia o deschise și drumul îi fu tăiat de intrarea lui Popic, urmat de Vasile.

— Mișcă ! porunci șoferul, comisarului care abia mergea.

Vlad scoase pistolul fulgerător și, îndreptîndu-l spre Borcea și Nardeș, porunci :

— Nu mișcă nimeni !

Îngrozit, inspectorul scăpă sticla din care, tocmai onora pariul și, mai „disciplinat“ decît Borcea, ridică — cel dintîi — mîinile sus.

Văzîndu-l, chestorul făcu la fel.

Între timp, prin ușa care despărțea biroul lui Vlad de cel al lui Popic, își făcură apariția utециștii Ion Voicu, tînăra — cunoscută de Popic sub numele de Sonia Schip, Ela Rovan și alți cîțiva, bine înarmați.

„Sonia“ înaintă spre Vlad și raportă :

— Tovarăşe Ulmu ! Organizația UTC și-a îndeplinit misiunea.

— Şi încă cum ! se auzi glasul lui Tudose, care tocmai intra, urmînd pe Vasile care nu-l slăbea de sub amenințarea pistolului pe Popic.

— Poporul a întors armele împotriva adevăraților dușmani, urmă Sonia. Tot orașul e în fierbere...

— Bine, copii ! Vă felicit ! șopti ! Vlad, gîtuit de emoție. Cîți mai sînteți afară ?

— Cincisprezece ! strigă „Sonia“.

— De la noi ? se adresă Vlad lui Tudose.

— Douăj'doi !

În spatele lui Tudose apăru Olga.

— Tu ? exclamă Vlad și se repezi la ea, îmbrățișînd-o.

În cîteva clipe, Voicu și Tudose îi dezarmară pe inspector și chestor.

— Vasile ! La mașină ! Olga ! Iei valiza. Vasile ! Ajut-o ! Vă duceți în strada Ardeleni, la tovarășa Sipoș ! Lăsați banii și aduceți haine pentru tovarășii din arest !

Apoi se adresă lui Voicu.

— Tu cunoști cel mai bine rosturile, acolo... jos.

— Da, tovarăşe Ulmu.

— Îi încarcerezi pe ăștia și îi eliberezi pe-ai noștri ; sînt unsprezece, auzi ?

— Dar șeful de arest ? Ce facem cu el ?

— L-a încarcerat domnul Dinu Vanghele, răspunse Ilinca.

Neputîndu-se stăpîni, Popic gemu :

— Vanghele... Vanghele...

— Lasă, Popic, îl liniști Toican : în ce te privește, tu ești obișnuit cu stafiile.

Nu după mult timp, toți începură să-și îndeplinească sarcinile primite, mîndri că în primele ore ale insurecției își puteau elibera o parte dintre tovarășii de luptă și totodată face inofensivi pe unii dintre cei mai înverșunați dușmai ai idealurilor pentru care oamenii adevărați făcuseră atîtea jertfe.

Crezîndu-se singur, fiindcă Ilinca nu-și mai făcea remarcată prezența în nici un chip, Vlad se apucă să ardă niște hîrtii de oarecare importanță.

Într-un tîrziu, bătrînul se apropie de el, cu pași șovăielnici și-l strigă șoptit :

— Dom'șef !

— Ce-i, moșule ? răspunse Vlad, continuîndu-și lucrul cu febrilitate.

— Iaca... mai înainte de toate... iartă-mă că te-am urît atîta de mult.

Vlad tresări și se uită în ochii lui.

— Nu-i nimic...

— Apoi, vreau să-ți mulțumesc pentru darul pe care mi l-ai făcut de ziua mea... Știi... că nu l-ai omorît pe-al lui Ticău... Și... ar mai fi ceva...

Vlad părea să nu-l mai audă dar bătrînul și-ar fi dat seama de asta dacă i-ar fi observat ochii care priveau duși, departe de locul acela, dincolo de vîlvătăile care mistuiau niște hîrtii ce ar fi trebuit să aducă moarte. După o vreme, Vlad veni lîngă bătrîn :

— Moșule... ai vrea să faci ceva pentru sufletul ăsta al meu, atît de chinuit ?

Emoționat, gardianul îi căută privirea și cînd i-o întîlni, șopti aidoma unui jurămînt :

— Fac, zău fac, dom'ne șef !

— Uite... de dumneata n-am ce ascunde, fiindcă știi care sînt relațiile mele cu mama... Înțelegi, nu ? Dacă m-aș duce eu... așa de-a dreptul... pînă să-i explic... s-ar enerva și... știi... nu i-ar face bine... De-aia zic : du-te, mai întîi, dumneata... și spune-i cine sînt eu, eu cel adevărat, și după aceea roag-o să-mi facă patul. Știi, știi ce dor îmi este, moșule, să mai dorm o noapte în patul meu... la mine acasă... și să sporovăiesc cu mama, pînă s-o crăpa de ziuă !? Să vezi, moșule ? Nici acuma ea nu va pricepe că ieri, cînd am gonit-o, am făcut asta numai pentru că l-am simțit în spate pe chestor. Păi cum altfel putem să-l apăr pe Tudose ? Sau pe ceilalți ? Ce-o să mă mai certe pentru tăcerea mea... Ce-o să mă mai certe !

— Nu, bîigui gardianul și izbucni în plîns. N-o să te mai certe.

Vlad se-ntoarse brusc spre el și văzîndu-i lacrimile rămase de-a dreptul surprins.

— De ce crezi că n-o să mă mai certe ?

Bătrînul își plecă fruntea și murmură :

— Pentru că... acum cîteva minute... a murit.

Vlad se clătină pe picioare și mîinile sale întîlniră drept reazem umerii încovoiați ai gardianului. După o vreme, abia putu să rostească :

— Ce preț ! Ce preț am plătit... !

— Cel mai mare, șopti bătrînul ; prețul tăcerii !

CUPRINS

Capitolul I. *Joc primejdios* . . . 5
Capitolul II. *Bruta* 29
Capitolul III. *Gunoi* 75
Capitolul IV. *Mama* 97
Capitolul V. *Furtul* 129
Capitolul VI. *Trădătorul.* 142
Capitolul VII. *Prețul tăcerii* 158

Lei 5,25

editura militară